

ΡΙΧΑΡΝΤ ΚΟΥΝΤΕΝΧΟΦΕ - ΚΑΛΕΡΓΚΙ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΙΔΕΑΛΙΣΜΟΣ

Αριστοκρατία - Τεχνολογία - Φιλειρηνισμός

ΡΙΧΑΡΝΤ ΚΟΥΝΤΕΝΧΟΦΕ - ΚΑΛΕΡΓΚΙ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΙΔΕΑΛΙΣΜΟΣ

Αριστοκρατία-Τεχνολογία-Φιλειρηνισμός

1925

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΑΝ-ΕΥΡΩΠΗ
ΒΙΕΝΝΗ – ΛΕΙΨΙΑ

Ο Ρίχαρντ Κουντενχόβε-Καλέργκι 16 Νοεμβρίου 1894-27 Ιουλίου 1972 ήταν Αυστριακός-Ιάπωνας πολιτικός, φιλόσοφος και κόμης. Οι γονείς του ήταν ο Χάινριχ Κουντενχόβε-Καλέργκι, Αυστρο-Ούγγρος

Ρίχαρντ Κουντενχόβε-Καλέργκι
16 Νοε 1894 - 27 Ιουλ 1972

οριστικοποιήθηκε από τον Εβραίο Paul M.G. Lévi. Ο Otto von Habsburg ήταν ο διάδοχος του Coudenhove-Kalergi σαν πρόεδρος της Πανευρωπαϊκής Ενώσεως. Είναι επίτιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Ισραήλ και αποδέκτης του 'International Humanitarian Award', της 'Anti Defamation-League' (ADL) της Εβραϊκής Μασονικής Στοάς Β'ναι Β'ριθ. Ο πατέρας του Coudenhove-Kalergi ήταν στενός φίλος του Theodor Herzl, του ιδρυτή του Σιωνισμού.

Το 1922 ο Coudenhove Kalergi ίδρυσε το κίνημα «Πανευρώπη» στη Βιέννη, που στόχευε στη δημιουργία μιας Νέας Παγκόσμιας Τάξης, βασισμένης σε μια ομοσπονδία των εθνών υπό την ηγεσία των Ηνωμένων Πολιτειών. Η Ευρωπαϊκή ενοποίηση θα αποτελούσε το πρώτο βήμα για την δημιουργία μιας Παγκόσμιας Κυβέρνησης. Μεταξύ των πρώτων οπαδών του, συγκαταλέγονται οι Τσέχοι πολιτικοί Tomáš Masaryk και Edvard Beneš καθώς και ο τραπεζίτης Max Warburg (Εβραίος κεντρικός τραπεζίτης), ο οποίος διέθεσε τα πρώτα 60.000 μάρκα. Ο Αυστριακός καγκελάριος Ignaz Seipel και ο επόμενος πρόεδρος της Αυστρίας Karl Renner ανέλαβαν στην συνέχεια υπεύθυνοι για την καθοδήγηση του κινήματος της «Πανευρώπης». Αργότερα θα προσφέρουν την βοήθειά τους Γάλλοι πολιτικοί, όπως ο Léon Bloum, ο Aristide Briand, ο Ιταλός πολιτικός Alcide De Gasperi κ.λ.π.

Με την άνοδο του Φασισμού και του Εθνικοσοσιαλισμού στην Ευρώπη, το σχέδιο τίθεται υπό νάρκωση και η «Πανευρωπαϊκή» κίνηση αναγκάζεται να διαλυθεί, αλλά μετά από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ο Kalergi, χάρη σε μία ξέφρενη και ακούραστη δραστηριότητα,

καθώς και την υποστήριξη του Winston Churchill, της ιουδαϊκής μασονικής στοάς B'nai B'rith και σημαντικών εφημερίδων, όπως οι New York Times, καταφέρνει το σχέδιο του να γίνει αποδεκτό από την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών. Στην συνέχεια η CIA αναλαμβάνει την αποπεράτωση του σχεδίου της ενωμένης Ευρώπης. Κάθε δύο χρόνια το ίδρυμα της Πανευρώπης που ίδρυσε ο Kalergi βραβεύει προσωπικότητες που προωθούν το όραμα αυτό! Τελευταία βραβεύτηκαν ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Herman van Rompuy και η Angela Merkel.

Στο βιβλίο του «Praktischer Idealismus», ο Kalergi δηλώνει ότι οι κάτοικοι των μελλοντικών “Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης” δεν θα είναι οι παλαιοί λαοί της Γηραιάς Ηπείρου, αλλά ένα είδος υπανθρώπων που θα προέρχονται από επιμιξία. (δηλ. η Γκρίζα Φυλή) Δηλώνει ξεκάθαρα, ότι θα πρέπει οι λαοί της Ευρώπης να διασταυρωθούν με ασιατικές και έγχρωμες φυλές, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα πολυεθνικό κοπάδι χωρίς ποιότητα, μνήμη, ιστορία, πολιτισμό, ιστορία και εύκολα ελεγχόμενο από την άρχουσα τάξη. Ο Kalergi διακηρύσσει την κατάργηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των λαών και στη συνέχεια, την εξάλειψη των εθνών μέσω των εθνοτικών αυτονομιστικών κινήματων ή την μαζική μετανάστευση. Προκειμένου η Ευρώπη να είναι ελεγχόμενη από μία ελίτ, θέλει να μετατρέψει τους ομοιογενείς λαούς σε μία μικτή φυλή μαύρων, λευκών και Ασιατών. Ποιά όμως είναι αυτή η ελίτ; Ο Kalergi είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικός επ’ αυτού. (Σ.τ.μ.)

Μετάφραση από την Γερμανική έκδοση από τον Φώτιο Γαλάνη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο πρακτικός ιδεαλισμός είναι ηρωισμός: ο πρακτικός υλισμός είναι ηδονισμός. Όποιος δεν πιστεύει σε ένα Ιδανικό δεν έχει κανένα λόγο να ενεργεί τέλεια· ή να αγωνίζεται για τα ιδανικά και να υποφέρει. Αυτό συμβαίνει γιατί γνωρίζει και αναγνωρίζει μόνο μία αξία: την Ηδονή· ένα μόνο κακό: τον Πόνο.

Ο ηρωισμός προϋποθέτει πίστη και δέσμευση στο ιδανικό: την πεποίθηση ότι υπάρχουν υψηλότερες αξίες από την ηδονή και μεγαλύτερα κακά από τον πόνο.

Αυτή η αντίθεση διατρέχει ολόκληρη την ανθρώπινη ιστορία· είναι η αντίθεση των Επικούρειων και των Στωικών. Αυτή η αντίθεση είναι πολύ βαθύτερη από αυτή μεταξύ θειστών και αθειστών: γιατί υπήρχαν Επικούρειοι, που πίστευαν στους θεούς, όπως ο ίδιος ο Επίκουρος, και υπήρχαν Ιδεαλιστές που ήταν άθεοι, όπως ο Βούδας.

Δεν πρόκειται λοιπόν για την πίστη στους θεούς – αλλά για την πίστη στις αξίες.

Ο υλισμός είναι χωρίς προϋποθέσεις – αλλά χωρίς φαντασία και μη δημιουργικός. Ο ιδεαλισμός είναι πάντα προβληματικός και συχνά μπλέκεται στην ανοησία και την τρέλα: ωστόσο η ανθρωπότητα χρωστάει τα μεγαλύτερα έργα και τις πράξεις της σε αυτόν.

Ο ηρωισμός είναι αριστοκρατία πνεύματος. Ο ηρωισμός σχετίζεται τόσο με το αριστοκρατικό ιδεώδες όσο και ο υλισμός με το δημοκρατικό. Η δημοκρατία, επίσης, πιστεύει περισσότερο στους αριθμούς παρά στην αξία, περισσότερο στην τύχη παρά στο μέγεθος.

Αρα η πολιτική δημοκρατία μπορεί να είναι γόνιμη και δημιουργική μόνο αν συντριβεί η ψευτοαριστοκρατία του ονόματος και του χρυσού, για να αντικατασταθεί από μια νέα Αριστοκρατία του νου και του πνεύματος για να ξαναγεννηθεί.

Το υπέρτατο νόημα της πολιτικής δημοκρατίας είναι: η πνευματική αριστοκρατία: θέλει να δημιουργήσει την απόλαυση για τους υλιστές και τη δύναμη για τους ιδεαλιστές.

Ο ηγέτης πρέπει να πάρει τη θέση του ηγεμόνα – το ευγενές μυαλό αντικαθιστά το ευγενές όνομα – η πλούσια καρδιά θα πάρει τη θέση του πλούσιου πορτοφολιού. Αυτό είναι το νόημα της ανάπτυξης που αυτό-

αποκαλείται δημοκρατική. Οποιαδήποτε άλλη έννοια θα ήταν πολιτισμική αυτοκτονία.

Επομένως, δεν είναι τυχαίο ότι ο **Πλάτωνας** που ήταν ταυτόχρονα ο προφήτης της πνευματικής αριστοκρατίας και της σοσιαλιστικής οικονομίας ήταν και ο πατέρας της ιδεαλιστικής κοσμοθεωρίας.

Γιατί και η **αριστοκρατία** και ο **σοσιαλισμός** είναι: **πρακτικός ιδεαλισμός**.

Ο ασκητικός ιδεαλισμός του Νότου εκδηλώθηκε σαν **θρησκεία**· ο ηρωικός ιδεαλισμός του Βορρά σαν **τέχνη**.

Γιατί, η φύση του Βορρά ήταν μια πρόκληση για τους ανθρώπους. Άλλες φυλές υποτάχθηκαν· ο Ευρωπαίος αποδέχτηκε την πρόκληση και πάλεψε. Πολέμησε μέχρι που έγινε αρκετά δυνατός για να υποτάξει τη γη: πολέμησε έως ότου εξανάγκασε στην υπηρεσία του την ίδια τη φύση που τον είχε προκαλέσει.

Αυτός ο αγώνας απαιτούσε ηρωισμό και ηρωισμός έγινε μάρτυρας. Έτσι ο ήρωας έγινε για την Ευρώπη ό,τι ήταν ο άγιος για την Ασία· και η λατρεία των ηρώων συμπλήρωσε την λατρεία των αγίων.

Το ενεργητικό ιδεώδες πήρε τη θέση του στοχαζόμενου και θεωρήθηκε καλύτερο να πολεμάς για ένα ιδανικό παρά να υποφέρεις.

Το νόημα αυτής της ηρωικής παγκόσμιας αποστολής η Ευρώπη το είχε καταλάβει μέχρι τους σύγχρονους καιρούς· γιατί με την σύγχρονη εποχή ξεκίνησε η τεχνολογική εποχή και ο απελευθερωτικός του πόλεμος ενάντια στον χειμώνα. Αυτή η τεχνολογική εποχή είναι ταυτόχρονα και η εποχή της εργασίας. Ο εργάτης είναι ο ήρωας της εποχής μας· το αντίθετό του δεν είναι ο πολίτης – αλλά το παράσιτο. Στόχος του εργάτη είναι – να δημιουργήσει, του παράσιτου – να απολαύσει.

Γι' αυτό η τεχνολογία είναι σύγχρονος ηρωισμός και ο εργάτης πρακτικός ιδεαλιστής.

Το πολιτικό και κοινωνικό πρόβλημα του 20ού αιώνα είναι: να προλάβουμε την τεχνική πρόοδο του 19ου. Αυτή η απαίτηση των καιρών γίνεται πιο δύσκολη από το γεγονός ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας προχωρά χωρίς διακοπή με ταχύτερους ρυθμούς από την ανάπτυξη του ανθρώπου και της ανθρωπότητας. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί να αποτραπεί είτε με την επιβράδυνση της τεχνικής προόδου από την ανθρωπότητα είτε με την επιτάχυνση της κοινωνικής προόδου. Διαφορετικά χάνει την ισορροπία της και ανατρέπεται. Ο Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν μια προειδοποίηση. Με αυτόν τον τρόπο, η τεχνολογία φέρνει τους ανθρώπους αντιμέτωπους με την επιλογή: αυτοκτονία ή αμοιβαία κατανόηση!

Γι' αυτό η ανάπτυξη του κόσμου τις επόμενες δεκαετίες θα είναι

άνευ προηγουμένου. Η σημερινή δυσαναλογία μεταξύ της τεχνικής και της κοινωνικής οργάνωσης είτε θα οδηγήσει σε ανυπολόγιστες καταστροφές – είτε σε μια πολιτική πρόοδο που θα αφήσει πίσω την ταχύτητα και την πληρότητα όλων των ιστορικών μοντέλων και θα ανοίξει μια νέα σελίδα στην ανθρώπινη ιστορία.

Δεδομένου ότι η τεχνολογία ανοίγει νέους δρόμους στην ανθρώπινη δυναμική και τον ηρωισμό, ο πόλεμος αρχίζει να διαδραματίζει τον ιστορικό του ρόλο στη συνείδηση της ανθρωπότητας. Η κληρονομιά του είναι η δουλειά. Μια μέρα η ανθρωπότητα θα οργανωθεί για να αφαιρέσει από τη γη όλα όσα της αποκρύπτει ακόμα και σήμερα. Μόλις επικρατήσει αυτή η αντίληψη, κάθε πόλεμος θα είναι εμφύλιος και κάθε φόνος, φόνος. Η εποχή του πολέμου θα φαίνεται τότε τόσο βάρβαρη όσο σήμερα η εποχή του κανιβαλισμού.

Αυτή η εξέλιξη θα έρθει αν το πιστέψουμε και παλέψουμε γι' αυτήν· αν δεν είμαστε τόσο κοντόφθαλμοι ώστε να χάσουμε απ' τα μάτια μας τις γενικές γραμμές ανάπτυξης – ούτε τόσο διορατικοί ώστε να παραβλέψουμε τους πρακτικούς δρόμους και τα εμπόδια που βρίσκονται ανάμεσα σε εμάς και τους στόχους μας: αν έχουμε διαύγεια νου και συνδυάσουμε τη σαφή γνώση των επερχόμενων αγώνων και δυσκολιών με την ηρωική θέληση, για να τα ξεπεράσουμε.

Μόνο αυτή η αισιοδοξία της θέλησης θα συμπληρώσει και θα νικήσει την απαισιοδοξία της γνώσης.

Αντί να παραμείνουμε στα δεσμά του ξεπερασμένου παρόντος και να ονειρευόμαστε παθητικά για καλύτερες δυνατότητες, ας λάβουμε ενεργό μέρος στην ανάπτυξη του κόσμου με τον πρακτικό ιδεαλισμό.

Βιέννη, Νοέμβριος 1925.

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ

1920

*Στη μνήμη του πατέρα μου
Δρ. Χάινριχ Γκραφ Κουντενχόφε-Καλέργκι
σε τιμή και ευγνωμοσύνη*

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ:

**ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ**

1. ΑΓΡΟΤΗΣ – ΑΣΤΟΣ

Η ύπαιθρος και πόλη είναι οι δύο πόλοι της ανθρώπινης ύπαρξης. Η ύπαιθρος και η πόλη μαρτυρούν του χαρακτηριστικούς τύπους των ανθρώπων τους: τους **παραδοσιακούς** ανθρώπους και τους ανθρώπους των **πόλεων** (**αστούς**).

Οι παραδοσιακοί άνθρωποι της υπαίθρου και οι άνθρωποι των πόλεων βρίσκονται στα αντίθετα άκρα. Οι αγρότες των διαφόρων περιοχών συχνά μοιάζουν περισσότερο διανοητικά μεταξύ τους από ότι οι κάτοικοι γειτονικών μεγάλων πόλεων. Ανάμεσα σε μια επαρχιακή περιοχή και μια άλλη, ανάμεσα σε μια πόλη και σε μια άλλη υπάρχει χώρος – ανάμεσα σε μια πόλη και στην επαρχιακή περιοχή υπάρχει ο χρόνος. Ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς παραδοσιακούς ανθρώπους της υπαίθρου ζουν εκπρόσωποι όλων των εποχών: από την εποχή του λίθου έως τον Μεσαίωνα· ενώ μόνο οι κοσμοπολίτικες πόλεις της Δύσης, που έχουν βγάλει τον πιο ακραίο αστικό τύπο, είναι εκπρόσωποι του σύγχρονου πολιτισμού. Αιώνες, συχνά χιλιάδες χρόνια, χωρίζουν μια μεγάλη πόλη από την ανοιχτή ύπαιθρο που την περιβάλλει.

Οι άνθρωποι της πόλης σκέφτονται διαφορετικά, κρίνουν διαφορετικά, αισθάνονται διαφορετικά και ενεργούν διαφορετικά από τους ανθρώπους της υπαίθρου. Η ζωή στην πόλη είναι αφηρημένη, τυποποιημένη, ορθολογική – η ζωή στην ύπαιθρο είναι συγκεκριμένη, οργανωμένη, ανορθολογική. Ο κάτοικος της πόλης είναι ορθολογιστής, σκεπτικιστής, δύσπιστος – ο αγρότης είναι συναισθηματικός, θρησκευόμενος και δεισιδαίμονας.

Όλες οι σκέψεις και τα συναισθήματα του αγρότη αποκρυσταλλώνονται από τη **φύση**, ζει σε συμβίωση με το ζώο, το ζωντανό πλάσμα του Θεού ενώνεται με το τοπίο του, ανάλογα με τον καιρό και την εποχή. Το επίκεντρο της αστικής ψυχής, από την άλλη πλευρά, είναι η **κοινωνία**· ζει σε συμβίωση με τη μηχανή, το νεκρό πλάσμα του ανθρώπου· μέσω αυτής ο κάτοικος της πόλης γίνεται όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητος από τον χρόνο και τον χώρο, από την εποχή και το κλίμα.

Ο άνθρωπος της επαρχίας πιστεύει στη δύναμη της φύσης πάνω στον άνθρωπο – ο άνθρωπος της πόλης πιστεύει στη δύναμη του ανθρώπου πάνω στη φύση. Ο άνθρωπος της παράδοσης της υπαίθρου είναι προϊόν της φύσης, ο άνθρωπος της πόλης είναι προϊόν της κοινωνίας· ο ένας

βλέπει τον σκοπό, την ποσότητα και την κορυφή του κόσμου στον κόσμο, ο άλλος στην ανθρωπότητα.

Ο άνθρωπος της παράδοσης της υπαίθρου είναι **συντηρητικός** όπως η φύση – ο άνθρωπος της πόλης είναι **προοδευτικός** όπως η κοινωνία. Όλη η πρόοδος γενικά προέρχεται από τις πόλεις και τους κατοίκους των πόλεων. Ο ίδιος ο άνθρωπος της πόλης είναι ως επί το πλείστον προϊόν μιας επανάστασης μέσα σε μια αγροτική φυλή που έσπασε την παράδοση της επαρχίας, μετακόμισε στη μεγάλη πόλη και εκεί ξεκίνησε μια ζωή σε νέα βάση.

Η μεγαλούπολη στερεί από τους κατοίκους της την απόλαυση της ομορφιάς της φύσης· σαν αποζημίωση τους προσφέρει τη **τέχνη**. Τα θέατρα, οι συναυλίες και οι γκαλερί είναι υποκατάστατα της αιώνιας και διαρκώς μεταβαλλόμενης ομορφιάς της υπαίθρου. Μετά από μια μέρα δουλειάς γεμάτη ασχήμια, αυτά τα ινστιτούτα τέχνης προσφέρουν στον κάτοικο της πόλης μια ομορφιά σε μια συμπυκνωμένη μορφή. Στην ύπαιθρο διανέμονται απλόχερα. **Η φύση είναι εκτεταμένη, η τέχνη είναι η εντατική καλλιτεχνική εκδήλωση ομορφιάς.**

Η σχέση του ανθρώπου της πόλης με τη φύση, που του λείπει, κυριαρχείται από τη λαχτάρα· ενώ η φύση για τον άνθρωπο της υπαίθρου είναι μια ολοκλήρωση. Ως εκ τούτου, ο κάτοικος της πόλης αισθάνεται πιο ρομαντικός από τον κλασικό άνθρωπο της επαρχίας.

Η κοινωνική (χριστιανική) ηθική είναι αστικό φαινόμενο: γιατί είναι συνάρτηση της ανθρώπινης συνύπαρξης στην κοινωνία. Ο τυπικός κάτοικος της πόλης συνδυάζει τη χριστιανική ηθική με τον άθρησκο σκεπτικισμό, τον ορθολογιστικό υλισμό και τον μηχανιστικό αθεϊσμό. Η κοσμοθεωρία που προκύπτει από αυτό είναι αυτή του **σοσιαλισμού**: η σύγχρονη θρησκεία της μεγαλούπολης.

Για τον χωριάτη βάρβαρο της Ευρώπης, ο Χριστιανισμός δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια νέα έκδοση της ειδωλολατρίας με αλλαγμένη μυθολογία και νέες δεισιδαιμονίες· η αληθινή του θρησκεία είναι η πίστη στη φύση, στη δύναμη, στη μοίρα.

Οι άνθρωποι της πόλης και της επαρχίας δεν γνωρίζονται μεταξύ τους· ως εκ τούτου δυσπιστούν και παρεξηγούν ο ένας τον άλλον και ζουν μέσα σε καλυμμένη ή απροκάλυπτη εχθρότητα. Υπάρχουν πολλές λέξεις-κλειδιά κάτω από τις οποίες κρύβεται αυτή η στοιχειώδης αντίθεση: Κόκκινοι και Πράσινοι Διεθνιστές· βιομηχανισμός και αγραριανισμός· πρόοδος και αντίδραση· εβραϊσμός και αντισημιτισμός.

Όλες οι πόλεις αντλούν τη δύναμή τους από τη ύπαιθρο· κάθε ύπαιθρος αντλεί τον πολιτισμό της από την πόλη. Η ύπαιθρος είναι το έδαφος από το οποίο ξαναχτίζονται οι πόλεις· είναι η πηγή που τις τροφοδοτεί· η ρίζα από την οποία ανθίζουν. Οι πόλεις μεγαλώνουν και πεθαίνουν: η γη είναι αιώνια.

2. ΑΡΧΟΝΤΕΣ – ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ο ανθός των ανθρώπων της υπαίθρου είναι οι ευγενείς της επαρχίας, οι άρχοντες. Ο ανθός των ανθρώπων της πόλης είναι οι διανοούμενοι, οι συγγραφείς.

Η ύπαιθρος και η πόλη έχουν δημιουργήσει και οι δύο ένα συγκεκριμένο τύπο ευγενών: η αριστοκρατία της θέλησης βρίσκεται απέναντι στην αριστοκρατία του πνεύματος, η εξ αίματος αριστοκρατία ενάντια στην αριστοκρατία του μυαλού. **Ο τυπικός άρχοντας συνδυάζει έναν ανώτερο χαρακτήρα με ελάχιστη διάνοια – ο τυπικός συγγραφέας συνδυάζει μια ανώτερη διάνοια με έναν ελάχιστο χαρακτήρα.**

Η αριστοκρατία της υπαίθρου δεν είχε πάντα και παντού έλλειψη διάνοιας, και η αριστοκρατία της πόλης δεν είχε πάντα έλλειψη χαρακτήρα: όπως και στην Αγγλία της σύγχρονης εποχής, η εξ αίματος αριστοκρατία ήταν ένα εξέχον πολιτιστικό στοιχείο στη Γερμανία κατά την εποχή των τροβαδούρων· ενώ από την άλλη η καθολική αριστοκρατία των Ιησουιτών και η κινεζική αριστοκρατία των Μανδαρινών στην εποχή της ακμής τους έδειξαν τόσο χαρακτήρα όσο και πνεύμα.

Οι αντιθέσεις μεταξύ των παραδοσιακών ανθρώπων της υπαίθρου και των ανθρώπων της πόλης κορυφώνονται στους άρχοντες της υπαίθρου και τους συγγραφείς. Ένα τυπικό επάγγελμα για την κάστα των αρχόντων της υπαίθρου είναι το επάγγελμα του αξιωματικού: τυπικό επάγγελμα για την κάστα των συγγραφέων είναι αυτό του δημοσιογράφου.

Ο αξιωματικός που προέρχεται από την αριστοκρατία της υπαίθρου παρέμεινε, ψυχικά και διανοητικά, στο επίπεδο του ιππότη. Σκληρός με τον εαυτό του και με τους άλλους, ευσυνείδητος, δραστήριος, σταθερός, συντηρητικός και στενόμυαλος, ζει σε έναν κόσμο δυναστικών, μιλιταριστικών, εθνικών και κοινωνικών προκαταλήψεων. Με μια βαθιά δυσπιστία για κάθε τι σύγχρονο, για τη μεγαλούπολη, τη δημοκρατία, τον σοσιαλισμό, τον διεθνισμό, συνδυάζει μια εξίσου βαθιά πίστη στο αίμα του, την τιμή του και την κοσμοθεωρία των πατέρων του. Περιφρονεί τους κατοίκους της πόλης, ιδιαίτερα τους Εβραίους συγγραφείς και δημοσιογράφους.

Ο άνθρωπος των γραμμάτων είναι μπροστά από την εποχή του· απροκατάληπτος, εκπροσωπεί τις σύγχρονες ιδέες στην πολιτική, την

τέχνη και τις επιχειρήσεις. Είναι προοδευτικός, επιφυλακτικός, πνευματώδης, ευπροσάρμοστος, ευμετάβλητος· είναι ευδαιμονιστής, ορθολογιστής, σοσιαλιστής, υλιστής. Υπερεκτιμά το πνεύμα, υποτιμά το σώμα και τον χαρακτήρα: και επομένως περιφρονεί τον αριστοκράτη της υπαίθρου σαν οπισθοδρομικό και βάρβαρο.

Η ακαμψία της θέλησης είναι στη φύση των αριστοκρατών της υπαίθρου – η ευελιξία του πνεύματος είναι στη φύση των συγγραφέων.

Ο αριστοκράτης της υπαίθρου και ο άνθρωπος των γραμμάτων γεννιούνται ανταγωνιστές και αντίπαλοι: όπου κυριαρχεί η κάστα των αρχόντων της υπαίθρου το πνεύμα πρέπει να δώσει τη θέση του στη βία· σε τέτοιες αντιδραστικές περιόδους η πολιτική επιρροή των διανοουμένων εξαλείφεται ή τουλάχιστον περιορίζεται. Εάν κυριαρχεί η κάστα των συγγραφέων η βία πρέπει να δώσει τη θέση της στο πνεύμα: η δημοκρατία θριαμβεύει επί της φεουδαρχίας, ο σοσιαλισμός έναντι του μιλιταρισμού.

Το μίσος μεταξύ της αριστοκρατίας της θέλησης και της αριστοκρατίας του πνεύματος στη Γερμανία έχει τις ρίζες της στο ότι δεν καταλαβαίνονται μεταξύ τους. Ο καθένας βλέπει μόνο τη σκοτεινή πλευρά του άλλου και είναι τυφλός στα πλεονεκτήματά του. Η ψυχοτροπία του αριστοκράτη της υπαίθρου, του ανθρώπου της παράδοσης, παραμένει κλειδωμένη για τους συγγραφείς υψηλού επιπέδου· ενώ η ψυχή του διανοούμενου, του ανθρώπου της πόλης, παραμένει ξένη σε όλους σχεδόν τους αριστοκράτες της υπαίθρου. Αντί να μαθαίνει ο ένας από τον άλλον, ο νέος ανθυπολοχαγός περιφρονεί τα κορυφαία μυαλά της σύγχρονης λογοτεχνίας, ενώ ο τελευταίος δημοσιογράφος έχει μόνο υπερβολική περιφρόνηση για τους εξαιρετικούς αξιωματικούς. Εξαιτίας αυτής της αμφίδρομης παρανόησης της διαφορετικής νοοτροπίας, η μιλιταριστική Γερμανία πρώτα υποτίμησε τη δύναμη αντίστασης των αστικών μαζών ενάντια στον πόλεμο και στη συνέχεια η επαναστατική Γερμανία υποτίμησε τη δύναμη αντίστασης των αγροτικών μαζών ενάντια στην επανάσταση. Οι ηγέτες της υπαίθρου εκτίμησαν εσφαλμένα την ψυχοτροπία των ανθρώπων της πόλης και την κλίση τους προς τον ειρηνισμό – οι ηγέτες των πόλεων εκτίμησαν εσφαλμένα την ψυχοτροπία των κατοίκων της υπαίθρου και την τάση τους να αντιδράσουν: έτσι η Γερμανία έχασε πρώτα τον πόλεμο και μετά την επανάσταση.

Η αντίθεση του αριστοκράτη της υπαίθρου και του ανθρώπου των γραμμάτων βασίζεται στο γεγονός ότι αυτοί οι δύο τύποι είναι αδιάλλακτοι, δεν είναι το αποκορύφωμα της αριστοκρατίας του αίματος και του πνεύματος. Γιατί η υψηλότερη μορφή της εξ αίματος αριστοκρατίας είναι ο **μεγάλος άρχοντας**, της αριστοκρατίας του πνεύματος η **ιδιοφυΐα**. Αυτοί οι δύο τύποι αριστοκρατίας δεν είναι μόνο συμβατοί: είναι συγγενείς. Ο **Καίσαρας**, η τελειότητα του μεγάλου ηγεμόνα, ήταν η μεγαλύτερη ρωμαϊκή ιδιοφυΐα. Ο **Γκαίτε**, η κορυφή της

ιδιοφυΐας, ήταν ο μεγάλος άρχοντας όλων των Γερμανών ποιητών. Εδώ, όπως παντού, τα ενδιάμεσα επίπεδα απομακρύνονται περισσότερο, ενώ οι κορυφές εφάπτονται.

Ο ολοκληρωμένος αριστοκράτης είναι ταυτόχρονα αριστοκράτης της θέλησης αλλά και του πνεύματος, αλλά ούτε άρχοντας της υπαίθρου ούτε άνθρωπος των γραμμάτων. Συνδυάζει την προνοητικότητα με τη δύναμη της θέλησης. Συνδυάζει την κριτική με την δραστηριότητα, το πνεύμα με τον χαρακτήρα. Ελλείψει προσωπικοτήτων με τέτοια σύνθεση, οι αριστοκράτες της θέλησης και του πνεύματος που αποκλίνουν θα πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται παρά να εναντιώνονται. Στην Αίγυπτο, την Ινδία και τη Χαλδαία, ιερείς και βασιλιάδες (διανοούμενοι και πολεμιστές) κάποτε κυβερνούσαν μαζί. Οι ιερείς υποκλίνονταν μπροστά στη δύναμη της θέλησης, οι βασιλιάδες μπροστά στη δύναμη του πνεύματος: τα μυαλά έδειχναν τους στόχους, τα χέρια άνοιγαν το δρόμο.

3. TZENTLEMAN – ΜΠΟΕΜ*

Η εξ αίματος αριστοκρατία και η πνευματική αριστοκρατία της Ευρώπης δημιούργησαν τους συγκεκριμένους τύπους τους: η εξ αίματος αριστοκρατία της Αγγλίας τον τζέντλεμαν (κύριο)· η πνευματική αριστοκρατία της Γαλλίας τους μποέμ (ανέμελοι καλλιτέχνες).

Ο τζέντλεμαν και ο μποέμ συναντιούνται στην προσπάθειά τους, να ξεφύγουν από τη θλιβερή ασχήμια της αστικής ύπαρξης: ο τζέντλεμαν την ξεπερνά μέσω του **στυλ**, ο μποέμ μέσω της **ιδιοσυγκρασίας**. Ο τζέντλεμαν δίνει μορφή στην τυπικότητα – ο μποέμ αντιμετωπίζει το άχρωμο της ζωής με το χρώμα.

Ο τζέντλεμαν φέρνει τάξη στην αταξία των ανθρώπινων σχέσεων – ο μποέμ φέρνει ελευθερία στη σκλαβιά τους.

Η ομορφιά του ιδανικού τζέντλεμαν στηρίζεται στη μορφή, στο στυλ, την αρμονία: είναι στατική, κλασική, απολλώνια. Η ομορφιά του ιδανικού μποέμ βασίζεται στο ταμπεραμέντο, την ελευθερία, τη ζωντάνια: είναι δυναμική, ρομαντική, διονυσιακή.

Ο τζέντλεμαν εξιδανικεύει και στηλιτεύει τον πλούτο του – ο μποέμ εξιδανικεύει και στηλιτεύει τη φτώχεια του.

Ο τζέντλεμαν βασίζεται στην παράδοση, ο μποέμ στη διαμαρτυρία: η φύση του τζέντλεμαν είναι συντηρητική – η φύση του μποέμ είναι επαναστατική. Η μητέρα του ιδανικού τζέντλεμαν είναι η Αγγλία, η πιο συντηρητική χώρα της Ευρώπης. Το λίκνο του μποέμ είναι η Γαλλία, η πιο επαναστατική χώρα της Ευρώπης.

Ο ιδανικός τζέντλεμαν είναι τρόπος ζωής μιας κάστας – ο ιδανικός μποέμ τρόπος ζωής των προσωπικοτήτων.

Πέρα από την Αγγλία, ο ιδανικός τζέντλεμαν μας παραπέμπει στη ρωμαϊκή Στοά – πέρα από τη Γαλλία ο ιδανικός μποέμ μας παραπέμπει στην ελληνική Αγορά. Οι Ρωμαίοι πολιτικοί προσέγγισαν τον τύπο του τζέντλεμαν, οι Έλληνες φιλόσοφοι τον τύπο του μποέμ: ο **Καίσαρας** και

* Η ονομασία μποέμ (Bohème) χρησιμοποιήθηκε από τους Γάλλους προκειμένου να χαρακτηρίσουν έτσι τους Παρισινούς λογοτέχνες και καλλιτέχνες, για τον ανέμελο τρόπο της σκέψης και της ζωής τους. Τα χαρακτηριστικά των μποέμ ήταν η αδιαφορία για τη ζωή και τις έγνοιες της, η ξενοιασιά, η διαρκής ευθυμία, η σπατάλη χρημάτων, τα όνειρα για νέα και μεγαλύτερα έσοδα, έτσι που να μπορούν να εξασφαλίσουν και για την επόμενη τον ίδιο τρόπο ζωής. Στην ελληνική δημόδη γλώσσα πέρασε η λέξη ομόηχα χαρακτηρίζοντας γενικά την ανέμελη ζωή γεμάτη απολαύσεις και μάλιστα χωρίς κανένα ιδιαίτερο μειωτικό χαρακτήρα ή προέκταση. (Σ.τ.μ.)

ο **Σενέκας** ήταν τζέντλεμαν, ο **Σωκράτης** και ο **Διογένης** μποέμ.

Ο τζέντλεμαν επικεντρώνεται πρωτίστως στο σώμα και στην ψυχολογία – ο μποέμ στη διανόηση: ο τζέντλεμαν μπορεί να είναι ανόητος, ο μποέμ μπορεί να είναι εγκληματίας.

Και τα δύο ιδανικά είναι φαινόμενα της ανθρώπινης αποκρυστάλλωσης: όπως ο κρύσταλλος μπορεί να σχηματιστεί μόνο σε ασταθές περιβάλλον, έτσι αυτά τα δύο ιδανικά οφείλουν την ύπαρξή τους στην αγγλική και γαλλική ελευθερία.

Στην αυτοκρατορική **Γερμανία** έλειπε αυτή η ατμόσφαιρα για την αποκρυστάλλωση της προσωπικότητας: επομένως δεν μπορούσε να αναπτύξει ένα ισότιμο ιδανικό. Στο Γερμανό του έλειπε το στυλ για να είναι τζέντλεμαν, το ταμπεραμέντο για να είναι μποέμ, δεν είχε ούτε τη χάρη ούτε την ευελιξία.

Δεδομένου ότι στην πραγματικότητά του δεν βρήκε μια κατάλληλα μορφή ζωής που να του ταιριάζει, ο Γερμανός αναζητούσε ιδανικές ενσωματώσεις του γερμανικού χαρακτήρα στην ποίησή του: και βρήκε το ιδανικό στο σώμα και στην ψυχολογία στον νεαρό **Ζίγκφριντ** και το ιδανικό στη διανόηση στον γέρο **Φάουστ**.

Και τα δύο ιδανικά ήταν ρομαντικά αναχρονιστικά: διαστρεβλώνοντας την πραγματικότητα ενίσχυσε το ρομαντικό ιδανικό του Ζίγκφριντ ενός Πρώσου αξιωματικού, ενός **υπολοχαγού** – το ρομαντικό ιδανικό του Φάουστ ενός Γερμανού λόγιου, ενός **καθηγητή**.

Στη θέση των οργανικών ιδανικών έβαλε τα μηχανοποιημένα: ο αξιωματικός που εκπροσωπεί τη μηχανοποίηση της ψυχοτροπίας: τον σκληρό Ζίγκφριντ· ο καθηγητής την μηχανοποίηση της διανόησης: τον σκληρό Φάουστ.

Η Βίλχελμινική* Γερμανία δεν ήταν πιο περήφανη για καμία από τις τάξεις της απ' ότι για τους αξιωματικούς και τους καθηγητές της. Σε αυτούς είδε την ακμή του έθνους, όπως η Αγγλία στους πολιτικούς της ηγέτες, και οι ρομαντικοί λαοί στους καλλιτέχνες τους.

Εάν ο γερμανικός λαός θέλει υψηλότερη ανάπτυξη, πρέπει να αναθεωρήσει τα ιδανικά του: η ενεργητικότητά του πρέπει να ξεπεράσει τον μονόπλευρο στρατιωτικό χαρακτήρα και να επεκταθεί στην ανθρώπινη πολιτική ποικιλομορφία· η διανόησή του πρέπει να ξεπεράσει τα περιορισμένα επιστημονικά όρια και να επεκταθεί στη σύνθεση του ποιητή-στοχαστή.

Ο δέκατος ένατος αιώνας χάρισε στο γερμανικό λαό δύο άνδρες με το μεγαλύτερο στυλ που ενσαρκώνουν αυτές τις απαιτήσεις για μια ανώτερη γερμανικότητα: τον **Μπίσμαρκ**, τον ήρωα της δράσης· τον **Γκαίτε**, τον ήρωα του πνεύματος.

Ο Μπίσμαρκ ανανέωσε, βάθυνε και αναβίωσε το ιδανικό του

* Ο όρος Βίλχελμινική αναφέρεται στην περίοδο της γερμανικής ιστορίας μεταξύ 1890 και 1918. (Σ.τ.μ.)

Ζίγκφριντ που είχε γίνει κοινότυπο – ο Γκαίτε ανανέωσε, βάθυνε και ξαναζωντάνεψε το ξεπερασμένο ιδανικό του Φάουστ.

Ο Μπίσμαρκ είχε τα καλά προσόντα των Γερμανών αξιωματικών – χωρίς τα λάθη τους· ο Γκαίτε είχε τα καλά προσόντα των Γερμανών λόγιων – χωρίς τα ελαττώματά τους. Στον Μπίσμαρκ η υπεροχή του πολιτικού ξεπερνά τη στενομυαλιά του αξιωματικού – στον Γκαίτε η υπεροχή του ποιητή-στοχαστή υπερνικά τους περιορισμούς του μελετητή· και στις δύο περιπτώσεις το οργανικό ιδανικό της προσωπικότητας είναι η μηχανοποίηση, ο άνθρωπος μαριονέτα.

Ο Μπίσμαρκ έκανε περισσότερα για την ανάπτυξη του γερμανικού πολιτισμού με την υποδειγματική του προσωπικότητα παρά με την ίδρυση του Ράιχ· ο Γκαίτε έδωσε πλούσια δώρα στον γερμανικό λαό με την ολυμπιακή του ύπαρξη παρά μέσω του Φάουστ του· γιατί ο Φάουστ, όπως ο «Γκετς», ο «Βέρθερ», ο «Μάιστερ» και ο «Τάσσο» είναι μόνο ένα κομμάτι της ανθρωπιάς του Γκαίτε.

Η Γερμανία όμως θα πρέπει να προσέξει να μην ξεπουλήσει και να μην υποβιβάσει τα δύο ζωντανά της πρότυπα, φτιάχνοντας ένα λοχία από τον Μπίσμαρκ και ένα δάσκαλο από τον Γκαίτε.

Στη συνέχεια αυτών των δύο κορυφών του γερμανικού κόσμου η Γερμανία θα μπορούσε να αναπτυχθεί και να θεραπευτεί· μπορεί να μάθει από αυτά τα δραστήρια και στοχαστικά μεγέθη, το δυναμισμό και τη σοφία. Γιατί ο Μπίσμαρκ και ο Γκαίτε είναι δύο κεντρικά σημεία γύρω από τα οποία θα μπορούσε να αναπτυχθεί ένας νέος γερμανικός τρόπος ζωής που θα ήταν ίσος με τα δυτικά ιδανικά.

4. ΕΝΔΟΓΑΜΙΑ – ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ

Ο παραδοσιακός άνθρωπος της υπαίθρου κυρίως είναι προϊόν της ενδογαμίας, ο άνθρωπος της πόλης είναι μιγάς.

Οι γονείς και οι πρόγονοι του αγρότη συνήθως κατάγονται από την ίδια αραιοκατοικημένη περιοχή· των ευγενών από το ίδιο λεπτό ανώτερο στρώμα. Και στις δύο περιπτώσεις οι πρόγονοι μεταξύ τους έχουν συγγένεια εξ αίματος και γι' αυτό συνήθως μοιάζουν μεταξύ τους σωματικά, ψυχολογικά και πνευματικά. Κατά συνέπεια, μεταδίδουν τα κοινά τους γνώρισμα, τις τάσεις της θέλησης, τα πάθη, τις προκαταλήψεις και τις αναστολές τους σε αυξημένο βαθμό στα παιδιά και τους απογόνους τους. Τα γνώρισμα που προκύπτουν από αυτή την ενδογαμία είναι: πίστη, σεβασμός, οικογενειακό πνεύμα, ταξικό πνεύμα, αντοχή, πείσμα, ενεργητικότητα, ξεροκεφαλιά· η δύναμη της προκατάληψης, η έλλειψη της αντικειμενικότητας, οι στενοί ορίζοντες. Εδώ μια γενιά δεν είναι μια παραλλαγή της προηγούμενης, αλλά απλώς η επανάληψη της: η διατήρηση παίρνει τη θέση της ανάπτυξης.

Στη μεγάλη πόλη συναντιούνται οι φυλές των λαών. Κατά κανόνα ο άνθρωπος της πόλης είναι μια σύνθεση των πιο διαφορετικών κοινωνικών και εθνικών στοιχείων. Σε αυτόν τα αντίθετα χαρακτηριστικά του χαρακτήρα, οι προκαταλήψεις, οι αναστολές, οι τάσεις της θέλησης και οι κοσμοθεωρίες των γονιών και των προγόνων του εξαλείφονται ή τουλάχιστον αποδυναμώνουν το ένα το άλλο. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι μιγάδες συχνά συνδυάζουν την έλλειψη χαρακτήρα, έλλειψη εγκράτειας, αδυναμία θέλησης, ασυνέπεια, έλλειψη σεβασμού και δολιότητα με την αντικειμενικότητα, ποικιλομορφία, διανοητική ενεργητικότητα, ελευθερία από προκαταλήψεις και ευρείς ορίζοντες. Οι μιγάδες είναι πάντα διαφορετικοί από τους γονείς και τους προγόνους τους· κάθε γενιά είναι μια παραλλαγή της προηγούμενης, είτε με την έννοια της εξέλιξης είτε με την έννοια της εκφυλισμού.

Ο καθαρόαιμος άνθρωπος είναι **άνθρωπος με μια μοναδικό πνεύμα** – ο μιγάς είναι **άνθρωπος με πολύμορφο πνεύμα**. Σε κάθε άτομο οι πρόγονοί του ζουν σαν στοιχεία της ψυχής του: αν μοιάζουν μεταξύ τους, τότε είναι ενιαία, ομοιόμορφα· αν αποκλίνουν, ο άνθρωπος είναι πολύπλευρος, περίπλοκος, διαφοροποιημένος.

Το μεγαλείο ενός μυαλού βρίσκεται στην ευρύτητα της αντίληψής του, δηλαδή στην ικανότητά του να καταλαβαίνει και να λαμβάνει υπόψη τα

πάντα· το μεγαλείο ενός χαρακτήρα βρίσκεται στην εντατικότητά του, δηλαδή στην ικανότητά του να είναι δυνατός, συγκεντρωμένος και συνεπής στη θέλησή του. Άρα, κατά μία έννοια, **η σοφία και η δυναμικότητα είναι σε αντίκρουση.**

Όσο πιο έντονη είναι η ικανότητα και η ροπή ενός ατόμου, να βλέπει τα πράγματα από όλες τις πλευρές σαν σοφός να διατυπώνει οποιαδήποτε άποψη χωρίς προκαταλήψεις – τόσο πιο αδύναμη είναι συνήθως η θέλησή του να ενεργήσει χωρίς δισταγμό προς μια ορισμένη κατεύθυνση: γιατί σε κάθε κίνητρο υπάρχουν αντίθετα κίνητρα, σε κάθε πεποίθηση ο σκεπτικισμός, σε κάθε πράξη η διάκριση της κοσμικής ασημαντότητάς της.

Μόνο ο στενοκέφαλος, ο μονόπλευρος άνθρωπος μπορεί να είναι δυναμικός. Δεν υπάρχει όμως μόνο μια ασυνείδητη, αφελής: υπάρχει και μια συνειδητή, **ηρωική στενοκεφαλιά.** Ο ηρωικός στενοκέφαλος άνθρωπος – και σ’ αυτόν τον τύπο ανήκουν όλοι οι πραγματικά μεγάλοι άνθρωποι της δράσης – κατά καιρούς απενεργοποιεί οικειοθελώς όλες τις πλευρές της ύπαρξής του, εκτός από αυτήν που καθορίζει τη δράση του. Μπορεί να είναι αντικειμενικός, κριτικός, σκεπτικιστής, συνετός πριν ή μετά την πράξη του: κατά τη διάρκεια της πράξης είναι υποκειμενικός, πιστός, μονόπλευρος, άδικος.

Η σοφία αναστέλλει τη δράση – η δράση αρνείται τη σοφία. Η ισχυρότερη θέληση είναι αναποτελεσματική αν δεν έχει κατεύθυνση· ακόμη και μια αδύναμη θέληση μπορεί να προκαλέσει το ισχυρότερο αποτέλεσμα όταν είναι μονόπλευρη.

Κανείς δεν ζει μια ζωή με δράση χωρίς αδικία, λάθη, ενοχές: όποιος διστάζει να κουβαλήσει αυτό το όνειδος, πρέπει να παραμείνει στη σφαίρα της σκέψης, του στοχασμού, της παθητικότητας. Οι αληθινοί άνθρωποι είναι πάντα σιωπηλοί: γιατί κάθε ισχυρισμός είναι, κατά μια έννοια, και ένα ψέμα· Οι καθαρόαιμοι άνθρωποι είναι πάντα αδρανείς: γιατί κάθε πράξη είναι, κατά μία έννοια, και μια αδικία. Αλλά είναι πιο γενναίο να μιλάς με τον κίνδυνο να πεις ψέματα· να ενεργήσεις με κίνδυνο να κάνεις μια αδικία.

Η ενδογαμία ενισχύει τον χαρακτήρα, αποδυναμώνει το πνεύμα – η διασταύρωση αποδυναμώνει τον χαρακτήρα, ενισχύει το πνεύμα. Εκεί που συναντώνται η ενδογαμία και η διασταύρωση, κάτω από τις καλύτερες προϋποθέσεις, δημιουργούν τον ανώτερο τύπο ανθρώπου που συνδυάζει τον ισχυρότερο χαρακτήρα με το πιο κοφτερό μυαλό. Όπου συναντώνται η ενδογαμία και η ανάμειξη, κάτω από δυσμενείς προϋποθέσεις, δημιουργούν εκφυλιστικούς τύπους με αδύναμο χαρακτήρα και διανοητική νωθρότητα.

Ο άνθρωπος του απώτερου μέλλοντος θα είναι μικτής φυλετικής καταγωγής. Οι σημερινές φυλές και οι τάξεις θα εξαφανισθούν σταδιακά λόγω της εξάλειψης του χώρου, του χρόνου και της προκατάληψης. Η **ευρασιατική-νεγροειδής φυλή του μέλλοντος**, όμοια στην εμφάνισή

της με τους αρχαίους Αιγύπτιους, θα αντικαταστήσει την διαφορετικότητα των λαών και την διαφορετικότητα των ατόμων. Διότι σύμφωνα με τους νόμους της κληρονομικότητας, με την διαφορετικότητα των προγόνων αυξάνεται η διαφορετικότητα, με την ομοιομορφία των προγόνων αυξάνεται και η ομοιομορφία των απογόνων. Στις ενδογαμικές οικογένειες, το ένα παιδί είναι σαν το άλλο: γιατί όλα αντιπροσωπεύουν τον ίδιο κοινό τύπο της οικογένειας. Στις οικογένειες των μεικτών φυλών, τα παιδιά είναι πιο διαφορετικά μεταξύ τους: το καθένα σχηματίζει μια νέα παραλλαγή στα διαφορετικά στοιχεία των γονέων και των προγόνων.

Η ενδογαμία δημιουργεί χαρακτηριστικούς τύπους – η διασταύρωση δημιουργεί πρωτότυπες προσωπικότητες.

Ο πρόδρομος του μελλοντικού ανθρώπου στον πλανήτη στη σύγχρονη Ευρώπη είναι ο **Ρώσος** σαν σλαβο-ταταρο-φινλανδικός μιγάς: γιατί, από όλους τους ευρωπαϊκούς λαούς, είναι η φυλή που έχει τουλάχιστον το τυπικό ανθρώπινο πολύμορφο πνεύμα με τον πλατύ, πλούσιο, ολοκληρωμένο ψυχισμό. Ο ισχυρότερος αντίποδάς του είναι ο νησιώτης Βρετανός, ο άνθρωπος της ανώτερης μόρφωσης με μοναδικό πνεύμα του οποίου η δύναμη βρίσκεται στον χαρακτήρα, στη θέληση, στη μοναδικότητα, στα τυπικά πράγματα. Η σύγχρονη Ευρώπη του χρωστάει τον πιο συνεκτικό, τον πιο ολοκληρωμένο τύπο: τον τζέντλεμαν.

5. ΠΑΓΑΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ

Δύο πνευματικές μορφές παλεύουν για την παγκόσμια κυριαρχία: ο **παγανισμός** και ο **χριστιανισμός**. Αυτές οι πνευματικές μορφές έχουν μόνο εξωτερικές σχέσεις με τις ονομασίες που φέρουν αυτές οι θρησκείες. Αν το επίκεντρο μετατοπιστεί από το δόγμα στην ηθική, από την μυθολογία στην ψυχολογία, τότε ο Βουδισμός μετατρέπεται σε υπερ-χριστιανισμό, ενώ ο αμερικανισμός παρουσιάζεται σαν εκσυγχρονισμένος παγανισμός. Η **Ανατολή** είναι ο κύριος φορέας μιας χριστιανικής νοοτροπίας, η **Δύση** είναι ο κύριος φορέας μιας παγανιστικής νοοτροπίας: οι «ειδωλολάτρες» Κινέζοι είναι καλύτεροι χριστιανοί από τους «χριστιανούς» Γερμανούς.

Ο παγανισμός θέτει στην κορυφή της κλίμακας των ηθικών αξιών το **δυναμισμό**, ο χριστιανισμός θέτει την **αγάπη**. Ο αγαπητός άγιος είναι το χριστιανικό ιδανικό, το παγανιστικό ιδανικό είναι ο νικητής ήρωας. Ο Χριστιανισμός θέλει να μεταμορφώσει τον homo ferus (αγριάνθρωπο) σε homo domesticus (όρθιος άνθρωπος), τον άνθρωπο θηρίο σε κατοικίδιο, ενώ ο παγανισμός θέλει να μεταμορφώσει τον άνθρωπο σε υπερ-άνθρωπο. **Ο χριστιανισμός θέλει να δαμάσει τις τίγρεις και να τις κάνει γάτες – ο παγανισμός θέλει να μετατρέψει τις γάτες σε τίγρεις.**

Ο κύριος κήρυκας του σύγχρονου Χριστιανισμού ήταν ο **Τολστόι**· ο κύριος κήρυκας του σύγχρονου παγανισμού ήταν ο **Νίτσε**.

Η γερμανική θρησκεία Έντα (Edda) ήταν καθαρός παγανισμός. Επέζησε κάτω από μια χριστιανική μάσκα: στον Μεσαίωνα σαν ιπποτισμός, στη σύγχρονη εποχή σαν ιμπεριαλιστική και μιλιταριστική κοσμοθεωρία. Αξιωματικοί, παραδοσιακοί, αποικιστές. Οι μεγαλοβιομήχανοι είναι οι κορυφαίοι εκπρόσωποι του σύγχρονου παγανισμού. Δυναμικότητα, γενναιότητα, μεγαλείο, ελευθερία, δύναμη, φήμη και τιμή: αυτά είναι τα ιδανικά του παγανισμού. ενώ η αγάπη, η πραότητα, η ταπεινοφροσύνη, η συμπόνια και η αυταπάρνηση είναι τα χριστιανικά ιδανικά.

Η αντίθεση μεταξύ παγανισμού και χριστιανισμού δεν συμπίπτει με την αντίθεση μεταξύ του παραδοσιακού ανθρώπου και του ανθρώπου της πόλης, ούτε με την αντίθεση μεταξύ ενδογαμίας και διασταύρωσης. Αναμφίβολα όμως η βαρβαρότητα του παραδοσιακού ανθρώπου και η ενδογαμία ευνοούν την ανάπτυξη του αστικού πολιτισμού και την ανάπτυξη της μιγαδοποίησης της χριστιανικής νοοτροπίας.

Η γενική ισχύς του παγανιστικού ατομικισμού είναι δυνατή μόνο σε αραιοκατοικημένες περιοχές της γης, όπου το άτομο μπορεί να επιβληθεί και να αναπτυχθεί αδίστακτα χωρίς να έρχεται άμεσα σε αντίθεση με τους συνανθρώπους του. Σε πυκνοκατοικημένες περιοχές, όπου οι άνθρωποι συναντιούνται, η σοσιαλιστική αρχή της αμοιβαίας υποστήριξης πρέπει να συμπληρώνει και, εν μέρει, να αντικαθιστά την ατομικιστική αρχή του αγώνα για ύπαρξη.

Ο **χριστιανισμός** και ο **σοσιαλισμός** είναι προϊόντα διεθνών μεγαλουπόλεων. Ο Χριστιανισμός σαν παγκόσμια θρησκεία ξεκίνησε από την κοσμοπολίτικη πόλη της Ρώμης όλων των φυλών· ο σοσιαλισμός ξεκίνησε από τις εθνικά μεικτές βιομηχανικές πόλεις της Δύσης. Και οι δύο εκδηλώσεις της χριστιανικής νοοτροπίας βασίζονται στον διεθνισμό. Η αντίσταση στον Χριστιανισμό προήλθε από τον αγροτικό πληθυσμό (παγανιστές)· όπως και σήμερα ο λαός της υπαίθρου είναι που προσφέρει τη μεγαλύτερη αντίσταση στην υλοποίηση ενός σοσιαλιστικού τρόπου ζωής.

Οι πάντα αραιοκατοικημένες **βόρειες** περιοχές υπήρξαν κέντρα παγανιστικής θέλησης, ενώ οι πυκνοκατοικημένες **νότιες** περιοχές υπήρξαν εστίες χριστιανικών συναισθημάτων. Όπου συζητείται σήμερα η αντίθεση μεταξύ της πνευματικής ζωής της Ανατολής και της Δύσης, συνήθως εννοείται ότι δεν σημαίνει τίποτα άλλο από αυτήν την αντίθεση μεταξύ των ανθρώπων από το Νότο και το Βορρά. Οι Ιάπωνες, σαν ο πιο βόρειος πολιτισμός της Ανατολής, πολλές φορές προσεγγίζουν στον δυτικό· ενώ η νοοτροπία των Νοτιοϊταλών και των Νοτιοαμερικανών είναι ανατολίτικη. Ο βαθμός του γεωγραφικού πλάτους φαίνεται να είναι πιο καθοριστικός για τις πνευματικές καταστάσεις παρά ο βαθμός του γεωγραφικού μήκους.

Όχι μόνο η γεωγραφική θέση: αλλά και η ιστορική εξέλιξη έχει καθοριστική επίδραση στη πνευματική μορφή ενός λαού. Ο κινεζικός όπως και ο εβραϊκός λαός αισθάνονται περισσότερο Χριστιανοί από το γερμανικό το πολιτιστικό τους παρελθόν είναι παλαιότερο. Ο Γερμανός χρονικά είναι πιο κοντά στον άγριο από τον Κινέζο ή τον Εβραίο· και οι δύο αυτοί οι πολιτισμένοι λαοί μπόρεσαν να χειραφετηθούν σε βάθος από την παγανιστική, φυσική αντίληψη της ζωής, επειδή είχαν τουλάχιστον τρεις χιλιετίες για να το κάνουν. **Ο παγανισμός είναι σύμπτωμα της πολιτιστικής νεότητας, ο Χριστιανισμός είναι σύμπτωμα της πολιτιστικής γηρατειάς.**

Τρεις λαοί: οι Έλληνες, οι Ρωμαίοι και οι Εβραίοι έχουν κατακτήσει ο καθένας με τον τρόπο του τον αρχαίο πολιτισμικό κόσμο. Πρώτα ο αισθητικά – φιλοσοφικός λαός των Ελλήνων: στον **Ελληνισμό**· μετά ο πρακτικός – πολιτικός λαός των Ρωμαίων: στην **Imperium Romanum** («**Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία**»)· τέλος ο ηθικός – θρησκευτικός λαός των Εβραίων: στον **Χριστιανισμό**.

Ο Χριστιανισμός που ηθικά προετοιμάστηκε από τους εβραίους Εσσαίους(Ιωάννης), πνευματικά προετοιμάστηκε από τους Εβραίους Αλεξανδρινούς (Φίλων), αναγεννήθηκε εβραϊκά. Στο βαθμό που η Ευρώπη είναι χριστιανική, είναι (με την ηθική – πνευματική έννοια) εβραϊκή· στο βαθμό που η Ευρώπη είναι ηθική, είναι εβραϊκή. **Σχεδόν το σύνολο της Ευρωπαϊκής ηθικής έχει τις ρίζες της στον εβραϊσμό.** Όλοι οι πρωταγωνιστές για την χριστιανική ή μη χριστιανική ηθική, από τον Αυγουστίνο μέχρι τον Ρουσσώ, τον Καντ και τον Τολστόι, ήσαν Εβραίοι επιλογής (Wahljuden) κατά την πνευματική έννοια· Ο Νίτσε είναι ο μόνος μη Εβραίος, ο μόνος ευρωπαίος ειδωλολάτρης ηθικολόγος.

Οι πιο επιφανείς και ένθερμοι εκφραστές των χριστιανικών ιδεών, που στη σύγχρονη αναβίωσή τους λέγονται πασιφισμός και σοσιαλισμός, είναι Εβραίοι.

Στην Ανατολή ο Κινεζικός Λαός είναι κατεξοχήν ηθικός (σε αντίθεση με τους αισθητικά – ηρωικούς Ιάπωνες και τους θρησκευτικά – θεωρητικούς Ινδούς) – στην Δύση ο εβραϊκός. Ο Θεός ήταν ο αρχηγός του κράτους των αρχαίων Εβραίων, ο ηθικός τους νόμος ήταν ο αστικός κώδικας, η αμαρτία ήταν έγκλημα.

Ο Εβραϊσμός κατά τη διάρκεια των χιλιετιών παρέμεινε πιστός στην θεοκρατική ιδέα του **προσδιορισμού της πολιτικής και της ηθικής: ο Χριστιανισμός και ο Σοσιαλισμός** είναι και οι δύο απόπειρες για την εγκαθίδρυση ενός βασιλείου του Θεού. Πριν από δύο χιλιάδες χρόνια, οι πρώτοι χριστιανοί υπήρξαν οι αναγεννητές της Μωσαϊκής παράδοσης και όχι οι Φαρισαίοι και οι Σαδδουκαίοι· σήμερα δεν είναι οι Σιωνιστές ούτε οι Χριστιανοί, αλλά οι Εβραίοι ηγέτες του Σοσιαλισμού: γιατί και αυτοί θέλουν, με μεγάλη ανιδιοτέλεια, να εξαλείψουν το προπατορικό αμάρτημα του καπιταλισμού, να λυτρώσουν τους ανθρώπους από την αδικία, τη βία και τη σκλαβιά και να μεταμορφώσουν τον εξιλεωμένο πλέον κόσμο σε έναν επίγειο παράδεισο.

Σ' αυτούς τους εβραίους προφήτες του παρόντος, που προετοιμάζουν μία νέα παγκόσμια εποχή, το ηθικό είναι πρωταρχικό σε όλα: στην πολιτική, τη θρησκεία, τη φιλοσοφία στη τέχνη. Από τον Μωσή μέχρι τον Βάινινγκερ (Weininger) η **ηθική** υπήρξε το κύριο πρόβλημα της εβραϊκής φιλοσοφίας. Σ' αυτή την βασική ηθική συμπεριφορά προς τον κόσμο βρίσκεται το εξαιρετικό μεγαλείο του εβραϊκού λαού – ταυτόχρονα και ο κίνδυνος ότι οι Εβραίοι που έχασαν την πίστη τους στα ηθικά νάματα να καταστούν κυνικοί εγωιστές: ενώ άνθρωποι με άλλη νοοτροπία – ακόμη κι αν χάσουν την ηθική τους συμπεριφορά – εξακολουθούν ακόμη να διατηρούν ιπποτικές αξίες και προκαταλήψεις (έντιμος άνθρωπος, τζέντλεμαν, ιππότης κ.λ.π.) που τους προστατεύουν από την πτώση των αξιών.

Αυτό που ξεχωρίζει τους Εβραίους από τον μέσο κάτοικο της πόλης είναι το γεγονός ότι είναι ενδογαμικοί άνθρωποι. Η δύναμη του χαρακτήρα σε συνδυασμό με την διαύγεια του μυαλού προορίζει τον

εβραίο, στο άριστο δείγμα του, να καταστεί ο ηγέτης της αστικής ανθρωπότητας, από τον ψεύτικο στο γνήσιο αριστοκράτη του πνεύματος, να είναι ο πρωταγωνιστής του καπιταλισμού όπως και της επανάστασης.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ:
ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

6. ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΤΟΥ ΞΙΦΟΥΣ

Η δημοκρατική μας εποχή είναι ένα αξιολύπητο ενδιάμεσο μεταξύ δύο μεγάλων αριστοκρατικών εποχών: της **φεουδαρχικής αριστοκρατίας του σπαθιού και της κοινωνικής αριστοκρατίας του πνεύματος**. Η φεουδαρχική αριστοκρατία βρίσκεται σε παρακμή, η πνευματική αριστοκρατία αναπτύσσεται. Στο μεταξύ αυτοαποκαλείται δημοκρατική, αλλά στην πραγματικότητα κυβερνάται από την ψευτοαριστοκρατία του χρήματος.

Στο Μεσαίωνα στην Ευρώπη, ο παραδοσιακός ιππότης κυριαρχούσε πάνω στον αστό πολίτη, η παγανιστική νοοτροπία πάνω στη χριστιανική, η εξ αίματος καταγωγή στην ιδιοφυΐα. Η υπεροχή του ιππότη έναντι του αστού βασιζόταν στη σωματική δύναμη και τη δύναμη του χαρακτήρα, στη δύναμη και το θάρρος.

Δύο εφευρέσεις κατέκτησαν τον Μεσαίωνα και άνοιξαν τη σύγχρονη εποχή: η εφεύρεση της **πυρίτιδας** σήμαινε το τέλος της κυριαρχίας των ιπποτών, η εφεύρεση της **τυπογραφίας** σηματοδότησε την αυγή της πνευματικής κυριαρχίας. Με την εισαγωγή του πυροβόλου όπλου, η σωματική δύναμη και το θάρρος έχασαν την αποφασιστική τους σημασία στον αγώνα για την ύπαρξη: το πνεύμα έγινε το αποφασιστικό όπλο στον αγώνα για εξουσία και ελευθερία.

Το τυπογραφείο έδωσε στο μυαλό μια δύναμη απεριόριστης εμβέλειας: έβαλε τη συγγραφική ανθρωπότητα στο κέντρο της ανάγνωσης και ανύψωσε έτσι τους συγγραφείς σε πνευματικούς ηγέτες των μαζών. **Ο Γουτεμβέργιος έδωσε στη πέννα τη δύναμη που είχε πάρει από τα ξίφη το μελάνι**. Με τη βοήθεια του μελανιού του τυπογράφου, ο Λούθηρος κατέκτησε μια μεγαλύτερη αυτοκρατορία από όλους τους Γερμανούς αυτοκράτορες.

Στην εποχή του **πεφωτισμένου δεσποτισμού** οι άρχοντες και οι πολιτικοί υπάκουαν στις ιδέες που προέρχονταν από στοχαστές. Οι συγγραφείς εκείνης της εποχής διαμόρφωσαν μια πνευματική αριστοκρατία της Ευρώπης. Η νίκη του απολυταρχισμού επί της φεουδαρχίας σήμαινε την πρώτη νίκη της πόλης επί της υπαίθρου και ταυτόχρονα το πρώτο στάδιο στη νικηφόρα πορεία της πνευματικής αριστοκρατίας, στην ανατροπή της αριστοκρατίας του σπαθιού. **Η σύγχρονη δικτατορία της πόλης στην ύπαιθρο** αντικατέστησε τη με-

σαιωνική δικτατορία της υπαίθρου πάνω στην πόλη.

Η δεύτερη εποχή της πνευματικής χειραφέτησης ξεκίνησε με τη **Γαλλική Επανάσταση**, η οποία ξέσπασε στα προνόμια των ευγενών εξ αίματος. Η δημοκρατία βασίζεται στην αισιόδοξη προϋπόθεση ότι μια πνευματική αριστοκρατία μπορεί να αναγνωριστεί και να εκλεγεί από την πλειοψηφία του λαού.

Τώρα βρισκόμαστε στο κατώφλι της τρίτης εποχής της σύγχρονης εποχής: του **σοσιαλισμού**. Επίσης ο σοσιαλισμός υποστηρίζεται από την αστική τάξη των βιομηχανικών εργατών, που καθοδηγείται από την αριστοκρατία των επαναστατικών συγγραφέων.

Η επιρροή της εξ αίματος αριστοκρατίας μειώνεται, η επιρροή της αριστοκρατίας του πνεύματος αυξάνεται.

Η εξέλιξη αυτή, και με αυτή το χάος της σύγχρονης πολιτικής θα τελειώσει, όταν μια πνευματική αριστοκρατία θα αρπάξει τα μέσα εξουσίας της κοινωνίας: πυρίτιδα (όπλα), χρυσό, μελάνι και θα τα χρησιμοποιήσει προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Ο ρωσικός **μπολσεβικισμός** αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα προς τον σκοπό αυτό όπου μια μικρή ομάδα κομμουνιστών πνευματικών αριστοκρατών κυβερνούν την χώρα και συνειδητά έρχονται σε ρήξη με τον πλουτοκρατικό δημοκρατισμό ο οποίος ελέγχει σήμερα τον υπόλοιπο κόσμο.

Ο αγώνας μεταξύ καπιταλισμού και κομμουνισμού για την κληρονομιά της χαμένης εξ αίματος αριστοκρατίας είναι ένας αδελφοκτόνος πόλεμος της νικηφόρας αριστοκρατίας του πνεύματος, μια μάχη μεταξύ του ατομικού και του κοινωνικού, του εγωιστικού και του αλτρουιστικού, του ειδωλολατρικού και του χριστιανικού πνεύματος. Το επιτελείο και των δύο πλευρών έχει στρατολογηθεί από την πνευματική άρχουσα φυλή (Führerrasse) της Ευρώπης: του Εβραϊσμού.

Ο Καπιταλισμός και ο Κομμουνισμός είναι αμφότεροι ορθολογιστικοί, αφαιρετικοί και οι δύο αφηρημένοι και οι δύο αστικοί.

Η αριστοκρατία του ξίφους (στρατιωτική αριστοκρατία) έχει οριστικά ξοφλήσει. Η επιρροή του πνεύματος, η εξουσία του πνεύματος, η πίστη στο πνεύμα, η ελπίδα στο πνεύμα μεγαλώνει: και μαζί με αυτά μεγαλώνει μία **νέα αριστοκρατία**.

7. ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στην πορεία της σύγχρονης εποχής, η αριστοκρατία εξ αίματος δηλητηριάστηκε από την ατμόσφαιρα της αυλής και η αριστοκρατία του πνεύματος από τον καπιταλισμό.

Από το τέλος της ιπποτικής περιόδου, η υψηλή αριστοκρατία της ηπειρωτικής Ευρώπης βρίσκεται, με ελάχιστες εξαιρέσεις, σε κατάσταση προοδευτικής παρακμής. Λόγω της αστικοποίησής της, έχει χάσει τα σωματικά και πνευματικά της πλεονεκτήματα.

Κατά τη διάρκεια της φεουδαρχίας, οι εξ αίματος αριστοκράτες καλούνταν να προστατεύσουν την χώρα τους από τις επιθέσεις των εχθρών και τις καταπατήσεις των ηγεμόνων. Ο αριστοκράτης ήταν ελεύθερος και με αυτοπεποίθηση απέναντι στους κατώτερους, τους ίσους, τους ανώτερους· βασιλιάς στη γη που κατείχε, μπορούσε να αναπτύξει ελεύθερα την προσωπικότητά του σύμφωνα με τις αρχές των ιπποτών.

Ο απολυταρχισμός άλλαξε αυτή την κατάσταση: η αντιπολιτευτική αριστοκρατία, η οποία, ελεύθερη, περήφανη και γενναία, επέμενε στα ιστορικά δικαιώματά της, εξοντώθηκε όσο το δυνατόν περισσότερο· οι υπόλοιποι οδηγήθηκαν στην Αυλή και εκεί έπεσαν σε μια ευφυέστατη σκλαβιά. Αυτή η αριστοκρατία της αυλής δεν ήταν ελεύθερη, εξαρτιόταν από τις ιδιοτροπίες του ηγεμόνα και της κλίκας του· οπότε έπρεπε να χάσει τις καλύτερες ιδιότητές της: χαρακτήρα, επιθυμία για ελευθερία, περηφάνια, ηγετική ικανότητα. Για να διασπάσει τον χαρακτήρα και συνεπώς την αντίσταση των Γάλλων αριστοκρατών, ο Λουδοβίκος ΙΔ' τους παρέσυρε στις Βερσαλλίες· η μεγάλη επανάσταση συμπλήρωσε την ολοκλήρωση του έργου του: αφαίρεσε από την αριστοκρατία, που είχε παραδοθεί και είχε χάσει τα προνόμιά της, τα προνόμια που είχαν επιζήσει.

Μόνο σε εκείνες τις ευρωπαϊκές χώρες όπου οι αριστοκράτες, πιστοί στην ιπποτική αποστολή τους, παρέμειναν ηγέτες και πρωτοπόροι της εθνικής αντίστασης ενάντια στον μοναρχικό δεσποτισμό και την ξένη κυριαρχία, επέζησε ο τύπος του ηγέτη αριστοκράτη: στην Αγγλία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Ιταλία.

Μετά την αλλαγή της ευρωπαϊκής κουλτούρας από μια παραδοσιακή-ιπποτική σε αστικο-πολιτική οι εξ αίματος αριστοκράτες άρχισαν να υστερούν έναντι της αστικής τάξης από πνευματικής και πολιτιστικής

απόψεως. Ο πόλεμος, η πολιτική και η διαχείριση των αγαθών τους, τους απασχόλησαν τόσο πολύ που οι πνευματικές τους ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους συχνά εξαφανίζονταν.

Αυτά τα ιστορικά αίτια για το λυκόφωτος της σύγχρονης αριστοκρατίας ενισχύθηκαν και από φυσιολογικά. Στη θέση της σκληρής μεσαιωνικής στρατιωτικής θητείας η σύγχρονη εποχή έφερε για την αριστοκρατία που ήταν κυρίως άνεργη, την ευημερία· από τη θέση που απειλούνταν, η αριστοκρατία έγινε σταδιακά ασφαλέστερη μέσω της κληρονομιάς της· επιπλέον ακολούθησαν οι εκφυλιστικές επιρροές της υπερβολικής ενδογαμίας τις οποίες η αγγλική αριστοκρατία απέφυγε με την συχνή ανάμιξη με το αίμα των αστών. Με την αλληλεπίδραση αυτών των συνθηκών, **κατέρρευσε ο φυσικός, ψυχικός και πνευματικός τύπος της παλιάς αριστοκρατίας.**

Η αριστοκρατία του πνεύματος δεν μπορούσε να αντικαταστήσει την εξ αίματος αριστοκρατία γιατί και αυτή βρισκόταν σε μια κρίση, σε κατάσταση παρακμής. Η δημοκρατία προέκυψε από το σάστισμα: όχι επειδή δεν ήθελαν οι άνθρωποι την αριστοκρατία, αλλά επειδή δεν μπορούσαν να βρουν την αριστοκρατία. Μόλις συγκροτηθεί μια νέα, αληθινή αριστοκρατία, η δημοκρατία θα εξαφανιστεί από μόνη της. Επειδή η Αγγλία έχει αληθινή αριστοκρατία, παρέμεινε αριστοκρατική παρά το δημοκρατικό της σύνταγμα.

Η **ακαδημαϊκή αριστοκρατία του πνεύματος** της Γερμανίας, που πριν από έναν αιώνα ήταν ηγέτης της αντίστασης στον απολυταρχισμό και τη φεουδαρχία, υπέρμαχος των σύγχρονων ιδεών και των ιδεών της ελευθερίας, έχει γίνει πλέον ο πυλώνας της αντίδρασης, ο κύριος αντίπαλος της πνευματικής και πολιτικής ανανέωσης. Αυτή η ψευτο-πνευματική αριστοκρατία της Γερμανίας ήταν ο υπέρμαχος του μιλιταρισμού κατά τη διάρκεια του πολέμου και ο υπερασπιστής του καπιταλισμού κατά την επανάσταση. Το σύνθημά της: εθνικισμός, μιλιταρισμός, αντισημιτισμός, αλκοολισμός, είναι ταυτόχρονα και τα συνθήματα στον αγώνα κατά της διανόησης. Η ακαδημαϊκή ιντελιγκέντσια εκτίμησε κακώς, αρνήθηκε και πρόδωσε την αποστολή της: να καταργήσει τη φεουδαρχική αριστοκρατία για να προετοιμάσει την πνευματική αριστοκρατία.

Η **δημοσιογραφική ιντελιγκέντσια** έχει επίσης προδώσει την ηγετική της αποστολή. Αυτή, που είχε κληθεί να γίνει πνευματικός ηγέτης και δάσκαλος των μαζών, να συμπληρώσει και να βελτιώσει όσα ένα καθυστερημένο σχολικό σύστημα είχε παραμελήσει να κάνει, υποβιβάστηκε στη συντριπτική της πλειοψηφία σε σκλάβους του κεφαλαίου, σε παραμορφωτές του πολιτικού και καλλιτεχνικού γούστου. Ο χαρακτήρας της γκρεμίστηκε κάτω από τον εξαναγκασμό να εκπροσωπεί και να υπερασπίζεται τις πεποιθήσεις των άλλων αντί για τις δικές της – το πνεύμα της ισοπεδώθηκε από την υπερπαραγωγή, που η δουλειά της την αναγκάζει να κάνει.

Όπως ο ρήτορας της αρχαιότητας, έτσι και ο δημοσιογράφος της σύγχρονης εποχής βρίσκεται στο επίκεντρο της κρατικής μηχανής: συγκινεί τους ψηφοφόρους, τους ψηφοφόρους των βουλευτών, των βουλευτών που γίνονται υπουργοί. Έτσι, ο δημοσιογράφος έχει την ύψιστη ευθύνη για όλα τα πολιτικά γεγονότα: και σαν τυπικός εκπρόσωπος της έλλειψης χαρακτήρα των αστών, αισθάνεται ως επί το πλείστον απαλλαγμένος από κάθε υποχρέωση και ευθύνη.

Το σχολείο και ο Τύπος είναι τα δύο σημεία από τα οποία ο κόσμος μπορεί να ανανεωθεί και να εξευγενιστεί αναίμακτα, χωρίς βία. **Το σχολείο καλλιεργεί ή δηλητηριάζει την ψυχή των παιδιών· ο Τύπος καλλιεργεί ή δηλητηριάζει την ψυχή των ενήλικων.** Τόσο το σχολείο όσο και ο Τύπος σήμερα βρίσκονται στα χέρια μιας μη διανοούμενης ιντελιγκέντσιας: η επαναφορά τους στα χέρια της διάνοησης θα ήταν το υπέρτατο καθήκον κάθε ιδανικής πολιτικής, κάθε ιδανικής επανάστασης.

Οι κυρίαρχες δυναστείες της Ευρώπης έχουν μειωθεί μέσω της ενδογαμίας· οι πλουτοκρατικές δυναστείες μέσω της πολυτέλειας. **Οι εξ αίματος αριστοκρατία εκφυλίστηκε επειδή έγινε υπηρέτης της μοναρχίας· η πνευματική αριστοκρατία εκφυλίστηκε γιατί έγινε υπηρέτης του κεφαλαίου.**

Και οι δύο αριστοκρατίες είχαν ξεχάσει ότι με κάθε προνόμιο, με κάθε διάκριση και εξέχουσα θέση έρχεται και η **ευθύνη**. Ξέχασαν το σύνθημα κάθε αληθινής αριστοκρατίας: **«Η αριστοκρατία έχει υποχρεώσεις!»** Ήθελαν να απολαύσουν τους καρπούς της προνομιακής τους θέσης χωρίς να αναλάβουν τα καθήκοντά τους· ένιωθαν ότι ήταν άρχοντες και ανώτεροι, όχι ηγέτες και πρότυπα για τους συνανθρώπους τους. Αντί να δείξουν στο λαό νέους στόχους, να ανοίξουν νέους δρόμους, επέτρεψαν στους κυβερνώντες και στους καπιταλιστές να τους χρησιμοποιήσουν σαν εργαλεία των συμφερόντων τους: πούλησαν την ψυχή, το αίμα και το μυαλό τους για μια καλή ζωή, τιμές και χρήματα.

Η παλιά εξ αίματος αριστοκρατία και η πνευματική αριστοκρατία έχουν χάσει την αξίωση να συνεχίσουν να θεωρούνται αριστοκρατίες· γιατί τους λείπουν τα σημάδια κάθε γνήσιας αριστοκρατίας: ο χαρακτήρας, η ελευθερία, η ανάληψη ευθύνης. Έκοψαν τα νήματα που τους συνέδεαν με τους λαούς τους: από τη μια με την **αλαζονεία** τους και από την άλλη με την **περιφρόνηση για την εκπαίδευση**.

Είναι στο πνεύμα της ιστορικής νέμεσης, ότι ο μεγάλος κατακλυσμός, που πηγάζει από τη Ρωσία καθαρίζει τον κόσμο, με αιματηρό ή αναίμακτο τρόπο, από τους εκμεταλλευτές, που θέλουν να διατηρήσουν τις προνομιούχες θέσεις τους, ενώ προ πολλού έχουν χάσει όλες τις προϋποθέσεις.

8. ΠΛΟΥΤΟΚΡΑΤΙΑ

Δεδομένου ότι η εξ αίματος αριστοκρατία και η πνευματική αριστοκρατία έχουν φτάσει στο χαμηλότερο επίπεδο, δεν ήταν περίεργο που μια τρίτη τάξη ανθρώπων κατέλαβε προσωρινά την εξουσία: η **πλουτοκρατία**.

Η συνταγματική μορφή που αντικατέστησε τη φεουδαρχία και τον απολυταρχισμό ήταν δημοκρατική· η μορφή της διακυβέρνησης ήταν πλουτοκρατική. Σήμερα **η δημοκρατία είναι η βιτρίνα της πλουτοκρατίας**: επειδή ο λαός δεν θα ανεχόταν την γυμνή πλουτοκρατία, το όνομα της εξουσίας αφήνεται στο λαό, ενώ η πραγματική εξουσία βρίσκεται στα χέρια των πλουτοκρατών. Στις δημοκρατικές και στις μοναρχικές δημοκρατίες οι πολιτικοί είναι μαριονέτες, οι καπιταλιστές είναι οι εγκεφαλοι: υπαγορεύουν τις κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής, κυριαρχούν στην κοινή γνώμη εξαγοράζοντας το εκλογικό σώμα και τους υπουργούς μέσα από επιχειρηματικές και κοινωνικές διασυνδέσεις.

Η φεουδαρχική κοινωνική δομή έχει αντικατασταθεί από μια πλουτοκρατική: δεν είναι πλέον η γέννηση που καθορίζει την κοινωνική θέση, αλλά το εισόδημα. Η σημερινή πλουτοκρατία είναι πιο δυνατή από τη χθεσινή αριστοκρατία: γιατί δεν υπάρχει κανένας από πάνω της παρά μόνο το κράτος, που είναι το όργανο και ο συνεργάτης της.

Όταν υπήρχε ακόμα αληθινή εξ αίματος αριστοκρατία, το σύστημα της κληρονομικής αριστοκρατίας ήταν πιο δίκαιο από αυτό της αριστοκρατίας του χρήματος σήμερα: γιατί τότε η κυρίαρχη κάστα είχε αίσθηση ευθύνης, κουλτούρας και παράδοσης, ενώ η τάξη που κυβερνά σήμερα στερείται κάθε λογικής ευθύνης, πολιτισμού και παράδοσης. Μερικές εξαιρέσεις δεν αλλάζουν αυτό το γεγονός.

Ενώ η κοσμοθεωρία της φεουδαρχίας βασιζόταν στον ηρωισμό και στη θρησκεία, η πλουτοκρατική κοινωνία δεν γνωρίζει ανώτερες αξίες παρά μόνο το χρήμα και την πολυτέλεια: Η αξία ενός ανθρώπου κρίνεται από αυτά που έχει, όχι από αυτό που είναι.

Εντούτοις, **οι ηγέτες της πλουτοκρατίας αποτελούν, κατά μία έννοια, μια αριστοκρατία**, μια επιλογή: γιατί η απόκτηση μιας μεγάλης περιουσίας απαιτεί μια σειρά από εξαιρετικές ικανότητες: ενεργητικότητα, πρόνοια, εξυπνάδα, σύνεση, καλά αντανakλαστικά, πρωτοβουλία, τόλμη και γενναιοδωρία. Αυτά τα προσόντα νομιμοποιούν

τους επιτυχημένους μεγάλους επιχειρηματίες σαν σύγχρονους κατακτητές, που η ανώτερη δύναμη της θέλησης και του μυαλού τους επέφερε τη νίκη επί της μάζας και των κατώτερων ανταγωνιστών.

Αυτή η ανωτερότητα των πλουτοκρατών, όμως, ισχύει μόνο μέσα στην τάξη ανθρώπων που κερδίζουν – εξαφανίζεται αμέσως όταν αυτοί οι εξέχοντες κερδοφόροι των χρημάτων συγκρίνονται με τους εξέχοντες εκπροσώπους των ιδανικών επαγγελμάτων. Είναι λοιπόν δίκαιο ένας ικανός βιομήχανος ή επιχειρηματίας να ανεβαίνει υψηλότερα υλικά και κοινωνικά από τους ανίκανους συναδέλφους του – αλλά είναι άδικο μια θέση στην κοινωνία που έχει δύναμη να είναι υψηλότερη από αυτή ενός καλλιτέχνη, λόγιου, πολιτικού, συγγραφέα, δασκάλου, δικαστή, γιατρού, που είναι εξίσου ικανός στο επάγγελμά του με κάποιον άλλο, του οποίου όμως οι ικανότητες, εξυπηρετούν πιο ιδανικούς και πιο κοινωνικούς στόχους: ότι δηλαδή το σημερινό κοινωνικό σύστημα επιβραβεύει την εγωιστική-υλιστική νοοτροπία έναντι μιας ιδανικής-αλτρουιστικής.

Η ρίζα του κακού της καπιταλιστικής κοινωνικής δομής έγκειται σε αυτή **την προτίμηση της αποτελεσματικότητας για εγωιστικούς λόγους έναντι της αλτρουιστικής**, και της υλιστικής έναντι της ιδεαλιστικής· ενώ οι αληθινοί αριστοκράτες του πνεύματος και της καρδιάς, οι σοφοί και οι ευγενικοί, ζουν στην φτώχεια και στην ανέχεια, οι εγωιστές βίαιοι άνθρωποι σφετερίζονται την ηγετική θέση στην οποία κλήθηκαν.

Άρα, η πλουτοκρατία από την άποψη της δραστηριότητας και της διανοήσης είναι αριστοκρατία – με ηθικούς και πνευματικούς όρους ψευτοαριστοκρατία· ανάμεσα στις κερδοφόρες τάξεις είναι αριστοκρατία – συγκρινόμενη με τα επαγγέλματα των ιδανικών είναι ψευτο-αριστοκρατία.

Όπως η εξ αίματος και η πνευματική αριστοκρατία έτσι και η αριστοκρατία του χρήματος βρίσκεται επί του παρόντος σε μια **περίοδο παρακμής**. Οι γιοι και οι εγγονοί εκείνων των μεγάλων επιχειρηματιών, των οποίων η θέληση, σκληραγωγημένη από τις κακουχίες και τη δουλειά, τους είχε αναθρέψει από το τίποτα στην εξουσία, παραλύουν ως επί το πλείστον στην πολυτέλεια και την αδράνεια. Σπάνια κληρονομείται η πατρική ικανότητα για κάποια πνευματική ή ιδανική δημιουργία. Από τις πλουτοκρατικές οικογένειες λείπει κάθε παράδοση και φιλοσοφία, αυτό το συντηρητικό-παραδοσιακό πνεύμα που κάποτε προστάτευε για αιώνες τις αριστοκρατικές οικογένειες από τον εκφυλισμό. Οι αδύναμοι επίγονοι κληρονομούν τη δύναμη των πατέρων τους χωρίς τα χαρίσματα της θέλησης και της αντίληψης από τα οποία δημιουργήθηκε. Η δύναμη και η ικανότητα έρχονται σε αντίθεση: και έτσι υπονομεύουν την δικαίωση του καπιταλισμού.

Η ιστορική εξέλιξη έχει επιταχύνει αυτή τη φυσική παρακμή. Με την έκρηξη του πολέμου αναπτύχθηκε μια **νέα κερδοσκοπική πλουτοκρατία** που ξεκίνησε να παραγκωνίζει και να διαλύει την παλιά επιχειρηματική

πλουτοκρατία. Ενώ με τον πλουτισμό του επιχειρηματία αυξάνεται η ευημερία των ανθρώπων, με τον πλουτισμό των μαυραγοριτών μειώνεται. **Οι επιχειρηματίες είναι οι ηγέτες της οικονομίας – οι μαυραγορίτες είναι τα παράσιτά τους: η επιχειρηματικότητα είναι παραγωγική – οι μαυραγορίτες είναι μη παραγωγικός καπιταλισμός.**

Η σημερινή έκρηξη διευκολύνει τους ασυνείδητους, τους ανενδοίαστους, τους αδίστακτους ανθρώπους να κερδίζουν χρήματα. Για τους κερδοσκόπους και τους μαυραγορίτες εκβιαστές είναι πιο απαραίτητα η τύχη και η σκληρότητα παρά η θέληση και η αντίληψη. Έτσι, η σύγχρονη κερδοσκοπική πλουτοκρατία αντιπροσωπεύει μια **αριστοκρατία κάκιστου χαρακτήρα** και όχι μια αριστοκρατία ικανότητας. Καθώς τα όρια μεταξύ επιχειρηματικότητας και κερδοσκοπίας συνεχίζουν να θολώνουν, ο καπιταλισμός διακυβεύεται και σύρεται μπροστά στα φόρουμ του μυαλού και του κοινού.

Καμία αριστοκρατία δεν μπορεί να συντηρηθεί χωρίς **ηθική εξουσία**. Μόλις η άρχουσα τάξη πάψει να είναι σύμβολο ηθικών και αισθητικών αξιών, η πτώση της γίνεται αναπόφευκτη.

Σε σύγκριση με άλλες αριστοκρατίες, η πλουτοκρατία είναι φτωχή σε αισθητικές αξίες. Εκπληρώνει τις πολιτικές λειτουργίες μιας αριστοκρατίας χωρίς να προσφέρει τις πολιτιστικές αξίες μιας ευγενείας. **Ο πλούτος όμως είναι ανεκτός μόνο με το πρόσχημα της ομορφιάς**, δικαιολογείται μόνο ως φορέας μιας αισθητικής κουλτούρας. Εν τω μεταξύ, η νέα πλουτοκρατία ξετυλίγεται σε μια άγωνα, άγευστη και ενοχλητική ασχήμια: ο πλούτος της γίνεται άγονος και αποκρουστικός.

Η ευρωπαϊκή πλουτοκρατία – σε αντίθεση με την αμερικανική – παραμελεί την ηθική της αποστολή όσο και την αισθητική: οι κοινωνικοί ευεργέτες μεγάλης κλίμακας είναι τόσο λίγοι όπως και οι χρηματοδότες. Αντί να βλέπουν τον λόγο της ύπαρξής τους στον **κοινωνικό καπιταλισμό**, στην εδραίωση του κατακερματισμένου εθνικού πλούτου με γενναϊόδωρα έργα για την δημιουργική ανθρωπότητα – οι πλουτοκράτες στην συντριπτική τους πλειοψηφία αισθάνονται ότι δικαιούνται να χτίσουν ανεύθυνα την άνετη ζωή τους πάνω στη μαζική δυστυχία. Αντί για θεματοφύλακες της ανθρωπότητας είναι εκμεταλλευτές, αντί για ηγέτες είναι παραπλανητές.

Με αυτήν την έλλειψη της αισθητικής και ηθικής κουλτούρας, η πλουτοκρατία κερδίζει όχι μόνο το μίσος αλλά και την περιφρόνηση της κοινής γνώμης και των πνευματικών ηγετών της: δεδομένου ότι δεν καταλαβαίνει πώς να γίνει ευγενής, πρέπει να πέσει.

Η Ρωσική Επανάσταση σηματοδότησε την αρχή του τέλους για την πλουτοκρατική εποχή της ιστορίας. Ακόμα κι αν ο Λένιν υποκύψει, η σκιά του θα κυριαρχήσει και στον εικοστό αιώνα, όπως ακριβώς η Γαλλική Επανάσταση, παρά την κατάρρευσή της, διαμόρφωσε την εξέλιξη του δέκατου ένατου: η φεουδαρχία και ο απολυταρχισμός δεν θα είχαν παραιτηθεί ποτέ οικειοθελώς στην ηπειρωτική Ευρώπη – αν όχι

από τον φόβο της επανάληψης της τρομοκρατίας των Ιακωβίνων, πριν από το τέλος της γαλλικής αριστοκρατίας και των βασιλιάδων. Έτσι η δαμόκλειος σπάθη της μπολσεβίκικης τρομοκρατίας θα καταφέρει να μαλακώσει τις καρδιές των πλουτοκρατών και να καταστήσει προσιτές τις κοινωνικές απαιτήσεις πιο γρήγορα από ό,τι σε δύο χιλιάδες χρόνια το ευαγγέλιο του Χριστού.

9. Η ΕΞ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ

Η ευγένεια βασίζεται στη φυσική, ψυχική, πνευματική ομορφιά. Ομορφιά σε τέλεια **αρμονία** και αυξημένη **ζωτικότητα**: όποιος ξεπερνά τους συγχρόνους του είναι αριστοκράτης.

Ο παλιός τύπος του αριστοκράτη πεθαίνει· ο νέος τύπος δεν έχει ακόμη συγκροτηθεί, η εποχή μας στερείται σπουδαίων προσωπικοτήτων: ανθρώπινη ομορφιά σε ευγενείς ανθρώπους· σε σοφούς ανθρώπους. Στο μεταξύ, οι επίγονοι της εξαφανισμένης αριστοκρατίας σφετερίζονται τις νεκρές μορφές της πρώην αριστοκρατίας και τις γεμίζουν με το περιεχόμενο της άθλιας αστικής τάξης τους. Το δυνατό σφρίγος των πρώην ευγενών έχει περάσει σε αριθιστές: αλλά τους λείπουν οι μορφές τους, η διάκρισή τους, η ομορφιά τους.

Για την ιδέα όμως της αριστοκρατίας χρειάζεται χρόνος για να μην απελπιστεί κανείς για το μέλλον της αριστοκρατίας. Αν η ανθρωπότητα θέλει να προχωρήσει, χρειάζεται ηγέτες, δασκάλους, καθοδηγητές· για την εκπλήρωση αυτού που θέλει να γίνει· πρόδρομοι της μελλοντικής τους εξύψωσης σε ανώτερες σφαίρες. **Χωρίς αριστοκρατία καμία εξέλιξη.** Η ευδαιμονιστική πολιτική μπορεί να είναι δημοκρατική – **η εξελικτική πολιτική πρέπει να είναι αριστοκρατική.** Για την ανόρθωση, για την εξέλιξη χρειάζονται στόχοι· για την επίτευξη των στόχων χρειάζονται άνθρωποι, οι οποίοι θα καθορίζουν τους στόχους, που καθοδηγούν προς τους στόχους: **αριστοκράτες.**

Ο αριστοκράτης ως ηγέτης αποτελεί μια πολιτική έννοια· ο ευγενής σαν πρότυπο είναι ένα αισθητικό ιδεώδες. Η μεγαλύτερη πρόκληση απαιτεί, η αριστοκρατία να συμπίπτει με την ευγένεια, ο ηγέτης με το πρότυπο: ότι στους καταξιωμένους ανθρώπους αναλογεί η ηγεσία.

Από την ευρωπαϊκή ποσοτική ανθρωπότητα, που πιστεύει μονάχα στον αριθμό, στη μάζα, ξεχωρίζουν **δύο ποιοτικές φυλές: η εξ αίματος αριστοκρατία και ο Εβραϊσμός.** Ξεχωριστά η μία από την άλλη και οι δύο διατηρούν την πίστη τους στην ανώτερη αποστολή τους, στο καλύτερο αίμα τους, στη διαφορετικότητα των ανθρώπινων αξιωμάτων. Στις δύο αυτές ετερογενείς προτιμώμενες φυλές βρίσκεται ο πυρήνας της ευρωπαϊκής αριστοκρατίας του μέλλοντος: στην φεουδαλική εξ αίματος αριστοκρατία, στον βαθμό που δεν έχει διαφθαρεί από την «αυλή» και στην εβραϊκή πνευματική αριστοκρατία στο βαθμό που δεν έχει διαφθα-

ρεί από το κεφάλαιο. Σαν εγγύηση για ένα καλύτερο μέλλον παραμένουν ένα μικρό απομεινάρι μιας ηθικά ανώτερης αριστοκρατίας και μια μικρή μάχιμη ομάδα επαναστατικής διάνοησης. Εδώ η σχέση μεταξύ του **Λένιν**, του ανθρώπου από την μικρή αριστοκρατία της υπαίθρου, και του **Τρότσκι**, του Εβραίου άνδρα των γραμμάτων, εξελίσσεται σε σύμβολο: εδώ συμφιλώνουν οι αντιθέσεις του χαρακτήρα και του πνεύματος, του χωριατόπαιδου και του λογοτέχνη, του παραδοσιακού και του αστού, του ειδωλολάτρη και του χριστιανού σε μια δημιουργική σύνθεση της επαναστατικής αριστοκρατίας.

Ένα βήμα μπροστά με την πνευματική έννοια θα αρκούσε, για να τοποθετήσει τα καλύτερα στοιχεία της εξ αίματος αριστοκρατίας, η οποία στην επαρχία έχει διατηρήσει την φυσική και ηθική της υγεία από τις διεφθαρμένες επιδράσεις του «αυλικού αέρα», στην υπηρεσία της νέας απελευθέρωσης των ανθρώπων. Γιατί αυτοί προορίζονται γι' αυτή την θέση εξαιτίας του παραδοσιακού θάρρους τους, της αντιαστικής και αντικαπιταλιστικής νοοτροπίας τους, της υπευθυνότητάς τους, της περιφρόνησής τους για τα υλικά αγαθά, της στωικής εκπαίδευσης της θέλησής τους, της ακεραιότητας και του ιδεαλισμού τους. Διοχετεύοντας οι ευγενείς, που μέχρι τώρα ήταν οι πυλώνες της αντίδρασης, την ισχυρή ενεργητικότητά τους σε πιο πνευματικά και πιο ελεύθερα μονοπάτια θα μπορούσαν να αναγεννηθούν με μια νέα άνθιση και να δείξουν την ηγετική τους φύση συνδυάζοντας την αδάμαστη θέληση με το μεγαλείο της ψυχής και την ανιδιοτέλεια· και αντί να υπηρετούν τα καπιταλιστικά συμφέροντα σαν εκφραστές της αστικής τάξης (που στην καρδιά τους την αντιπαθούσαν), να συμπαραταχθούν με τους εκπροσώπους της νεότερης πνευματικής αριστοκρατίας για την απελευθέρωση και τον εξευγενισμό της ανθρωπότητας.

Για αιώνες, **η πολιτική** στην Ευρώπη ήταν το **προνόμιο των ευγενών**. Η υψηλή αριστοκρατία σχημάτισε μια διεθνή πολιτική κλάση στην οποία καλλιεργήθηκαν διπλωματικά ταλέντα. Για πολλές γενιές, η ευρωπαϊκή εξ αίματος αριστοκρατία έζησε σε μια πολιτική ατμόσφαιρα από την οποία η αστική τάξη εσκεμμένα κρατήθηκε μακριά. Στα λατιφούντια τους οι ευγενείς έμαθαν την τέχνη της διακυβέρνησης και της μεταχείρισης των ανθρώπων – στα κορυφαία κρατικά πόστα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό την τέχνη της μεταχείρισης των λαών. Η πολιτική είναι τέχνη, όχι επιστήμη· η ουσία της βρίσκεται περισσότερο στο ένστικτο παρά στη διάνοηση, περισσότερο είναι υποσυνείδητη παρά συνειδητή. Το ταλέντο της πολιτικής μπορεί να αφυπνιστεί και να εκπαιδευτεί, ποτέ δεν διδάσκεται. Η ιδιοφυΐα παραβιάζει όλους τους κανόνες: σε πολιτικό ταλέντο όμως η αριστοκρατία είναι πιο πλούσια από την αστική τάξη. Γιατί, για την απόκτηση γνώσης αρκεί μια μόνο ζωή: για την καλλιέργεια των ενστίκτων απαιτείται η συνέργεια πολλών γενεών. Στις επιστήμες και τις καλές τέχνες, η αστική τάξη ξεπερνά την αριστοκρατία σε ταλέντο: στην πολιτική η αναλογία αντιστρέφεται.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι δημοκρατίες της Ευρώπης εμπιστεύονται συχνά την εξωτερική τους πολιτική στους απογόνους της υψηλής αριστοκρατίας τους, επειδή είναι προς το εθνικό συμφέρον, η κληρονομιά του πολιτικού ταλέντου που έχει συσσωρεύσει η αριστοκρατία κατά τη διάρκεια των αιώνων, να γίνει διαθέσιμη στο ευρύ κοινό.

Οι πολιτικές ικανότητες της υψηλής αριστοκρατίας οφείλονται κυρίως στο ισχυρό μείγμα αίματος. Γιατί αυτό το εθνικό μείγμα φυλών συχνά διευρύνει τους ορίζοντές τους και έτσι ταυτόχρονα παραλύει τις κακές συνέπειες της ενδογαμίας της κάστας. Η μεγάλη πλειονότητα των υποβαθμισμένων αριστοκρατών συνδυάζει τα μειονεκτήματα της διασταύρωσης με αυτά της ενδογαμίας: έλλειψη χαρακτήρα με έλλειψη πνεύματος· ενώ στα σπάνια επιτεύγματα της σύγχρονης υψηλής αριστοκρατίας συναντώνται τα πλεονεκτήματα και των δύο: χαρακτήρας με πνεύμα.

Από την άποψη της διανοήσης σήμερα υπάρχει τεράστια διαφορά επιπέδου μεταξύ της άκρας δεξιάς (συντηρητική εξ αίματος αριστοκρατία) και της άκρας αριστεράς (επαναστατική πνευματική αριστοκρατία), ενώ ως προς τον χαρακτήρα αυτά τα φαινομενικά άκρα εφάπτονται. Καθετί όμως διανοητικό βρίσκεται συνειδητά στην επιφάνεια – κάθε τι που αφορά το χαρακτήρα βρίσκεται ασυνείδητα στα βάθη της προσωπικότητας. Οι γνώσεις και οι απόψεις είναι πιο εύκολο να διαμορφωθούν και να μεταμορφωθούν από τα γνωρίσματα του χαρακτήρα και τις κατευθύνσεις της θέλησης.

Ο **Λένιν** και ο **Λούντεντορφ** στα πολιτικά τους ιδανικά είναι ανταγωνιστές: Αν ο Λούντεντορφ είχε μεγαλώσει στο επαναστατικό περιβάλλον των Ρώσων φοιτητών· είχε δει, όπως και ο Λένιν στα νεανικά του χρόνια την εκτέλεση του αδελφού του από αυτοκρατορικούς δήμιους· μάλλον θα τον βλέπαμε στη κεφαλή της κόκκινης Ρωσίας. Ενώ ο Λένιν, που μεγάλωσε σε ένα πρωσικό σχολείο δόκιμων, μπορεί να είχε γίνει πιο Λούντεντορφ από τον Λούντεντορφ. Αυτό που διαχωρίζει αυτές τις δύο συγγενείς φύσεις είναι το πνευματικό τους επίπεδο. Οι περιορισμοί του Λένιν φαίνονται ηρωικά συνειδητοί, οι περιορισμοί του Λούντεντορφ αφελώς ασυνείδητοι. Ο Λένιν δεν είναι απλώς ένας ηγέτης – είναι και πνευματώδης· ο Λούντεντορφ, θα λέγαμε, ένας πνευματικά εμπνευσμένος.

Ο ίδιος παραλληλισμός μπορεί να γίνει μεταξύ δύο άλλων εκπροσώπων της άκρας αριστεράς και δεξιάς: του Φρίντριχ **Άντλερ** και του Γκραφ Φον **Άρκο**. Και οι δύο ήταν δολοφόνοι από ιδεαλισμό, μάρτυρες των πεποιθήσεών τους. Αν ο Άντλερ είχε μεγαλώσει στο μιλιταριστικό-αντιδραστικό περιβάλλον της γερμανικής εξ αίματος αριστοκρατίας, και ο Άρκο στο σοσιαλ-επαναστατικό περιβάλλον της αυστριακής πνευματικής αριστοκρατίας, η σφαίρα του Άρκο πιθανότατα θα είχε χτυπήσει τον πρωθυπουργό Στύερκ και η σφαίρα του Άντλερ θα

είχε χτυπήσει τον πρωθυπουργό Άισνερ. Γιατί και αυτοί οι δύο είναι αδέρφια, που τους χωρίζουν οι προκαταλήψεις με τις οποίες έχουν ανατραφεί, τους συνδέει ένας κοινός ηρωικός, ανιδιοτελής χαρακτήρας. Και εδώ η διαφορά βρίσκεται στο πνευματικό επίπεδο (ο Άντλερ είναι πνευματικό άτομο), όχι στην καθαρότητα του νου. Όποιος επαινεί τον χαρακτήρα του ενός δεν πρέπει να μειώνει τον χαρακτήρα του άλλου – όπως συμβαίνει καθημερινά και στις δύο πλευρές.

Όπου υπάρχει ενισχυμένη ζωτική δύναμη, υπάρχει μέλλον. Ο ανθός της αγροτιάς, οι γαιοκτήμονες (στο βαθμό που διατηρούνταν υγιείς), σε μια χιλιετή συμβίωση με τη ζωντανή και ζωογόνο φύση, συγκέντρωσαν και αποθήκευσαν έναν πλούτο ζωτικών δυνάμεων. Εάν μια σύγχρονη εκπαίδευση κατορθώσει να εξαχνώσει μέρος αυτής της αυξημένης ζωτικής ενέργειας σε πνευματική, τότε ίσως η αριστοκρατία του παρελθόντος θα μπορούσε να παίξει αποφασιστικό ρόλο στην οικοδόμηση της αριστοκρατίας του μέλλοντος.

10. ΕΒΡΑΪΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Οι κύριοι φορείς τόσο της διεφθαρμένης όσο και της ακέραιης πνευματικής αριστοκρατίας: του Καπιταλισμού, της Δημοσιογραφίας και της φιλολογίας είναι οι **Εβραίοι**.^{*} Η ανωτερότητα του πνεύματός τους, τούς προορίζει να αποτελέσουν **βασικό παράγοντα της μελλοντικής αριστοκρατίας**.

Μια ματιά στην ιστορία του εβραϊκού λαού εξηγεί το προβάδισμά του στον αγώνα για την ηγεσία της ανθρωπότητας. Για δυο χιλιάδες χρόνια ο Εβραϊσμός ήταν μια θρησκευτική κοινότητα, αποτελούμενη από ηθικά θρησκευτικά προδιατεθειμένα άτομα απ' όλα τα έθνη του αρχαίου πολιτιστικού χώρου, με ένα εθνικό – εβραϊκό κέντρο στην Παλαιστίνη. Ήδη την εποχή εκείνη ο κοινός και αρχικός δεσμός δεν ήταν το έθνος, αλλά η θρησκεία. Κατά την διάρκεια της πρώτης χιλιετίας του ημερολογίου μας, προσήλυτοι από όλους τους λαούς εισήλθαν σε αυτή την θρησκευτική κοινότητα, ακόμη και ο βασιλιάς, η αριστοκρατία και ο λαός των Μογγόλων Χαζάρων, των αρχόντων της Νότιας Ρωσίας. Μόνο από τότε η εβραϊκή θρησκευτική κοινότητα ενώθηκε για να σχηματίσει μια τεχνητή εθνική κοινότητα και να απομονωθεί από όλους τους άλλους λαούς.^{**}

Για μια χιλιετία, η χριστιανική Ευρώπη με αχαρακτήριστες διώξεις προσπαθεί να εξολοθρεύσει τον εβραϊκό λαό. Το αποτέλεσμα ήταν, ότι όλοι οι Εβραίοι, οι οποίοι ήσαν αδύναμης θέλησης, τυχοδιώκτες ή σκεπτικιστές να βαπτιστούν, για να γλυτώσουν έτσι από τα μαρτύρια των ατέλειωτων διώξεων. Από την άλλη πλευρά οι Εβραίοι που δεν ήσαν επιδέξιοι, έξυπνοι και αρκετά εφευρετικοί για να επιβιώσουν σε αυτή την πάλη για την ύπαρξή τους, σε αυτή τη δύσκολη μορφή, υπέκυψαν κάτω από αυτές τις συχνά δύσκολες συνθήκες διαβίωσης.

Έτσι στο τέλος, από όλους αυτούς τους διωγμούς προέκυψε μια μικρή κοινότητα, διαμορφωμένη από ένα ηρωικό ατελείωτο μαρτύριο που άντεξε για την ιδέα, και εξαγνίστηκε από όλα τα στοιχεία με αδύναμη θέληση και πνευματική φτώχεια. Αντί να καταστρέψει τον εβραϊσμό, η Ευρώπη παρά την θέλησή της, εξευγένισε αυτό τον λαό μέσα από αυτή

^{*} Τα ακόλουθα αφορούν κυρίως την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. (Σ.τ.μ.)

^{**}Βλέπε: «Η Φύση του Αντισημιτισμού» του Δρ. Χάινριχ Γκραφ Κουντενχόβε-Καλέργκι (έκδοση II, εκδοτικός οίκος Παν-ευρώπη, Βιέννη).

τη **τεχνητή διαδικασία επιλογής** και τον μόρφωσε για να γίνει ένα ηγετικό έθνος του μέλλοντος. Δεν είναι λοιπόν περίεργο που αυτός ο λαός, που βγήκε από τις φυλακές των γκέτο, εξελίχθηκε σε μια πνευματική αριστοκρατία της Ευρώπης. Έτσι, τη στιγμή που κατέρρευσε η φεουδαρχική αριστοκρατία, μια ευλογημένη Πρόνοια χάρισε στην Ευρώπη μια **νέα αριστοκρατική φυλή με πνευματική χάρη**, μέσα από την χειραφέτηση των Εβραίων.

Ο πρώτος τυπικός εκπρόσωπος αυτής της αναδυόμενης μελλοντικής αριστοκρατίας ήτο ο επαναστάτης ευγενής – εβραίος **Λασσάλ** (Lassalle), ο οποίος συνδύαζε σε μεγάλο βαθμό την φυσική ομορφιά με την αρχοντιά του χαρακτήρα και την οξύτητα του πνεύματος: ένας αριστοκράτης με την υψηλότερη και αληθινή έννοια της λέξης, ήταν γεννημένος ηγέτης και ορόσημο της εποχής του.

Όχι: ο εβραϊσμός δεν είναι η νέα αριστοκρατία· αλλά ο εβραϊσμός είναι η μήτρα από την οποία αναδύεται μια νέα πνευματική ευρωπαϊκή αριστοκρατία· ο πυρήνας γύρω από τον οποίο ομαδοποιείται μία νέα πνευματική αριστοκρατία. Δημιουργείται μία πνευματική αστική κυρίαρχη φυλή: Ιδεαλιστές, πνευματώδεις και ευαίσθητοι, δίκαιοι και πιστοί στα πιστεύω τους, γενναίοι όπως η φεουδαρχική αριστοκρατία στις καλύτερες μέρες της, οι οποίοι με χαρά δέχονται τον θάνατο και την δίωξη, το μίσος και την περιφρόνηση, για να κάνουν την ανθρωπότητα πιο ηθική, πιο πνευματική και πιο ευτυχισμένη.

Οι Εβραίοι ήρωες και μάρτυρες της επανάστασης της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης δεν είναι σε καμία περίπτωση υποδεέστεροι από τους μη Εβραίους ήρωες του Παγκοσμίου Πολέμου από άποψη θάρρους, επιμονής και ιδεαλισμού – ενώ ξεπέρασαν τους παραπάνω πολλές φορές στο πνεύμα. Η φύση αυτών των ανδρών και γυναικών, που επιδιώκουν να λυτρώσουν και να αναγεννήσουν την ανθρωπότητα, είναι μία ιδιόμορφη σύνθεση θρησκευτικών και πολιτικών στοιχείων: αποτελούμενα από ηρωική μαρτυρία και πνευματική προπαγάνδα, επαναστατική ενεργητικότητα και κοινωνική αγάπη, από δικαιοσύνη και συμπόνια. Αυτά τα χαρακτηριστικά που άλλοτε τους έκαναν δημιουργούς του παγκόσμιου χριστιανικού κινήματος, τώρα τους τοποθετούν στην πρώτη γραμμή του σοσιαλιστικού.

Με αυτές τις δύο απόπειρες απολύτρωσης της πνευματικής και ηθικής προέλευσης, ο Εβραϊσμός χάρισε στις απόκληρες μάζες της Ευρώπης το μεγαλύτερο δώρο, από οποιονδήποτε άλλο λαό. Ο σύγχρονος Εβραϊσμός επίσης ξεπερνά όλους τους άλλους λαούς σε ποσοστό σπουδαίων ανδρών: σχεδόν έναν αιώνα μετά την απελευθέρωσή του αυτός ο μικρός λαός βρίσκεται σήμερα με τον **Αϊνστάιν** στην κορυφή της σύγχρονης επιστήμης· με τον **Μάλερ** στην κορυφή της σύγχρονης μουσικής· με τον **Μπεργκσόν** στην κορυφή της σύγχρονης φιλοσοφίας· με τον **Τρότσκι** στην κορυφή της σύγχρονης πολιτικής. Η εξέχουσα θέση που κατέχει ο εβραϊσμός αυτόν τον καιρό οφείλεται αποκλειστικά στην **πνευματική**

του υπεροχής, η οποία του δίνει τη δυνατότητα να θριαμβεύσει ενάντια σε υπέρτερο αριθμό ευνοημένων, μισητών, ζηλόφθονων αντιπάλων στον πνευματικό ανταγωνισμό.

Ο σύγχρονος **αντισημιτισμός** είναι ένα από τα πολλά αντιδραστικά φαινόμενα της μετριότητας ενάντια σε κάτι ανώτερο· είναι μια σύγχρονη μορφή **εξοστρακισμού**, που εφαρμόζεται ενάντια σε έναν ολόκληρο λαό. Σαν λαός ο Εβραϊσμός βιώνει την ατέλειωτη πάλη της ποσότητας ενάντια στην ποιότητα, των κατώτερων ομάδων ενάντια στην υψηλή ποιότητα των ατόμων, κατώτερων πλειοψηφιών ενάντια σε ανώτερες μειοψηφίες.

Οι κύριες ρίζες του αντισημιτισμού είναι η **στενομυαλιά** και ο **φθόνος**: η στενομυαλιά στην θρησκευτική ή επιστημονική σφαίρα· ο φθόνος στην πνευματική και οικονομική σφαίρα.

Επειδή προέρχονται από μια παγκόσμια θρησκευτική κοινότητα και όχι από μια τοπική φυλή, οι Εβραίοι είναι ένας λαός με το πιο ανάμικτο αίμα· επειδή έχουν κλειστεί στον εαυτό τους έναντι των άλλων φυλών εδώ και χίλια χρόνια, είναι ο λαός με την μεγαλύτερη ενδογαμία. Έτσι συνδυάζουν, όπως στην υψηλή αριστοκρατία, οι επίλεκτοι μεταξύ τους, την δύναμη της θέλησης με την πνευματική οξύτητα, ενώ ένα άλλο τμήμα των Εβραίων συνδέεται με τις αδυναμίες της ενδογαμίας και τα ελαττώματα της αιμομιξίας: ανηθικότητα με στενομυαλιά. Εδώ βρίσκεται η αγιότερη αυτοθυσία, δίπλα στην πιο περιορισμένη εγωμανία, ο καθαρότερος ιδεαλισμός, δίπλα στον ακρότατο υλισμό. Και εδώ επιβεβαιώνεται ο κανόνας: όσο πιο ανάμικτος ο λαός, τόσο πιο ανόμοιοι είναι οι εκπρόσωποί του μεταξύ τους και τόσο πιο δύσκολο να οικοδομηθεί ένας ενιαίος τύπος.

Όπου υπάρχει πολύ φως, εκεί υπάρχει άφθονη σκιά. Ιδιοφυείς οικογένειες παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό τρελών και εγκληματιών, απ' ότι οι μέτριες· **αυτό ισχύει και στα έθνη.** Όχι μόνον η αυριανή επαναστατική πνευματική αριστοκρατία – αλλά και η σημερινή πλουτοκρατία και τοκογλυφική – κακιστοκρατία στρατολογείται κυρίως από Εβραίους: και με αυτό τον τρόπο οξύνει τα δημαγωγικά όπλα του αντισημιτισμού.

Τα χιλιάδες χρόνια της σκλαβιάς έχουν ωφελήσει τους Εβραίους, με σπάνιες εξαιρέσεις, καθιστώντας τους μέλη των κυρίαρχων ανθρώπων. Η αέναη καταπίεση αναστέλλει την ανάπτυξη της προσωπικότητας και έτσι αφαιρεί τα κύρια στοιχεία των αισθητικών ιδανικών της αριστοκρατίας. Ένα μεγάλο μέρος του Εβραϊσμού υποφέρει τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά απ' αυτή την έλλειψη· αυτή η έλλειψη αποτελεί μια από τις κύριες αιτίες που το ευρωπαϊκό ένστικτο αρνείται να αποδεχθεί τους Εβραίους σαν αριστοκρατική φυλή.

Η **δυσαρέσκεια** με την οποία η καταπίεση έχει επιβαρύνει τον Εβραϊσμό, παρέχει ζωτική ένταση· του αποστερεί αρκετή αριστοκρατική αρμονία. Η υπερβολική ενδογαμία, σε συνδυασμό και με τα γκέτο του παρελθόντος, ήταν η αιτία πολλών γνωρισμάτων σωματικής και ψυχολο-

γικής παρακμής. Ό,τι κέρδιζε το μυαλό των Εβραίων, το έχανε συχνά ο οργανισμός τους· ό,τι κέρδιζε ο εγκέφαλός τους, το έχανε το νευρικό τους σύστημα.

Έτσι ο Εβραϊσμός πάσχει από **υπερτροφία του εγκεφάλου**, που βρίσκεται σε αντίθεση με τις απαιτήσεις της αριστοκρατίας και της αρμονικής ανάπτυξης της προσωπικότητας. Η φυσική και νευρώδης αδυναμία πολλών πνευματικά εξαίρετων Εβραίων, δείχνει μία έλλειψη σωματικού θάρρους (συχνά σε συνδυασμό με την υψηλότερη μορφή του ηθικού θάρρους), και μια ανασφάλεια των επιδόσεων: ιδιότητες οι οποίες σήμερα φαίνονται ασυμβίβαστες με το ιπποτικό ιδεώδες ενός αριστοκρατικού λαού.

Τόσο πολύ έχει πληγεί η πνευματικά κυρίαρχη φυλή των Εβραίων κάτω από τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων – σκλάβων (Sklavenmensch), ώστε της έχουν αποτυπώσει την ιστορική της εξέλιξη· ακόμη σήμερα πολλές κορυφαίες εβραϊκές προσωπικότητες κρατούν τη στάση και συμπεριφορά ενός ανελεύθερου, καταπιεσμένου ανθρώπου. Στις συμπεριφορές τους οι ξεπεσμένοι αριστοκράτες είναι συχνά ευγενέστεροι από εξαιρετικούς Εβραίους.

Αυτά τα ελαττώματα του Εβραϊσμού, που προήλθαν λόγω της εξέλιξης, θα εξαφανιστούν πάλι λόγω της εξέλιξης. Η αγροτική ευρωστία του Εβραϊσμού (ένας κύριος στόχος του Σιωνισμού), σε συνδυασμό με την αθλητική ανατροφή, θα απελευθερώσει τον Εβραϊσμό από τα απομεινάρια των γκέτο που σήμερα ακόμη κουβαλά μέσα του. Η ανάπτυξη του αμερικανικού Εβραϊσμού δείχνει ότι αυτό είναι δυνατό. Η πραγματική ελευθερία και δύναμη, που έχει αποκτήσει βαθμιαία ο Εβραϊσμός θα δημιουργήσει συνείδηση και βαθμιαία θα δημιουργηθεί η στάση και η συμπεριφορά ενός ελεύθερου, ισχυρού ανθρώπου.

Δεν είναι μόνον οι Εβραίοι εκείνοι που θα κινηθούν προς την κατεύθυνση των δυτικών αριστοκρατικών ιδεωδών – επίσης τα δυτικά αριστοκρατικά ιδεώδη θα υποστούν μετασχηματισμό, που θα ικανοποιεί τον Εβραϊσμό κατά το ήμισυ. Σε μια ειρηνική μελλοντική Ευρώπη η αριστοκρατία θα μεταβάλλει τον πολεμικό της χαρακτήρα και θα τον ανταλλάξει με ένα **πνευματικό – ιερατικό χαρακτήρα**. Μια ειρηνική και σοσιαλιστική Δύση δεν θα χρειάζεται πλέον αφέντες και ηγεμόνες, μόνον ηγέτες, εκπαιδευτές και παραδείγματα. Σε μία ανατολίτικη Ευρώπη ο αριστοκράτης του μέλλοντος θα μοιάζει περισσότερο με έναν βραχμάνο ή Μανδαρίνο παρά με ιππότη.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ο αριστοκράτης του μέλλοντος δεν θα είναι ούτε φεουδάρχης ούτε Εβραίος, ούτε αστός ούτε προλετάριος: **θα είναι σύνθεση**. Οι φυλές και οι τάξεις όπως τις καταλαβαίνουμε σήμερα θα εξαφανιστούν, οι προσωπικότητες θα παραμείνουν.

Μόνο μέσω της σύνδεσης με το καλύτερο αίμα των αστών τα στοιχεία της πρώην φεουδαρχικής αριστοκρατίας που έχουν επιβιώσει θα ανέβουν σε νέα ύψη· μόνο μέσω της ένωσης με τις κορυφές του μη-εβραϊκού ευρωπαϊσμού θα αναπτυχθεί πλήρως το εβραϊκό στοιχείο της μελλοντικής αριστοκρατίας. Μια σωματικά καλοαναθρεμμένη παραδοσιακή αριστοκρατία με τέλεια σώματα και συμπεριφορά μπορεί να δώσει στους επιλεγμένους ανθρώπους του μέλλοντος μια πνευματικά καλά εκπαιδευμένη αστική αριστοκρατία, και πνευματοποιημένες φυσιογνωμίες.

Η αριστοκρατία του παρελθόντος βασίστηκε στην **ποσότητα**: η φεουδαρχία στον αριθμό των προγόνων· η πλουτοκρατία στον αριθμό των εκατομμυρίων. Η αριστοκρατία του μέλλοντος θα βασίζεται στην **ποιότητα**: στην προσωπική αξία, στην προσωπική τελειότητα· στην τελειότητα του σώματος, της ψυχής, του πνεύματος.

Σήμερα, στο κατώφλι μιας νέας εποχής, μια τυχαία αριστοκρατία αντικαθιστά την προηγούμενη κληρονομική αριστοκρατία· αντί για αριστοκρατικές φυλές, αριστοκρατικά άτομα: άνθρωποι των οποίων η τυχαία σύνθεση του αίματός τους, τους εξυψώνει σε υποδειγματικούς τύπους.

Από αυτή την τυχαία αριστοκρατία του σήμερα θα αναδυθεί η νέα διεθνής και διακοινωνική αριστοκρατική φυλή του αύριο. Οτιδήποτε εξαιρετικό σε ομορφιά, δύναμη, ενέργεια και πνεύμα θα αναγνωριστεί και θα συγχωνευτεί σύμφωνα με τους μυστικούς νόμους της ερωτικής έλξης. Μόλις πέσουν τα τεχνητά εμπόδια που έχουν στήσει η φεουδαρχία και ο καπιταλισμός μεταξύ των ανθρώπων – τότε οι πιο σημαντικοί άντρες θα περιέρχονται αυτόματα στις πιο όμορφες γυναίκες και οι πιο εξαιρετικές γυναίκες στους πιο επιτυχημένους άνδρες. Τότε όσο πιο τέλειος θα είναι ένας άντρας σωματικά, ψυχικά, πνευματικά – τόσο μεγαλύτερος θα είναι ο αριθμός των γυναικών από τις οποίες θα μπορεί να επιλέξει. Μόνο οι ευγενέστεροι άνδρες θα είναι ελεύθεροι να συναναστρέφονται με τις ευγενέστερες γυναίκες και αντίστροφα – οι

κατώτεροι θα πρέπει να αρκούνται με τις κατώτερες. Τότε ο ερωτικός τρόπος ζωής των κατώτερων και των μέτριων θα είναι η ελεύθερη αγάπη, των εκλεκτών ο **ελεύθερος γάμος**. Έτσι η νέα αριστοκρατία που μέλλοντος που θα αναπαραχθεί δεν θα προκύψει από τις τεχνητές νόρμες του σχηματισμού της ανθρώπινης κάστας, αλλά από τους **θεϊκούς νόμους της ερωτικής ευγονικής**.

Η φυσική ιεραρχία της ανθρώπινης τελειότητας θα πάρει τη θέση της τεχνητής ιεραρχίας: της φεουδαρχίας και του καπιταλισμού.

Ο σοσιαλισμός, που ξεκίνησε με την κατάργηση της αριστοκρατίας και με την εξάλειψη των διαφορών της ανθρωπότητας, θα κορυφωθεί στην καλλιέργεια της αριστοκρατίας, στη διαφοροποίηση της ανθρωπότητας. Εδώ, στην **κοινωνική ευγονική**, βρίσκεται η υψηλότερη ιστορική αποστολή του, την οποία δεν αναγνωρίζει ακόμη σήμερα: **να οδηγήσει από την άδικη ανισότητα μέσω της ισότητας στη δίκαιη ανισότητα**, πάνω από τα ερείπια κάθε ψευτοαριστοκρατίας στη γνήσια, νέα αριστοκρατία.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

1922

Ρητό:

Η ηθική είναι η ψυχή του πολιτισμού μας

Τεχνική του σώματός σας:

Νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ

I. Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

1. Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο πολιτισμός μετέτρεψε την Ευρώπη σε φυλακή και τους περισσότερους κατοίκους της σε εργάτες σκλάβους.

Ο σύγχρονος πολιτισμένος άνθρωπος έχει την πιο άθλια ζωή από όλα τα ζώα της άγριας φύσης: τα μόνα όντα, που είναι ακόμη πιο αξιολύπητα από αυτόν, είναι τα κατοικίδια του – επειδή είναι ακόμη λιγότερο ελεύθερα.

Η ζωή ενός βουβαλιού στη ζούγκλα, ενός κόνδορα στις Άνδεις, ενός καρχαρία στον ωκεανό είναι ασύγκριτα πιο όμορφη, πιο ελεύθερη και πιο χαρούμενη από αυτή ενός Ευρωπαίου εργάτη σε εργοστάσιο που, μέρα με τη μέρα, αλυσοδένεται στη μηχανή του για ώρες, και πρέπει να χρησιμοποιεί ανόργανες χειροκατευθυνόμενες μηχανές για να μην πεινάσει.

Και στην αρχαιότητα ο άνθρωπος ήταν ένα χαρούμενο όν: ένα ευτυχισμένο ζώο. Δεδομένου ότι ζούσε ελεύθερος, σαν μέρος μιας τροπικής φύσης που τον έτρεφε και τον ζέσταινε. Η ζωή του συνίστατο στην ικανοποίηση των ορμών του: την απολάμβανε μέχρι που συναντούσε το φυσικό ή βίαιο θάνατο. **Ήταν ελεύθερος**: ζούσε στη φύση αντί για το κράτος· έπαιζε, αντί να δουλεύει: γι' αυτό ήταν όμορφος και ευτυχισμένος. Το θάρρος και το κέφι του για τη ζωή ήταν πιο δυνατά από όλους τις δυσκολίες που τον έπλητταν και από όλους τους κινδύνους που τον απειλούσαν.

Με το πέρασμα των χιλιετιών, ο άνθρωπος έχασε αυτή τη απίθανη, ελεύθερη ύπαρξη. Ο Ευρωπαίος, που θεωρεί τον εαυτό του ότι βρίσκεται στην κορυφή του πολιτισμού, ζει σε αφύσικες και άσχημες πόλεις, μια αφύσικη, άσχημη, ανελεύθερη, ανθυγιεινή ζωή. Με μειωμένα ένστικτα και εξασθενημένη υγεία, αναπνέει βρώμικο αέρα σε άθλια δωμάτια· η οργανωμένη κοινωνία, το κράτος, του στερεί κάθε ελευθερία κινήσεων και δράσης, ενώ ένα σκληρό κλίμα τον αναγκάζει να δουλεύει όλη του τη ζωή.

Ο άνθρωπος έχασε την ελευθερία που είχε κάποτε: και μαζί της και την ευτυχία.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ο απώτερος στόχος κάθε γήινης ύπαρξης είναι η ανάπτυξη: το πέτρωμα θέλει να αποκρυσταλλωθεί, το φυτό θέλει να αναπτυχθεί και να ανθίσει, το ζώο και ο άνθρωπος θέλουν να ζήσουν τη ζωή τους στο έπακρο. Η απόλαυση, που είναι γνωστή μόνο σε ανθρώπους και ζώα, δεν έχει αξία από μόνη της, αλλά μόνο συμπτωματική: το ζώο δεν ικανοποιεί τα ένστικτά του επειδή αισθάνεται απόλαυση – αλλά αισθάνεται την απόλαυση επειδή ικανοποιεί τα ένστικτά του.

Ανάπτυξη σημαίνει μεγέθυνση σύμφωνα με τους νόμους της εσωτερικής ύπαρξης: **μεγέθυνση στην ελευθερία**. Κάθε εξωτερική πίεση και καταναγκασμός αναστέλλει την ελευθερία της ανάπτυξης. Σε έναν συγκεκριμένο κόσμο, η ελευθερία δεν έχει άλλη σημασία από: εξάρτηση από εσωτερικούς νόμους, ενώ σκλαβιά σημαίνει: εξάρτηση από εξωτερικές συνθήκες. Ο κρύσταλλος δεν έχει την ελευθερία να επιλέξει οποιοδήποτε στερεομετρικό σχήμα του αρέσει: το μπουμπούκι δεν έχει την ελευθερία να αναπτυχθεί σε κάποιο λουλούδι: αλλά η ελευθερία του βράχου συνίσταται στο ότι γίνεται κρύσταλλος, η ελευθερία του μπουμπουκιού στο ότι γίνεται λουλούδι. Ο ανελεύθερος βράχος παραμένει άμορφος ή κρυστάλλινος – το ανελεύθερο λουλούδι μαραίνεται. Και στις δύο περιπτώσεις, ο εξωτερικός καταναγκασμός είναι ισχυρότερος από την εσωτερική δύναμη. **Το προϊόν της ανθρώπινης ελευθερίας είναι ο ανεπτυγμένος άνθρωπος· το προϊόν της ανθρώπινης δουλείας: ο υπανάπτυκτος άνθρωπος.**

Επειδή ο ελεύθερος άνθρωπος μπορεί να αναπτυχθεί, είναι όμορφος και ευτυχισμένος. Ο ελεύθερος, ανεπτυγμένος άνθρωπος είναι ο στόχος κάθε εξέλιξης και το μέτρο όλων των ανθρώπινων αξιών.

Ο άνθρωπος έχει χάσει την ελευθερία που είχε παλιά: αυτή ήταν **η αμαρτία του**. Έτσι έγινε ένα δυστυχισμένο, ατελές πλάσμα. Όλα τα άγρια ζώα είναι όμορφα – ενώ οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άσχημοι. Υπάρχουν πολύ περισσότερες τέλειες τίγρεις, ελέφαντες, αετοί, ψάρια, έντομα από ό,τι άνθρωποι: γιατί ο άνθρωπος, επειδή έχασε την ελευθερία του, έχει ατροφήσει και αλλοιωθεί.

Ο μύθος του χαμένου παραδείσου του παρελθόντος διακηρύσσει την αλήθεια, ότι ο άνθρωπος είναι εξόριστος από το βασίλειο της ελευθερίας, της αναψυχής και της φυσικής ζωής, όπου η πανίδα της ζούγκλας εξακολουθεί να ζει και σήμερα με την οποία, ανάμεσα στους σημερινούς ανθρώπους, κάποιοι κάτοικοι των Νησιών της Νότιας Θάλασσας εξακολουθούν να βρίσκονται πιο κοντά.

Ο χαμένος παράδεισος είναι η εποχή της ύπαρξης του ανθρώπου-ζώου στα τροπικά μέρη, όταν δεν υπήρχαν πόλεις, κράτη και εργασία.

3. ΥΠΕΡΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΟ ΒΟΡΡΑ

Δύο πράγματα έδιωξαν τον άνθρωπο από τον παράδεισό του: ο υπερπληθυσμός και η μετανάστευση σε ψυχρότερες ζώνες.

Λόγω του υπερπληθυσμού, οι άνθρωποι έχασαν την ελευθερία τους **στο χώρο**: παντού συναντούσαν τους συνανθρώπους τους και συγκρούονταν τα συμφέροντά τους – έτσι έγιναν **σκλάβοι της κοινωνίας**.

Μέσω της **μετανάστευσης στο βορρά**, οι άνθρωποι έχασαν την **ελευθερία του χρόνου**: τον ελεύθερο χρόνο. Επειδή το σκληρό κλίμα τον αναγκάζει να κάνει υποχρεωτική εργασία για να κερδίσει τα προς το ζην: έτσι έγινε **σκλάβος της σκανδιναβικής φύσης**.

Ο πολιτισμός έχει καταστρέψει τις τρεις μορφές ομορφιάς που δόξασαν την ύπαρξη του ανθρώπου της φύσης: **την ελευθερία, τον ελεύθερο χρόνο, τη φύση**· στη θέση τους έχει βάλει **το κράτος, τη δουλειά και την πόλη**.

Ο πολιτισμένος Ευρωπαίος είναι ένας εξόριστος από τον Νότο, ένας εξόριστος από τη φύση.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ

Οι δύο τύραννοι των πολιτισμένων ευρωπαϊών ονομάζονται: κοινωνία και κλίμα.

Η κοινωνική έλλειψη ελευθερίας φτάνει στο αποκορύφωμά της στη σύγχρονη πόλη, επειδή εδώ ο συνωστισμός και ο υπερπληθυσμός είναι μεγαλύτερος. Εδώ οι άνθρωποι δεν ζουν απλώς ο ένας δίπλα στον άλλον, αλλά στοιβάζονται ο ένας πάνω στον άλλο, περιτοχισμένοι με τεχνητούς ογκόλιθους (σπίτια)· συνεχώς προστατευόμενοι και ελεγχόμενοι από τα όργανα της κοινωνίας, πρέπει να συμμορφώνονται σε ένα πλήθος νόμων και κανονισμών· αν τους παραβιάσουν βασανίζονται (φυλακίζονται) ή δολοφονούνται (εκτελούνται) από τους συνανθρώπους τους. Η κοινωνική ανελευθερία είναι λιγότερο καταπιεστική στην ύπαιθρο απ' ότι στις πόλεις και λιγότερο καταπιεστική σε αραιοκατοικημένες περιοχές όπως η Δυτική Αμερική, η Γροιλανδία, η Μογγολία και η Αραβία. Εκεί ο άνθρωπος μπορεί ακόμα να αναπτυχθεί στο χώρο χωρίς να έρθει άμεσα σε σύγκρουση με την κοινωνία· εκεί υπάρχουν ακόμα υπολείμματα κοινωνικής ελευθερίας.

Η κλιματική έλλειψη ελευθερίας είναι πιο καταπιεστική στις καλλιεργούμενες χώρες του βορρά. Εκεί, κατά τους σύντομους καλοκαιρινούς μήνες, οι άνθρωποι πρέπει να αποσπάσουν τα τρόφιμα για όλο το χρόνο από το φτωχό έδαφος και ταυτόχρονα να προστατευτούν από τον παγετό του χειμώνα αποκτώντας ρούχα, στέγαση και θέρμανση.

Αν αντισταθούν σε αυτή την καταναγκαστική εργασία, θα πεθάνουν από την πείνα ή θα παγώσουν. Το σκανδιναβικό κλίμα τους αναγκάζει να κάνουν μια αναγκαστική εργασία χωρίς ξεκούραση, εξαντλητική και επίπονη. Η φύση δίνει περισσότερη ελευθερία στις εύκρατες ζώνες, όπου ο άνθρωπος πρέπει να υπηρετήσει μόνο έναν τύραννο: την πείνα, ενώ ο δεύτερος, ο παγετός νικιέται από τον ήλιο. Οι πιο ελεύθεροι άνθρωποι βρίσκονται στις τροπικές περιοχές γιατί εκεί τα φρούτα και οι ξηροί καρποί τους ταΐζουν ακόμα και χωρίς δουλειά. Μόνο εκεί υπάρχει ακόμα κλιματική ελευθερία.

Η Ευρώπη είναι ταυτόχρονα ένα υπερπληθυσμένο και βόρειο μέρος του κόσμου: Γι' αυτό ο Ευρωπαίος είναι ο πιο ανελεύθερος άνθρωπος, σκλάβος της κοινωνίας και της φύσης.

Η κοινωνία και η φύση ανταλλάσσουν μεταξύ τους τα θύματά τους: ο άνθρωπος που φεύγει από την πόλη στην έρημο για να αναζητήσει προστασία από τη σύνθλιψη της κοινωνίας βλέπει τον εαυτό του να απειλείται από το ανελέητο κλίμα, από την πείνα και τον παγετό. Ο άνθρωπος που φεύγει από τις δυνάμεις της φύσης στην πόλη για να αναζητήσει από τους συνανθρώπους του προστασία – βλέπει τον εαυτό του να απειλείται από την ανελέητη κοινωνία που τον εκμεταλλεύεται και τον συνθλίβει.

5. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

Η παγκόσμια ιστορία αποτελείται από τις προσπάθειες του ανθρώπου να απελευθερωθεί από τη φυλακή της κοινωνίας και την εξορία στο βορρά.

Οι τέσσερις κύριοι τρόποι που δοκίμασε ο άνθρωπος για να επιστρέψει στο σπίτι, στον χαμένο παράδεισο της ελευθερίας και της αναψυχής, ήταν οι εξής:

α. Ο δρόμος προς τα πίσω (μετανάστευση): η επιστροφή στην ερημιά και στον ήλιο. Με αυτόν τον στόχο, άνθρωποι και έθνη πάντα μετανάστευαν από πυκνοκατοικημένες περιοχές σε αραιοκατοικημένες περιοχές, από ψυχρότερες σε θερμότερες ζώνες. Σχεδόν όλες οι **μεταναστεύσεις** των λαών και ένα μεγάλο μέρος των πολέμων μπορούν να αναχθούν σε αυτήν την αρχική παρόρμηση για ελευθερία κινήσεων και ήλιο.

β. Ο δρόμος προς τα πάνω (εξουσία): από ένα πλήθος ανθρώπων, άνω δέκα χιλιάδων, στη ερημιά, την ελευθερία και τον ελεύθερο χρόνο! Αυτή η κραυγή ακούστηκε όταν, σαν αποτέλεσμα του υπερπληθυσμού, η εξουσία έγινε προϋπόθεση για την ελευθερία – και ως αποτέλεσμα των κλιματικών συνθηκών, η εξουσία έγινε προϋπόθεση για τον ελεύθερο χρόνο. Επειδή μόνο οι ισχυροί μπορούν να αναπτυχθούν χωρίς να χρει-

άζεται να λάβουν υπόψη τους άλλους – μόνο οι ισχυροί μπορούν να απελευθερωθούν από την αναγκαστική εργασία αφήνοντας τους άλλους να εργαστούν για αυτούς. Σε χώρες με πάρα πολύ πληθυσμό ο άνθρωπος βρίσκεται αντιμέτωπος με την επιλογή είτε να σκαρφαλώσει στα κεφάλια των συνανθρώπων του είτε να αφήσει το δικό του κεφάλι να του το πατήσουν: να είναι αφεντικό ή υπηρέτης, ληστής ή ζητιάνος. Αυτή η γενική παρόρμηση για εξουσία ήταν ο πατέρας των **πολέμων**, των **επαναστάσεων** και των **αγώνων** μεταξύ των ανθρώπων.

γ. **Ο δρόμος προς το εσωτερικό (ηθική)**: μακριά από το εξωτερικό πλήθος στην εσωτερική μοναξιά από την εξωτερική εργασία στην εσωτερική αρμονία! Απελευθέρωση του ανθρώπου μέσω της αυτοκυριαρχίας, της αυτοσυγκράτησης και της ανιδιοτέλειας· έλλειψη της ανάγκης για προστασία από την ανάγκη· μείωση των απαιτήσεων για ελεύθερο χρόνο και ελευθερία, μέχρι να ανταποκριθούν στα ελάχιστα που προσφέρει μια κοινωνία με πάρα πολύ πληθυσμό και ένα σκληρό κλίμα. **Όλα τα θρησκευτικά κινήματα** επιστρέφουν σε αυτήν την παρόρμηση για να αναζητήσουν ένα υποκατάστατο για την εξωτερική έλλειψη ελευθερίας και να εργαστούν για την ελευθερία και την ψυχική ηρεμία της καρδιάς.

δ. **Ο δρόμος προς τα εμπρός (τεχνολογία)**: έξω από την εποχή της δουλείας των σκλάβων, μια νέα εποχή ελευθερίας και αναψυχής μέσω της νίκης του ανθρώπινου πνεύματος επί των δυνάμεων της φύσης! Ξεπερνώντας τον υπερπληθυσμό με την αύξηση της παραγωγής, την ανθρώπινη εργασία σκλάβων υποδουλώνοντας τις δυνάμεις της φύσης. **Η τεχνική και επιστημονική πρόοδος** μπορεί να οφείλεται σε αυτήν την προσπάθεια να διασπάσει τη τυραννία της φύσης κατακτώντας την.

II. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

1. ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Το μοιραίο ερώτημα του ευρωπαϊκού πολιτισμού είναι: «Πώς είναι δυνατόν, να προστατεύσουμε την ανθρωπότητα από την πείνα, το κρύο, τον θάνατο και την υπερπροσπάθεια σε ένα στενό χώρο μιας κρύας και άγονης ηπείρου και να της δώσουμε την ελευθερία και τον ελεύθερο χρόνο μέσω των οποίων μπορεί μια μέρα να αποκτήσει την ευτυχία και την ομορφιά;»

Η απάντηση είναι: «Αναπτύσσοντας την **ηθική** και την **τεχνολογία**».

Μέσω των σχολείων, του Τύπου και της θρησκείας, η **ηθική** μπορεί να μετατρέψει τον Ευρωπαίο από αρπακτικό σε οικόσιτο ζώο και έτσι να τον ωριμάσει για μια ελεύθερη κοινότητα – η **τεχνολογία** μπορεί, αυξάνοντας την παραγωγή και μετατρέποντας την καταναγκαστική ανθρώπινη εργασία σε εργασία των μηχανών, να δώσει στον Ευρωπαίο το ελεύθερο χρόνο και την εργατική δύναμη που χρειάζεται για να αναπτύξει μια κουλτούρα.

Η ηθική λύνει το κοινωνικό ζήτημα από μέσα – η τεχνολογία από έξω.

Στην Ευρώπη, μόνο δύο κατηγορίες ανθρώπων έχουν αυτό που χρειάζεται για να είναι ευτυχισμένοι: οι **πλούσιοι**, που μπορούν να κάνουν και έχουν ό,τι θέλουν – και οι **άγιοι**, που δεν θέλουν να κάνουν ή να έχουν περισσότερα από όσα τους επιτρέπει η μοίρα. Οι πλούσιοι κατακτούν την **αντικειμενική ελευθερία** μέσω της δύναμής τους, μεταμορφώνοντας τους συνανθρώπους και τις φυσικές δυνάμεις σε όργανα της θέλησής τους – οι άγιοι κατακτούν μια **υποκειμενική ελευθερία** μέσα από την αδιαφορία με την οποία αντιμετωπίζουν τα γήινα αγαθά. Οι πλούσιοι μπορούν να εξελιχθούν προς τα έξω – ο άγιος προς τα μέσα.

Όλοι οι άλλοι Ευρωπαίοι είναι σκλάβοι της φύσης και της κοινωνίας: **θύματα καταναγκαστικής εργασίας και αιχμάλωτοι.**

2. ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το ιδανικό της ηθικής είναι να κάνει την Ευρώπη μια **κοινότητα αγίων**· το ιδανικό της τεχνολογίας είναι να κάνει την Ευρώπη μια **κοινότητα πλουσίων**.

Η ηθική θέλει να καταργήσει την απληστία για να μην **αισθάνονται** πλέον φτωχοί οι άνθρωποι – η τεχνολογία θέλει να καταργήσει την δυστυχία ώστε οι άνθρωποι να μην **είναι** πλέον φτωχοί.

Η **πολιτική** δεν είναι σε θέση να κάνει τους ανθρώπους ούτε ευτυχισμένους ούτε πλούσιους. Επομένως, οι αυθαίρετες προσπάθειές της να λύσει το κοινωνικό ζήτημα πρέπει να αποτύχουν. Μόνο στην υπηρεσία της ηθικής και της τεχνολογίας μπορεί η πολιτική να συμβάλει στην επίλυση του κοινωνικού ζητήματος.

Δεδομένης της τρέχουσας κατάστασης ηθικής και τεχνολογίας, το υψηλότερο που θα μπορούσε να επιτύχει η πολιτική θα ήταν, η **γενίκευση της δουλείας, της φτώχειας και της καταναγκαστικής εργασίας**. Θα μπορούσε μόνο να αντισταθμίσει αυτά τα κακά, όχι να τα εξαλείψει· θα μπορούσε να μετατρέψει την Ευρώπη σε φυλακή για εργάτες σε καταναγκαστικά έργα με ίσα δικαιώματα – αλλά όχι σε παράδεισο. Ο πολίτης του ιδανικού κοινωνικού κράτους θα ήταν λιγότερο ελεύθερος και πιο βασανισμένος από τον νησιώτη της Νότιας Θάλασσας στην κατάσταση της φύσης: Η ιστορία του πολιτισμού θα γινόταν η ιστορία μιας μοιραίας εξαπάτησης του ανθρώπου.

3. ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Όσο η ηθική είναι πολύ αδύναμη για να προστατεύσει τον άνθρωπο από τους συνανθρώπους του και η τεχνολογία είναι υποτυπώδης για να μετατοπίσει τον φόρτο εργασίας της στις δυνάμεις της φύσης, – η ανθρωπότητα επιδιώκει να αποτρέψει τη ζημιά του υπερπληθυσμού μέσω του **κράτους** και τους κινδύνους του κλίματος μέσω της **εργασίας**.

Το κράτος προστατεύει τους ανθρώπους από τις αυθαιρεσίες των συνανθρώπων τους – η εργασία από τις αυθαιρεσίες των δυνάμεων της φύσης.

Το **οργανωμένο καταναγκαστικό κράτος**, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, χορηγεί στον άνθρωπο, που αποκηρύσσει την ελευθερία του, την προσωπική του προστασία και την προστασία της περιουσίας του από τις δολοφονίες και τις ληστείες των συνανθρώπων του – η **οργανωμένη καταναγκαστική εργασία** στις βόρειες περιοχές παρέχει προστασία από την πείνα και το παγετό σε ανθρώπους που θυσιάζουν τον χρόνο και τον κόπο τους.

Αυτά τα δύο θεσμικά όργανα δίνουν χάρη στον Ευρωπαίο, ο οποίος από τη φύση του θα είχε πεθάνει σαν υπεράριθμος, με την εφ' όρου ζωής καταναγκαστική εργασία· για να κερδίσει τα προς το ζην, πρέπει να εγκαταλείψει την ελευθερία του. Σαν πολίτης είναι περιορισμένος στο

στενό κλουβί των δικαιωμάτων και των καθηκόντων του – σαν εργάτης σε υποχρεωτική εργασία είναι παγιδευμένος στο σκληρό ζυγό της εργασίας του. Εάν επαναστατήσει ενάντια στο κράτος – απειλείται με την αγχόνη· αν αρνηθεί να εργαστεί, αντιμετωπίζει την πείνα.

4. ΑΝΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Το κράτος και η εργασία δίνουν την εντύπωση ότι είναι ιδανικά· απαιτούν από τα θύματά τους σεβασμό και αγάπη. Αλλά δεν είναι ιδανικά: είναι κοινωνικές και κλιματικές ανάγκες που δύσκολα αντέχονται.

Από τότε που υπήρχαν κράτη, οι άνθρωποι λαχταρούσαν την **αναρχία**, την ιδανική κατάσταση της ανιθαγένειας – από τότε που υπήρχε δουλειά, οι άνθρωποι λαχταρούσαν την **αναψυχή**, την ιδανική κατάσταση του ελεύθερου χρόνου.

Η αναρχία και ο ελεύθερος χρόνος είναι ιδανικά – όχι το κράτος και η εργασία.

Η **αναρχία** είναι ανέφικτη σε μια πυκνοκατοικημένη κοινωνία που δεν έχει υψηλό ηθικό επίπεδο. Η υλοποίησή της θα κατέστρεφε τα τελευταία απομεινάρια ελευθερίας και τη δυνατότητα ζωής, που επιφυλάσσει το κράτος για τους πολίτες του. Μέσα στον γενικό πανικό των συγκρουόμενων εγωισμών, οι άνθρωποι θα συνέτριβαν ο ένας τον άλλο. Αντί για την ελευθερία η αναρχία θα οδηγούσε στην χειρότερη έλλειψη ελευθερίας.

Αν υπήρχε γενικά ένας **ελεύθερος χρόνος**, η πλειοψηφία των ανθρώπων σε ένα βόρειο μέρος του κόσμου θα πέθαινε από την πείνα ή θα πέθαινε από την παγωνιά μέσα σε λίγους μήνες. Η φτώχεια και η δυστυχία θα έφταναν στο αποκορύφωμά τους.

Μοναχική αναρχία βασιλεύει σε ερήμους και σε χιονισμένες εκτάσεις μεταξύ Εσκιμώων και Βεδουίνων. Ο ελεύθερος χρόνος επικρατεί στις αραιοκατοικημένες και εύφορες νότιες χώρες.

5. ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το καταναγκαστικό κράτος και η καταναγκαστική εργασία, οι δύο προστάτες και τύραννοι του πολιτισμένου ανθρώπου, δεν μπορούν να καταργηθούν με καμία πολιτική επανάσταση· μόνο μέσω της ηθικής και της τεχνολογίας.

Πριν υπερνικήσει η ηθική το καταναγκαστικό κράτος, η αναρχία θα σημάνει δολοφονίες και ληστείες – πριν υπερνικήσει η τεχνολογία την καταναγκαστική εργασία, ο ελεύθερος χρόνος θα σημαίνει γενική πείνα

και θάνατο από το κρύο.

Μόνο μέσω της ηθικής μπορούν οι κάτοικοι των πυκνοκατοικημένων χωρών να απελευθερωθούν από την τυραννία της κοινωνίας, μόνο μέσω της τεχνολογίας μπορούν οι κάτοικοι των ψυχρότερων ζωνών να απελευθερωθούν από την τυραννία των δυνάμεων της φύσης.

Η αποστολή του κράτους είναι, προωθώντας την ηθική, να καταστήσει τον εαυτό του περιττό και να οδηγήσει τελικά στην αναρχία – **η αποστολή της εργασίας** είναι να καταστήσει τον εαυτό της περιττό προωθώντας την τεχνολογία και να οδηγήσει τελικά στον ελεύθερο χρόνο.

Δεν είναι κατάρρα η εθελοντική ανθρώπινη κοινότητα – αλλά μόνο το καταναγκαστικό κράτος· δεν είναι κατάρρα η εθελοντική εργασία – αλλά μόνο η καταναγκαστική εργασία.

Δεν είναι ο συβαριτισμός ιδεολογία – αλλά η ελευθερία: δεν είναι ιδεολογία η απραξία – αλλά η αναψυχή.

Το καταναγκαστικό κράτος και η καταναγκαστική εργασία είναι πράγματα που πρέπει να υπερνικηθούν: αλλά μέχρι να ωριμάσουν η ηθική και η τεχνολογία δεν μπορούν να υπερνικηθούν από την αναρχία και την αναψυχή· για να φτάσει εκεί ο άνθρωπος πρέπει να αναπτύξει το καταναγκαστικό κράτος και να προωθήσει την ηθική – να αναβαθμίσει την καταναγκαστική εργασία για να προωθήσει την τεχνολογία.

Μέσω του κρατικού καταναγκασμού οδηγούμαστε στην ηθική αναρχία – μέσω της υποχρεωτικής εργασίας οδηγούμαστε στην τεχνική αναψυχή.

Η καμπύλη του σπειρώματος του πολιτισμού, που οδηγεί από τον παράδεισο του παρελθόντος στον παράδεισο του μέλλοντος, ακολουθεί την παρακάτω διπλή πορεία:

Φυσική αναρχία – υπερπληθυσμός – καταναγκαστικό κράτος – ηθική – πολιτισμική αναρχία·

Αναψυχή της φύσης – βόρεια μετανάστευση – υποχρεωτική εργασία – τεχνολογία – πολιτιστικός ελεύθερος χρόνος.

Σήμερα βρισκόμαστε στη μέση αυτών των καμπυλών, μακριά και από τους δύο παραδείσους: εξ ου και η δυστυχία μας. Ο σύγχρονος μέσος Ευρωπαίος δεν είναι πλέον άνθρωπος της φύσης – αλλά ούτε ακόμη καλλιεργημένο άτομο· δεν είναι πλέον ζώο – αλλά ούτε ακόμα άνθρωπος· δεν είναι πλέον μέρος της φύσης – αλλά ούτε ακόμα κυρίαρχος της φύσης.

6. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Η ηθική και η τεχνολογία είναι αδερφές: η ηθική κυριαρχεί στις φυσικές δυνάμεις μέσα μας, η τεχνολογία κυριαρχεί στις φυσικές δυνάμεις γύρω μας. **Και οι δύο επιδιώκουν να κατακτήσουν τη φύση**

μέσω του δημιουργικού πνεύματος.

Η ηθική επιδιώκει μέσα από την ηρωική άρνηση να λυτρώσει τον άνθρωπο: μέσω της **παραίτησης** – η τεχνολογία μέσω της ηρωικής επιβεβαίωσης: μέσω της **δράσης**.

Η ηθική στρέφει τη θέληση του πνεύματος για δύναμη προς τα μέσα: θέλει να κατακτήσει τον μικρόκοσμο.

Η τεχνολογία στρέφει τη θέληση του πνεύματος για δύναμη προς τα έξω: θέλει να κατακτήσει τον μακρόκοσμο.

Ούτε η ηθική ούτε η τεχνολογία **από μόνες τους** μπορούν να λυτρώσουν τον σκανδιναβικό άνθρωπο: γιατί μια ανθρωπότητα που λιμοκτονεί και παγώνει δεν μπορεί ούτε να χορτάσει ούτε να ζεσταθεί από την ηθική – γιατί μια κακιά και άπληστη ανθρωπότητα ούτε μπορεί να προστατευτεί από τον εαυτό της ούτε να ικανοποιηθεί από την τεχνολογία.

Τι ωφελεί η ηθικότητα τους ανθρώπους, αν πεθαίνουν από την πείνα και παγώνουν; Και τι χρησιμότητα έχει όλη η τεχνική πρόοδος για τους ανθρώπους αν τη χρησιμοποιούν για να σφάζουν και να ακρωτηριάζουν ο ένας τον άλλον;

Η **πολιτισμένη Ασία** υποφέρει περισσότερο από τον υπερπληθυσμό παρά από τον παγετό: άρα λοιπόν, θα μπορούσε πιο εύκολα να τα καταφέρει χωρίς την τεχνολογία και να αφοσιωθεί στην ηθική ανάπτυξή της παρά η **Ευρώπη** όπου η ηθική και η τεχνολογία πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται.

III. ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

1. ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

Το μεγαλείο της Ασίας βρίσκεται στην ηθική της – το μεγαλείο της Ευρώπης στην τεχνολογία της.

Η Ασία είναι ο δάσκαλος του κόσμου στην αυτοσυγκράτηση.

Η Ευρώπη είναι ο δάσκαλος του κόσμου στο να κυριαρχεί στη φύση.

Στην Ασία, το επίκεντρο του κοινωνικού ζητήματος βρίσκεται στον υπερπληθυσμό – στην Ευρώπη στο κλίμα.

Πάνω απ' όλα, η **Ασία** έπρεπε να προσπαθήσει να γίνει δυνατή η ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ του μεγάλου αριθμού ανθρώπων: θα μπορούσε να το κάνει αυτό μόνο εκπαιδύοντας τους ανθρώπους να είναι ανιδιοτελείς και εγκρατείς, μέσω της **ηθικής**.

Πάνω απ' όλα, η **Ευρώπη** έπρεπε να προσπαθήσει να διώξει το φάσμα της πείνας και του κρύου, που απειλούσαν συνεχώς τους κατοίκους της: αυτό μπορούσε να το κάνει μόνο με την εργασία και τις εφευρέσεις, με την **τεχνολογία**.

Υπάρχουν δύο βασικές αξίες στη ζωή: η **αρμονία** και η **ενέργεια**: όλες οι άλλες αξίες μπορούν να αναχθούν σε αυτές.

Το μεγαλείο και η ομορφιά της Ασίας βασίζεται στην αρμονία.

Το μεγαλείο και η ομορφιά της Ευρώπης βασίζεται στην ενεργητικότητα: η **Ασία** **ζει στο χώρο**: το πνεύμα της είναι στοχαστικό, αποτραβηγμένο, ήρεμο και κλειστό: είναι θηλυκό, σαν φυτό, στατικό, απολλώνιο, κλασικό, ειδυλλιακό – η **Ευρώπη** **ζει στο χρόνο**: το πνεύμα της είναι ενεργητικό, εξωστρεφές, συγκινητικό και στοχευόμενο: είναι αρσενικό, ζωώδες, δυναμικό, διονυσιακό, ρομαντικό, ηρωικό.

Το **σύμβολο της Ασίας** είναι η **θάλασσα** που περικλείει τα πάντα, ο κύκλος – το **σύμβολο της Ευρώπης** είναι το προοδευτικό ρεύμα, η **ευθεία γραμμή**.

Εδώ αποκαλύπτεται το βαθύτερο νόημα του κοσμικού συμβόλου το **Άλφα** και το **Ωμέγα**. Στη νοηματική γλώσσα, μας μεταφέρει αυτή τη μυστικιστική, επαναλαμβανόμενη **πολικότητα δύναμης και μορφής**, χρόνου και χώρου, ανθρώπου και σύμπαντος, που κρύβεται πίσω από την ψυχή της Ευρώπης και της Ασίας:

το **κεφαλαίο ωμέγα**, ο κύκλος του οποίου η πλατιά πύλη είναι ανοιχτή στον κόσμο – είναι σύμβολο της θεϊκής **αρμονίας της Ασίας**:

το **κεφαλαίο άλφα**, μια οξεία γωνία που δείχνει προς τα πάνω, που διαπερνά το ωμέγα – είναι μια αλληγορία της **ευρωπαϊκής** ανθρώπινης δραστηριότητας και **αποφασιστικότητας** που έρχεται σε ρήξη με την πολυετή ηρεμία της Ασίας. Το Α και το Ω με τη φροϋδική έννοια, είναι επίσης αναμφισβήτητα σύμβολα του αρσενικού και του γυναικείου φύλου: η ένωση αυτών των συμβόλων σημαίνει τεκνοποίηση και ζωή και αποκαλύπτει τον αιώνιο δυισμό του κόσμου. Ο ίδιος συμβολισμός βρίσκεται και στα ψηφία 1 και 0: το πεπερασμένο σαν διαμαρτυρία ενάντια στο άπειρο μηδέν – το ναι ενάντια στο όχι.

2. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ

Η ψυχή της Ασίας και της Ευρώπης αναδύθηκε από το ασιατικό και ευρωπαϊκό κλίμα.

Τα πολιτιστικά κέντρα της Ασίας βρίσκονται σε **θερμές** περιοχές – τα πολιτιστικά κέντρα της Ευρώπης σε **ψυχρές** περιοχές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αντίθετη στάση τους απέναντι στη φύση: ενώ ο νότιος αφήνεται να νιώθει παιδί και φίλος της γενναιόδωρης φύσης – ο βόρειος είναι αναγκασμένος, να κάνει έναν σκληρό αγώνα για να πάρει όλα όσα χρειάζεται για να ζήσει από ένα φτωχό έδαφος: έτσι βρίσκεται μπροστά σε μια επιλογή: είτε να κυριαρχήσει στη φύση είτε να γίνει σκλάβος της – αλλά σε κάθε περίπτωση ο αντίπαλός της.

Στο νότο, η αντιπαράθεση ανθρώπου και φύσης ήταν ειρηνική και αρμονική – στο βορρά ήταν πολεμική και ηρωική.

Ο **δυναμισμός της Ευρώπης** εξηγείται από το γεγονός ότι είναι το **βόρειο πολιτιστικό κέντρο της γης**. Για δεκάδες χιλιάδες χρόνια, το κρύο και άγονο έδαφος έδωσε στους Ευρωπαίους μια επιλογή: «Δουλέψτε ή πεθάνετε!» Όσοι δεν ήθελαν ή δεν μπορούσαν να εργαστούν έπρεπε να πεθάνουν από την πείνα ή να παγώσουν. Μέσα από πολλές γενιές, ο σκανδιναβικός χειμώνας εξολόθρευσε συστηματικά τους αδύναμους, παθητικούς, νωθρούς και στοχαστικούς Ευρωπαίους, και έτσι εξέθρεψε μια **σκληρή, ενεργητική, ηρωική φυλή**.

Από τους προϊστορικούς χρόνους η λευκή και πολύ ξανθιά ανθρωπότητα που πάλεψε με τον χειμώνα την έχει λευκάνει αλλά ταυτόχρονα την έχει ατσαλώσει. Χάρη σε αυτήν την αρχέγονη σκλήρυνση, οι Ευρωπαίοι έχουν διατηρήσει την υγεία και την ενέργειά τους μέσα από όλες τις πολιτιστικές τους αμαρτίες μέχρι σήμερα.

Ο **λευκός άνθρωπος είναι γιος του χειμώνα**, μακριά από τον ήλιο: για να υπερνικήσει το κρύο, έπρεπε να σφίξει τους μυς και το μυαλό του για να κορυφώσει την απόδοσή του και να δημιουργήσει ο ίδιος νέους ήλιους: έπρεπε να υπερνικήσει, να μεταμορφώσει, να υποτάξει την

αιώνια εχθρική φύση.

Κάτω από αυτή την αναγκαιότητα, διαλέγοντας μεταξύ δράσης και θανάτου, αναδύθηκε στο βόρειο άκρο κάθε πολιτισμού ο ισχυρότερος, ο πιο ηρωικός τύπος του: στην Ευρώπη οι **Γερμανοί** (Βόρειοι), στην Ασία οι **Ιάπωνες**, στην Αμερική οι **Αζτέκοι**.

Η ζέστη αναγκάζει τους ανθρώπους να περιορίσουν τη δραστηριότητά τους στο ελάχιστο – το κρύο τους αναγκάζει να αυξήσουν τη δραστηριότητά τους στο μέγιστο.

Ο δραστήριος, ηρωικός άνθρωπος του Βορρά νικούσε και κατακτούσε πάντα τον παθητικό, αρμονικό άνθρωπο του νότου: ο πιο καλλιεργημένος νότιος αφομοίωνε και εκπολίτιζε τον βάρβαρο άνθρωπο του βορρά – ώσπου τελικά ο ίδιος κατακτήθηκε, βαρβαροποιήθηκε και αναγεννήθηκε από έναν νέο Βορρά.

Οι περισσότερες **στρατιωτικές κατακτήσεις** στην ιστορία προέρχονται από τους βόρειους λαούς που κατευθύνονται προς το νότο – οι περισσότερες **πνευματικές-θρησκευτικές αναταραχές** προέρχονται από λαούς του νότου και κατευθύνονται προς το βορρά.

Η Ευρώπη έχει κατακτηθεί θρησκευτικά από τους Εβραίους, στρατιωτικά από τους Γερμανούς: στην Ασία κέρδισαν οι θρησκείες της Ινδίας και της Αραβίας: ενώ κυρίαρχη πολιτική εξουσία είναι η Ιαπωνία.

Οι ενεργητικοί λαοί των θερμότερων ζωνών (Άραβες, Τούρκοι, Τάρταροι, Μογγόλοι) προέρχονται από ερήμους ή στέπες: εδώ, αντί για τον βόρειο χειμώνα, η ξηρασία του εδάφους ήταν ο τύραννός τους: αλλά και εδώ έγινε αναπόφευκτη **η νίκη του ηρωικού ανθρώπου πάνω στον ειδυλλιακό, του ενεργητικού πάνω στον παθητικό, του πεινασμένου πάνω στον χορτάτο.**

3. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

Η ζέστη της Ινδίας, η οποία παραλύει κάθε δραστηριότητα, δημιούργησε την **στοχαστική νοοτροπία** της: η **ψυχρότητα της Ευρώπης**, που επιβάλλει τη δραστηριότητα, δημιούργησε την **ενεργητική νοοτροπία** της: η **μέση θερμοκρασία της Κίνας**, η οποία απαιτεί μια αρμονική εναλλαγή δραστηριότητας και στοχασμού, δημιούργησε την **αρμονική της νοοτροπία**.

Αυτές οι τρεις ιδιοσυγκρασίες παρήγαγαν **τρεις βασικούς θρησκευτικούς τύπους**: τον **στοχαστικό**, τον **ηρωικό** και τον **αρμονικό** τύπο.

Η **ηρωική θρησκεία** και η ηθική του Βορείων βρήκε έκφραση στην Έντα (Edda) και στην κοσμοθεωρία του ευρωπαϊκού και ιαπωνικού ιπποτισμού και αναβίωσε την ανάστασή του στις διδασκαλίες του Νίτσε. Οι υψηλότερες αρετές τους είναι η γενναιότητα και η ενεργητικότητα, το ιδανικό τους είναι η μάχη και ο ήρωας: ο **Ζίγκφριντ**.

Η **στοχαστική θρησκεία** και η ηθική του νότου βρίσκει την τελειότητά της στον Βουδισμό. Οι υψηλότερες αρετές της είναι η απάρνηση και η πραότητα, το ιδανικό της είναι η ειρήνη και ο άγιος: ο **Βούδας**.

Η **αρμονική θρησκεία** και η ηθική αναπτύχθηκε στη Δύση στην Ελλάδα, στην Ανατολή στην Κίνα. Δεν απαιτεί ούτε τον μαχητικό ασκητισμό ούτε την απάρνηση. Είναι αισιόδοξη και κοσμική· ιδανικό τους είναι είναι ο ευγενής άνθρωπος: ο σοφός **Κομφούκιος**, ο καλλιτέχνης **Απόλλων**. Το ελληνικό ιδεώδες του Απολλώνιου άνδρα βρίσκεται στο μέσον μεταξύ του γερμανικού ήρωα Ζίγκφριντ και του Ινδού αγίου Βούδα.

Όλα τα θρησκευτικά και ηθικά δημιουργήματα είναι συνδυασμοί αυτών των τριών βασικών τύπων. Κάθε θρησκεία που εξαπλώνεται πρέπει να προσαρμοστεί σε αυτές τις κλιματικές απαιτήσεις. Έτσι ο ανατολίτικος χριστιανισμός προσεγγίζει τη νότια θρησκεία, ο καθολικισμός τη μεσαία θρησκεία, ο προτεσταντισμός τη βόρεια θρησκεία. Το ίδιο ισχύει και για τον Βουδισμό στην Κεϋλάνη, την Κίνα και την Ιαπωνία.

Ο **Χριστιανισμός** έχει μεταδώσει τις **ασιατικές αξίες του Νότου** στον πολιτισμό μας· η **Αναγέννηση** μας μετέδωσε τις **αρχαίες αξίες της μέσης**: ο **ιπποτισμός** μας μετέδωσε τις **γερμανικές αξίες του βορρά**.

4. ΑΡΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΗ

Οι πολιτιστικές αξίες της Ευρώπης είναι μικτές – το πνεύμα της είναι κυρίως σκανδιναβικό.

Ο Ανατολίτης είναι ανώτερος από τον Ευρωπαίο σε καλοσύνη και σοφία – είναι κατώτερος από αυτόν σε ενεργητικότητα και εξυπνάδα.

Η ευρωπαϊκή **τιμή** είναι μια αξία ηρωική – ανατολίτικη **αξιοπρέπεια** αρμονική.

Ο συνεχής αγώνας σκληραίνει, η συνεχής ειρήνη μαλακώνει την καρδιά. Γι' αυτό ο Ανατολίτης είναι πιο ήπιος και ευγενικός από τον Ευρωπαίο. Επιπλέον, το κοινωνικό παρελθόν των Ινδών, Κινέζων, Ιαπώνων και Εβραίων είναι πολλές φορές παλαιότερο από αυτό των Γερμανών, που ζούσαν σε αναρχία πριν από 2000 χρόνια: οι Ασιάτες μπόρεσαν να αναπτύξουν τις κοινωνικές τους αρετές καλύτερα και περισσότερο από τους Ευρωπαίους.

Η καλοσύνη της καρδιάς αντιστοιχεί στη σοφία του πνεύματος. Η **σοφία** βασίζεται στην αρμονία – η **σύνεση** στην οξύτητα του νου.

Και η **σοφία** είναι καρπός του πιο ώριμου Νότου, σπάνιο στον Βορρά. Ακόμη και οι φιλόσοφοι της Ευρώπης είναι σπάνια σοφοί, οι ηθικολόγοι της σπάνια είναι ευγενικοί. Ο αρχαίος πολιτισμός ήταν ακόμα πλουσιότερος σε σοφούς των οποίων η συνολική προσωπικότητα έφερε

τη σφραγίδα της φωτισμένης πνευματικότητας – ενώ αυτός ο τύπος έχει σχεδόν εξαφανιστεί στη σύγχρονη Ευρώπη (μεταξύ των Χριστιανών). Και αυτό έχει να κάνει με τον νεαρό πολιτισμό των Γερμανών και με το πάθος του ευρωπαϊκού πνεύματος. Επιπλέον, στον χριστιανικό Μεσαίωνα, εν μέσω ενός πολεμικού και ενεργητικού κόσμου, τα μοναστήρια ήταν τα μόνα άσυλα στοχαστικής σοφίας: οι σοφοί αποσύρθηκαν εκεί και πέθαναν, θύματα του όρκου της αγνότητας.

Οι ευρωπαϊκές εικόνες του Χριστού φαίνονται σοβαρές και θλιβερές ενώ τα αγάλματα του Βούδα χαμογελούν. Οι στοχαστές της Ευρώπης είναι βαθιά σοβαροί – ενώ οι σοφοί της Ασίας χαμογελούν: γιατί ζουν σε αρμονία με τον εαυτό τους, την κοινωνία και τη φύση, όχι σε αγώνα· ξεκινούν κάθε μεταρρύθμιση στον εαυτό τους και όχι στους άλλους, και έτσι δουλεύουν περισσότερο με το παράδειγμά τους παρά με τα βιβλία. Πέρα από τη σκέψη, ανακαλύπτουν ξανά την παιδικότητά τους – ενώ οι στοχαστές της Ευρώπης γερνούν νωρίς.

Κι όμως, με τον δικό της τρόπο, η **Ευρώπη** είναι τόσο μεγαλειώδης όσο η Ασία: αλλά το μεγαλείο της δεν βρίσκεται ούτε στην καλοσύνη ούτε στη σοφία – αλλά στην **ενεργητικότητα** και την **εφευρετικότητα**.

Η Ευρώπη είναι ο ήρωας της γης· Σε κάθε μέτωπο μάχης της ανθρωπότητας βρίσκεται επικεφαλής των λαών: **στο κυνήγι, στον πόλεμο και στην τεχνολογία** ο Ευρωπαίος έχει επιτύχει περισσότερα από οποιονδήποτε ιστορικό πολιτισμένο λαό πριν ή μετά απ' αυτόν. Έχει εξοντώσει σχεδόν όλα τα επικίνδυνα ζώα στα εδάφη του· κατέκτησε και υπέταξε σχεδόν όλους τους σκουρόχρωμους λαούς, και τελικά, μέσω της εφεύρεσης και της δουλειάς, μέσω της επιστήμης και της τεχνολογίας, απέκτησε τέτοια δύναμη πάνω στη φύση που ποτέ και πουθενά πριν δεν ήταν δυνατόν.

Η παγκόσμια αποστολή της Ασίας είναι η σωτηρία της ανθρωπότητας μέσω της ηθικής – **η παγκόσμια αποστολή της Ευρώπης** είναι η απελευθέρωση της ανθρωπότητας μέσω της τεχνολογίας.

Το σύμβολο της Ευρώπης δεν είναι ο σοφός, ούτε ο άγιος, ούτε ο μάρτυρας – αλλά **ο ήρωας**, ο αγωνιστής, ο νικητής και ο ελευθερωτής.

IV. Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Με την **νέα σύγχρονη εποχή** ξεκινά η μεγάλη πολιτιστική αποστολή της Ευρώπης.

Η ουσία της Ευρώπης είναι η θέληση **να αλλάξει και να βελτιώσει τον κόσμο μέσω της δράσης**. Η Ευρώπη επιδιώκει συνειδητά το μέλλον από το παρόν· βρίσκεται σε μια κατάσταση συνεχούς χειραφέτησης, μεταρρύθμισης, επανάστασης· είναι καινοτόμος, σκεπτικιστική, ασεβής, και παλεύει με τις συνήθειες και τις παραδόσεις της.

Στην εβραϊκή μυθολογία, το ευρωπαϊκό πνεύμα αντιστοιχεί στον **Εωσφόρο** – στην ελληνική στον **Προμηθέα**: αυτός που φέρνει το φως, που μεταφέρει τη θεϊκή σπίθα στη γη, που επαναστατεί ενάντια στην ουράνια ασιατική αρμονία, ενάντια στη θεϊκή παγκόσμια τάξη, ο πρίγκιπας αυτής της γης, ο πατέρας του αγώνα, της τεχνολογίας, του διαφωτισμού και της προόδου, ο οδηγός του ανθρώπου στον αγώνα του ενάντια στη φύση.

Το πνεύμα της Ευρώπης έχει καταλύσει τον πολιτικό δεσποτισμό και την τυραννία των φυσικών δυνάμεων. Ο Ευρωπαίος δεν παραδίδεται στη μοίρα του, αλλά επιδιώκει με πράξεις και πνεύμα να κυριαρχήσει σ' αυτήν: σαν **ακτιβιστής** και σαν **ορθολογιστής**.

2. Η ΕΛΛΑΣ ΣΑΝ ΠΡΟ-ΕΥΡΩΠΗ

Η Ελλάδα ήταν ο πρόδρομος της Ευρώπης: πρώτα αυτή συνειδητοποίησε την ουσιαστική διαφορά μεταξύ του εαυτού της και της Ασίας και ανακάλυψε την ακτιβιστική-ορθολογιστική ψυχή της. Ο Όλυμπος της δεν ήταν ένας παράδεισος ειρήνης – αλλά ένας τόπος αγώνα· ο υπέρτατος Θεός της ήταν ένας ασεβής επαναστάτης. Η Ελλάδα ανέτρεψε τους βασιλιάδες και τους θεούς της – και στη θέση τους έβαλε το κράτος του πολίτη και τη θρησκεία των ανθρώπων.

Αυτή η **ευρωπαϊκή περίοδος της Ελλάδας** ξεκίνησε με την ανατροπή των τυράννων και τελείωσε με τον ασιατικό δεσποτισμό του Αλέξανδρου

και των Διαδόχων του· βρήκε μια σύντομη συνέχεια στη δημοκρατική Ρώμη για να χάσει τελικά τον εαυτό της στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.

Ο Μέγας Αλέξανδρος, οι βασιλιάδες της ελληνιστικής περιόδου και οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες ήταν κληρονόμοι της ασιατικής ιδέας ενός μεγάλου βασιλείου. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία δεν διέφερε ουσιαστικά από τους ανατολικούς δεσποτισμούς της Κίνας, της Μεσοποταμίας, της Ινδίας και της Περσίας.

Στο Μεσαίωνα η Ευρώπη ήταν μια πνευματική πολιτιστική επαρχία της Ασίας. Κυριαρχούσε η ασιατική θρησκεία του Χριστού. Ασιατική ήταν η θρησκευτική της κουλτούρα, η μυστικιστική της διάθεση, η μοναρχική της μορφή διακυβέρνησης και ο δυϊσμός παπών και αυτοκρατόρων, μοναχών και ιπποτών.

Μόνο με τη χειραφέτηση της Ευρώπης από τον Χριστιανισμό, που ξεκίνησε με την Αναγέννηση και τη Μεταρρύθμιση, συνεχίστηκε στον Διαφωτισμό και κορυφώθηκε με τον Νίτσε – η Ευρώπη ανέκτησε συνείδηση και αποχωρίστηκε πνευματικά από την Ασία.

Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός είναι ο πολιτισμός της σύγχρονης εποχής.

3. Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ο κόσμος του Φιλίππου Β' δεν σημαίνει καμία σημαντική πολιτιστική πρόοδο σε σύγκριση με τον κόσμο του Χαμουραμί: ούτε στην τέχνη, ούτε στην επιστήμη, ούτε στην πολιτική, ούτε στη δικαιοσύνη, ούτε στη διοίκηση.

Στους τρεις αιώνες που βρίσκονται ανάμεσα σε εμάς και τον Φίλιππο, ο κόσμος άλλαξε πιο ριζικά από ό,τι τις προηγούμενες τρεις χιλιετίες.

Η **τεχνολογία** ήταν που ξύπνησε την Ευρώπη από τον ασιατικό λήθαργο του Μεσαίωνα. Κατέκτησε τον ιπποτισμό και τη φεουδαρχία εφευρίσκοντας το πυροβόλο όπλο – τον παπισμό και τη δεισιδαιμονία με την εφεύρεση του τυπογραφείου· με την πυξίδα και την τεχνολογία πλοίων άνοιξε ξένα μέρη του κόσμου στους Ευρωπαίους, τα οποία στη συνέχεια κατέκτησε με τη βοήθεια της πυρίτιδας.

Η πρόοδος της σύγχρονης **επιστήμης** δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ανάπτυξη της τεχνολογίας: χωρίς τηλεσκόπιο δεν θα υπήρχε σύγχρονη αστρονομία, χωρίς μικροσκόπιο δεν θα υπήρχε βακτηριολογία.

Ακόμα και η σύγχρονη **τέχνη** συνδέεται στενά με την τεχνολογία: η σύγχρονη οργανική μουσική, η σύγχρονη αρχιτεκτονική και το σύγχρονο θέατρο βασίζονται εν μέρει στην τεχνολογία. Η επίδραση της φωτογραφίας στη ζωγραφική πορτρέτων θα αυξηθεί επίσης: γιατί, καθώς η φωτογραφία είναι αξεπέραστη στην αναπαραγωγή των μορφών του προσώπου, θα αναγκάσει τη ζωγραφική να αποσυρθεί στο δικό της πεδίο

και να συλλάβει την ουσία, την ψυχή του ανθρώπου. Μια παρόμοια επίδραση θα μπορούσε να έχει ο κινηματογράφος στο θέατρο όπως η φωτογραφία στη ζωγραφική.

Η σύγχρονη **στρατηγική** έχει αλλάξει ριζικά κάτω την επίδραση της τεχνολογίας. Από μια ψυχολογική επιστήμη, η τέχνη του πολέμου έχει γίνει κυρίως τεχνική. Οι σημερινές πολεμικές μέθοδοι διαφέρουν σημαντικά από αυτές του Μεσαίωνα και περισσότερο από τον τρόπο πάλης των πρωτόγονων λαών.

Όλη η σημερινή **πολιτική** χαρακτηρίζεται από τεχνολογική ανάπτυξη: η δημοκρατία, ο εθνικισμός και η εθνική εκπαίδευση μπορούν να αναχθούν στην εφεύρεση του τυπογραφείου: ο βιομηχανισμός και ο αποικιακός ιμπεριαλισμός. Ο καπιταλισμός και ο σοσιαλισμός είναι συνέπειες της τεχνικής προόδου και των αλλαγών στην παγκόσμια οικονομία που προκαλούνται από αυτές. Όπως η γεωργία δημιουργεί μια πατριαρχική νοοτροπία και η χειρονακτική εργασία δημιουργεί μια ατομικιστική νοοτροπία – έτσι η συλλογική, οργανωμένη βιομηχανική εργασία δημιουργεί τη σοσιαλιστική νοοτροπία: η τεχνολογική οργάνωση της εργασίας αντικατοπτρίζεται στη σοσιαλιστική οργάνωση των εργατών.

Τέλος, η τεχνολογική πρόοδος άλλαξε τον ίδιο τον **Ευρωπαίο**: έγινε πιο βιαστικός, νευρικός, ευμετάβλητος, πιο ξύπνιος, εύστροφος, ορθολογιστής, δραστήριος, πρακτικός και έξυπνος.

Ας αφαιρέσουμε όλα αυτά τα επακόλουθα της τεχνολογίας από τον πολιτισμό μας και ό,τι απομένει δεν είναι σε καμία περίπτωση ανώτερο από τον αρχαίο αιγυπτιακό και βαβυλωνιακό πολιτισμό – σε ορισμένες περιπτώσεις είναι ακόμη και κατώτερος.

Η Ευρώπη οφείλει το προβάδισμά της έναντι όλων των άλλων πολιτισμών στην τεχνολογία. Μόνο μέσω αυτής έγινε κυρίαρχος και ηγέτης του κόσμου.

Η Ευρώπη είναι συνάρτηση της τεχνολογίας. Η Αμερική είναι η ανώτερη βελτίωση της Ευρώπης.

4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η τεχνολογική εποχή της Ευρώπης είναι ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, η σημασία του οποίου μπορεί να συγκριθεί με την **εφεύρεση της καύσης** στους αρχέγονους χρόνους του ανθρώπου. Με την ανακάλυψη της φωτιάς ξεκίνησε η ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού, ξεκίνησε η ενσάρκωση του θηρίου. Όλες οι επόμενες πνευματικές και υλικές πρόοδοι της ανθρωπότητας βασίζονται σε αυτή την ανακάλυψη του **αρχικού Ευρωπαίου Προμηθέα**.

Η τεχνολογία σηματοδοτεί ένα παρόμοιο **σημείο καμπής στην ανθρώπινη ιστορία** με τη φωτιά. Σε δεκάδες χιλιάδες χρόνια, η ιστορία

θα χωριστεί σε μια **προ-τεχνολογική** και μια **μετα-τεχνολογική** εποχή. Ο Ευρωπαίος – που από καιρό θα έχει πεθάνει μέχρι τότε – θα υμνηθεί σαν σωτήρας από αυτή τη μελλοντική ανθρωπότητα σαν πατέρα της τεχνολογικής επανάστασης στον κόσμο.

Οι πιθανές επιπτώσεις της τεχνολογικής εποχής στην αρχή της οποίας βρισκόμαστε δεν μπορούν να παραβλεφθούν. Δημιουργεί την υλική βάση για όλους τους επερχόμενους πολιτισμούς, οι οποίοι θα διαφέρουν σημαντικά από όλους τους προηγούμενους λόγω της αλλαγής της βάσης τους.

Όλοι οι προηγούμενοι πολιτισμοί, από τον αρχαίο αιγυπτιακό και τον κινεζικό έως αυτόν του Μεσαίωνα, ήταν τόσο παρόμοιοι στην πορεία και την ανάπτυξή τους επειδή βασίστηκαν στις ίδιες τεχνικές προϋποθέσεις. Από τις πρώτες μέρες της Αιγύπτου έως το τέλος του Μεσαίωνα δεν υπήρξε σημαντική πρόοδος στην τεχνολογία.

Ο πολιτισμός που θα προκύψει από την τεχνολογική εποχή θα σταθεί τόσο ψηλά από τους αρχαίους και μεσαιωνικούς – όσο ψηλά στάθηκαν και αυτές πάνω από τους πολιτισμούς της λίθινης εποχής.

5. Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΑΝ ΕΦΑΠΤΟΜΕΝΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η Ευρώπη δεν είναι μια πολιτιστική περιοχή – είναι μια εφapτομένη του πολιτισμού: η εφapτομένη στον μεγάλο κύκλο των ανατολίτικων πολιτισμών που προέκυψαν, άκμασαν και πέθαναν, για να αναστηθούν αλλού αναζωογονημένοι.

Αυτόν τον πολιτιστικό κύκλο η Ευρώπη τον έσπασε και στην πορεία της καθοδηγήθηκε σε μια κατεύθυνση που οδηγεί σε άγνωστες μορφές ζωής.

Μέσα στους ανατολίτικους πολιτισμούς της Ανατολής και της Δύσης όλα ήταν ήδη εκεί: η τεχνολογική κουλτούρα της Ευρώπης όμως είναι κάτι πρωτόγνωρο, κάτι πραγματικά νέο.

Η Ευρώπη είναι μια μετάβαση μεταξύ του αυτοτελούς συμπλέγματος όλων των προηγούμενων ιστορικών πολιτισμών και των πολιτιστικών μορφών του μέλλοντος.

Μια εποχή που είναι συγκρίσιμη με την ευρωπαϊκή σε σημασία και δυναμική, αλλά της οποίας τα ίχνη έχουμε χάσει, πρέπει να έχει προηγηθεί των αρχαίων βαβυλωνιακών, αρχαίων κινεζικών και αρχαίων αιγυπτιακών πολιτισμών. Αυτή η **προϊστορική προ-Ευρώπη** δημιούργησε τα θεμέλια για όλους τους πολιτισμούς των τελευταίων χιλιετιών· όπως η σύγχρονη Ευρώπη, ήταν μια εφapτομένη του πολιτισμού που είχε αποσπαστεί από τον κύκλο των προϊστορικών πολιτισμών.

Η πορεία της μεγάλης παγκόσμιας ιστορίας αποτελείται από ασια-

τικούς πολιτισμικούς κύκλους και ευρωπαϊκές πολιτιστικές εφαιπόμενες. Χωρίς αυτές τις εφαιπόμενες (οι οποίες είναι μόνο με πνευματική έννοια ευρωπαϊκές και όχι με γεωγραφική έννοια) θα υπήρχε μόνο ανέλιξη και όχι ανάπτυξη. Μετά από μια μακρά περίοδο ωριμότητας, ένας μεγαλοφυής λαός αναδύεται ξανά και ξανά από το σκοτάδι του χρόνου, εκτοξεύει τη φυσική πορεία του πολιτισμού και ανεβάζει την ανθρωπότητα σε υψηλότερο επίπεδο.

Αυτή την κατάσταση της πολιτιστικής ανάπτυξης την χαρακτηρίζουν οι **εφευρέσεις** και όχι ο έμμετρος λόγος ή η θρησκεία: η εφεύρεση του μπρούντζου, του σιδήρου, του ηλεκτρισμού. Αυτές οι εφευρέσεις αποτελούν την αιώνια κληρονομιά μιας εποχής σε όλους τους πολιτισμούς που έρχονται. Τίποτα δεν θα μείνει από την αρχαιότητα – ενώ η σύγχρονη εποχή εμπλουτίζει τον πολιτισμό κατακτώντας τον ηλεκτρισμό και άλλες φυσικές δυνάμεις: αυτές οι εφευρέσεις θα ξεπεράσουν τον Φάουστ, τη Θεία Κωμωδία και την Ιλιάδα.

Η πολιτιστική εποχή του σιδήρου τελείωσε με τον Μεσαίωνα – με τη σύγχρονη εποχή αρχίζει η πολιτιστική εποχή των μηχανών: **εδώ δεν ξεκινά μια νέα κουλτούρα, αλλά μια νέα εποχή.**

Ο δημιουργός αυτής της τεχνολογικής εποχής είναι ο πολυμήχανος λαός των Προμηθέων των γερμανοποιημένων Ευρωπαίων. Ο σύγχρονος πολιτισμός βασίζεται στην εφευρετικότητά του καθώς και στην ηθική των Εβραίων, στην τέχνη των Ελλήνων και στην πολιτική των Ρωμαίων.

6. ΛΕΟΝΑΡΝΤΟ ΚΑΙ ΜΠΕΪΚΟΝ

Στο ξεκίνημα της **τεχνολογικής εποχής**, δύο σπουδαίοι Ευρωπαίοι προέβλεψαν την έννοια της Ευρώπης: ο **Λεονάρντο ντα Βίντσι** και ο **Φράνσις Μπέικον φον Φερουλάμ** (Francis Bacon Lord Verulam).

Ο **Λεονάρντο** αφοσιώθηκε σε τεχνολογικές εργασίες με το ίδιο πάθος με τις καλλιτεχνικές. Το αγαπημένο του πρόβλημα ήταν η ανθρώπινη πτήση, τη λύση της οποίας η εποχή μας έχει δει με έκπληξη.

Στην Ινδία λέγεται ότι υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν γιόγκα που, μέσω της ηθικής και του ασκητισμού, μπορούν να αφηγήσουν τη βαρύτητα και να αιωρούνται στον αέρα: στην Ευρώπη το εφευρετικό πνεύμα των μηχανικών και η υλοποίησή του: το αεροπλάνο, κατέκτησε τη βαρύτητα με τεχνικό τρόπο. Η **τεχνολογία αιώρησης και πτήσης** συμβολίζουν την ασιατική και ευρωπαϊκή πορεία προς την ανθρώπινη δύναμη και ελευθερία.

Ο **Μπέικον** ήταν ο δημιουργός της τολμηρής τεχνικής ουτοπίας «**Νέα Ατλαντίδα**». Ο τεχνολογικός του χαρακτήρας τον διακρίνει ουσιαστικά από όλους τους προηγούμενους ουτοπιστές: από τον Πλάτωνα μέχρι τον Τόμας Μορ.

Η αλλαγή από τον μεσαιωνικό-ασιατικό στοχασμό σε έναν σύγχρονο-

ευρωπαϊκό εκφράζεται στην αντίθεση μεταξύ της **ηθικοπολιτικής «Ουτοπίας» του Μορ** και της **τεχνικο-επιστημονικής «Νέας Ατλαντίδας» του Μπέικον**. Ο Μορ βλέπει ακόμα στις κοινωνικο-ηθικές μεταρρυθμίσεις το μοχλό για τη βελτίωση του κόσμου – ο Μπέικον στις τεχνολογικές εφευρέσεις.

Ο Μορ ήταν ακόμα χριστιανός – ο Μπέικον ήταν ήδη Ευρωπαίος.

V. ΚΥΝΗΓΙ – ΠΟΛΕΜΟΣ – ΕΡΓΑΣΙΑ

1. ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ο στοχαστικός άνθρωπος ζει σε ειρήνη με το περιβάλλον του – ο δραστήριος σε μόνιμη πολεμική κατάσταση. Για να επιβιώσει, να επιβληθεί και να αναπτυχθεί, πρέπει συνεχώς να αποκρούει, να καταστρέφει και να υποδουλώνει ξένες και εχθρικές δυνάμεις.

Ο αγώνας της ζωής είναι ένας αγώνας για **ελευθερία** και **εξουσία**. Νίκη σημαίνει: επιβολή της θέλησής σου. Επομένως μόνο ο νικητής είναι ελεύθερος, μόνο ο νικητής είναι ισχυρός. Μεταξύ ελευθερίας και εξουσίας δεν μπορεί να μπει κανένα όριο: η πλήρης απόλαυση της δικής σου ελευθερίας παραβιάζει τα συμφέροντα των άλλων: η εξουσία είναι η μόνη διασφάλιση της ανεμπόδιστης ελευθερίας.

Ο αγώνας της ανθρωπότητας για ελευθερία συμπίπτει με τον αγώνα της για εξουσία. Στην πορεία της νίκησε και κατέκτησε τον κόσμο: το **ζωικό βασίλειο** μέσω του κυνηγιού και της κτηνοτροφίας – το **φυτικό βασίλειο** μέσω της γεωργίας – το **ορυκτό βασίλειο** μέσω της εξόρυξης – τις **φυσικές δυνάμεις** μέσω της τεχνολογίας. Από ένα συνηθισμένο, αδύναμο ζώο, ο άνθρωπος έχει αναδειχθεί για να γίνει **ο άρχοντας της γης**.

2. ΚΥΝΗΓΙ

Η πρώτη φάση του ανθρώπινου αγώνα ήταν **η εποχή του κυνηγιού**.

Σε αγώνες εκατοντάδων χιλιάδων ετών, ο άνθρωπος έχει κερδίσει την κυριαρχία στον κόσμο των ζώων. Αυτός ο νικηφόρος αγώνας του σχετικά αδύναμου ανθρώπου εναντίον όλων των εξαφανισμένων και επιζώντων μεγαλύτερων και αγριότερων ζώων συγκρίνεται σε μεγαλείο με την κατάκτηση του αρχαίου κόσμου από το μικρό λατινικό χωριό της Ρώμης.

Ο άνθρωπος νίκησε όλους τους αντιπάλους του που ήταν σωματικά οπλισμένοι με κέρατα και δόντια, μεγάλα πόδια και νύχια, μόνο με το όπλο του ανώτερου μυαλού του, που σταθερά οξύνεται στην πορεία αυτού του αγώνα.

Οι στόχοι του ανθρώπινου αγώνα κατά των εχθρικών ζώων ήταν αμυντικοί και επιθετικοί: **άμυνα και υποδούλωση.**

Στην αρχή ο άνθρωπος αρκέστηκε στο να καταστήσει τα εχθρικά ζώα αβλαβή, απωθώντας τα και καταστρέφοντάς τα· αργότερα άρχισε να τα εξημερώνει και να τα χρησιμοποιεί. Μετέτρεψε τους λύκους σε σκύλους, τα βουβάλια σε βοοειδή, τους άγριους ελέφαντες, τις καμήλες, τους τάρανδους, τα γαϊδούρια, τα άλογα, τα λάμα, τις κατσίκες, τα πρόβατα και τις γάτες σε ήμερα. Έτσι, από τους αρχαίους αντιπάλους του, υπέταξε έναν στρατό από σκλάβους ζώων, ένα οπλοστάσιο ζωντανών μηχανών που δούλευαν και πολέμησαν στην υπηρεσία του, αυξάνοντας την ελευθερία και τη δύναμή του.

3. ΠΟΛΕΜΟΣ

Για να διεκδικήσει και να αυξήσει τη δύναμη που είχε αποκτήσει, ο άνθρωπος άρχισε να πολεμά τους συνανθρώπους του με τις ίδιες μεθόδους όπως και τον κόσμο των ζώων. Η εποχή του κυνηγιού μετατράπηκε σε **εποχή του πολέμου.** Ο άνθρωπος πάλεψε με τον άνθρωπο για το μοίρασμα της γης που είχε κατακτήσει από τον κόσμο των ζώων. Ο ισχυρότερος πολεμούσε τους πιο αδύναμους, εκμηδενίζοντάς τους ή υποδουλώνοντάς τους: **ο πόλεμος ήταν μια ειδική μορφή κυνηγιού, η σκλαβιά μια ειδική μορφή κτηνοτροφίας.** Στον αγώνα για εξουσία και ελευθερία, ο ισχυρότερος, ο πιο τολμηρός και ο πιο έξυπνος άνθρωπος θριάμβευσε έναντι του πιο αδύναμου, του πιο δειλού, του πιο ανόητου. Ο πόλεμος όξυνε επίσης το ανθρώπινο πνεύμα και ατσάλωσε την ανθρώπινη δύναμη.

4. ΕΡΓΑΣΙΑ

Μακροπρόθεσμα, ούτε το κυνήγι ούτε ο πόλεμος από μόνα τους θα μπορούσαν να θρέψουν τον άνθρωπο: έπρεπε να αλλάξει ξανά μέτωπο και να αναλάβει τον αγώνα ενάντια στην άψυχη φύση. **Η εποχή της εργασίας** ξεκίνησε. Οι πόλεμοι και οι περιπέτειες κυνηγιού εξακολουθούσαν να φέρνουν φήμη και περηφάνια – αλλά το επίκεντρο της ζωής μετατοπίστηκε στην εργασία, γιατί ήταν το μόνο πράγμα που του έδινε τη διατροφή που χρειαζόταν για να επιβιώσει.

Η εργασία ήταν μια ειδική μορφή πολέμου – η τεχνολογία μια ειδική μορφή σκλαβιάς: αντί για ανθρώπους κατακτήθηκαν και υποδουλώθηκαν φυσικές δυνάμεις.

Ο άνθρωπος πολέμησε την πείνα με την εργασία: υπέταξε το χώμα και τις καλλιέργειες και θέριζε τα προϊόντα. Ο άνθρωπος πάλεψε το κρύο του χειμώνα μέσα από τη εργασία: έχτισε σπίτια, ύφαινε υφάσματα, έκοψε

ξύλα. Έτσι προστάτευσε τον εαυτό του από τις εχθρικές δυνάμεις της φύσης δουλεύοντας.

5. Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΑΝ ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

Το κυνήγι, ο πόλεμος, η εργασία συγχωνεύτηκαν το ένα με το άλλο με τόσους πολλούς τρόπους που είναι αδύνατο να τα χωρίσουμε χρονολογικά. Παλαιότερα η εποχή του κυνηγιού ήταν παράλληλη με εκείνη του πολέμου για χιλιάδες χρόνια – όπως σήμερα η εποχή του πολέμου είναι παράλληλη με εκείνη της εργασίας· αλλά το κέντρο βάρους του μετώπου μάχης έχει μετατοπιστεί και μεταβάλλεται συνεχώς. Ενώ αρχικά το κυνήγι ήταν το επίκεντρο της ανθρώπινης δραστηριότητας, στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από τον πόλεμο και τελικά από την εργασία.

Ο πόλεμος, που κάποτε ήταν ουσιαστικός και αναγκαίος για την πολιτιστική πρόοδο, έχει χάσει αυτή τη σημασία και έχει γίνει ένα επικίνδυνο πολιτιστικό παράσιτο. Σήμερα δεν είναι οι πόλεμοι που σηματοδοτούν τα στάδια της προόδου – αλλά οι εφευρέσεις.

Οι αποφασιστικές μάχες της ανθρωπότητας για ελευθερία και εξουσία σήμερα δίνονται στην πρώτη γραμμή της εργασίας.

Σε μια εποχή που ο Παγκόσμιος Πόλεμος θα ενδιαφέρει μόνο τους ιστορικούς, η αλλαγή του αιώνα μας θα σταθεί ένδοξα σαν η ώρα της γέννησης της ανθρώπινης πτήσης.

Όπως στην εποχή του πολέμου το κυνήγι είχε παραμείνει σαν αναχρονισμός, έτσι και στην εποχή της εργασίας **ο πόλεμος παρέμεινε αναχρονισμός**. Αλλά σε αυτήν την εποχή **κάθε πόλεμος είναι αδελφοκτόνος**, γιατί στρέφεται εναντίον συμπολεμιστών και μπερδεύει το κοινό εργατικό μέτωπο.

Στην εποχή της εργασίας η εξύμνηση του πολέμου είναι εξίσου άκαιρη με την εξύμνηση του κυνηγιού στην εποχή του πολέμου. Αρχικά ο ήρωας ήταν ο δολοφόνος του δράκου και του λιονταριού· ύστερα ήταν ο στρατηγός· τελικά είναι ο **εφευρέτης**.

Ο **Λαβουαζιέ** έκανε περισσότερα για την ανθρώπινη ανάπτυξη από ό,τι ο Ροβεσπιέρος και ο Βοναπάρτης μαζί.

Όπως στην εποχή του κυνηγιού ήταν κυρίαρχος ο κυνηγός, στην εποχή του πολέμου ο πολεμιστής – έτσι και στην εποχή της εργασίας ο εργάτης θα επικρατήσει.

6. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Η εποχή της εργασίας χωρίζεται σε εκείνη της **γεωργίας** και της **τεχνολογίας**.

Σαν αγρότης, ο άνθρωπος είναι κυρίως **αμυντικός** απέναντι στη φύση – σαν τεχνίτης είναι **επιθετικός**.

Οι μέθοδοι εργασίας αντιστοιχούν σε αυτές του πολέμου και του κυνηγιού: **άμυνα** και **υποδούλωση**. Η εποχή της γεωργίας περιορίζεται στο να αποκρούσει την πείνα και το κρύο - ενώ η τεχνολογία περνάει στην υποδούλωση των πρώην εχθρικών δυνάμεων της φύσης. Σήμερα ο άνθρωπος κυβερνά τον ατμό και τον ηλεκτρισμό και έναν σκλάβο στρατό μηχανών. Μαζί τους όχι μόνο αμύνεται από την πείνα και το κρύο, τις φυσικές καταστροφές και τις ασθένειες – αναλαμβάνει ακόμη και να αμφισβητήσει τα εμπόδια του χώρου, του χρόνου και της βαρύτητας. Ο αγώνας του **για ελευθερία από τις δυνάμεις της φύσης** μετατρέπεται σε **αγώνα για εξουσία πάνω στις δυνάμεις της φύσης**.

Η **τεχνολογία** είναι η πρακτική εφαρμογή της επιστήμης για να κυριαρχήσει στη φύση. Η τεχνολογία με την ευρύτερη έννοια περιλαμβάνει επίσης τη **χημεία** σαν ατομική τεχνολογία και την ιατρική σαν οργανική τεχνολογία.

Η **τεχνολογία πνευματικοποιεί την εργασία**: μειώνει τον φόρτο εργασίας και αυξάνει την απόδοση της εργασίας.

Η **τεχνολογία** βασίζεται σε μια **ηρωική, ακτιβιστική στάση απέναντι στη φύση**: δεν θέλει να υποταχθεί στη θέληση των δυνάμεων της φύσης, αλλά να την κυριαρχήσει. Η **θέληση για εξουσία είναι η κύρια πηγή της τεχνολογικής προόδου**. Στις δυνάμεις της φύσης, ο τεχνικός βλέπει τυράννους να ανατρέπονται, εχθρούς να νικιούνται, θηρία να εξημερώνονται.

Η **τεχνολογία είναι παιδί του ευρωπαϊκού πνεύματος**.

VI. Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

1. Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΜΑΖΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Λόγω της αύξησης του πληθυσμού, η κατάσταση των Ευρωπαίων γίνεται όλο και πιο απελπιστική· παρ' όλες τις τεχνολογικές εξελίξεις μέχρι σήμερα, εξακολουθεί να είναι σε πολύ κακή κατάσταση. Απώθησε τα φαντάσματα της πείνας και της παγωνιάς – αλλά με τίμημα την ελευθερία και τον ελεύθερο χρόνο του.

Για τον Ευρωπαίο, η τρομερή υποχρεωτική εργασία ξεκινά όταν είναι επτά ετών όταν αναγκάζεται να πάει στο σχολείο και συνήθως τελειώνει μόνο με το θάνατό του. Η παιδική του ηλικία είναι δηλητηριασμένη από την προετοιμασία του αγώνα για τη ζωή, που τις επόμενες δεκαετίες καταβροχθίζει όλο τον χρόνο και την προσωπικότητά του, τη ζωντάνια και το κέφι του για τη ζωή. Ο θάνατος είναι η ποινή για τον ελεύθερο χρόνο· ο αδέκαρος μέσος Ευρωπαίος βρίσκεται μπροστά σε μια επιλογή: είτε να δουλέψει μέχρι σημείου εξάντλησης είτε να πεινάσει με τα παιδιά του. Το μαστίγιο της πείνας τον οδηγεί να συνεχίσει να εργάζεται παρά την εξάντληση, την αηδία και την αγανάκτηση.

Οι λαοί της Ευρώπης έκαναν δύο πολιτικές προσπάθειες για να βελτιώσουν αυτήν την αξιοθρήνητη κατάσταση: **την αποικιοκρατία** και τον **σοσιαλισμό**.

2. ΑΠΟΙΚΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η πρώτη μορφή αποικιακής πολιτικής είναι η κατάκτηση και ο αποικισμός των αραιοκατοικημένων ηπείρων από υπερπληθυσμένα έθνη. **Η μετανάστευση** είναι στην πραγματικότητα ικανή να σώσει τις χώρες από τον υπερπληθυσμό και να εξασφαλίσει μια ελεύθερη και ανθρώπινη ύπαρξη για τους ανθρώπους που βρίσκουν τα ευρωπαϊκά πλήθη αφόρητα. Η μετανάστευση εξακολουθεί να προσφέρει σε πολλά εκατομμύρια ανθρώπους διέξοδο από την ευρωπαϊκή κόλαση και ως εκ τούτου θα πρέπει να ενθαρρύνεται με κάθε τρόπο.

Η δεύτερη μορφή αποικιακής πολιτικής βασίζεται στην **εκμετάλλευση των θερμότερων περιοχών και των έγχρωμων λαών**.

Οι άνθρωποι των νότιων φυλών υπό την απειλή των ευρωπαϊκών κανονιών και τουφεκίων ξεσηκώνονται από το χρυσό του ελεύθερου χρόνου τους και αναγκάζονται να εργαστούν στην υπηρεσία της Ευρώπης. Ο φτωχότερος αλλά ισχυρότερος Βορράς λεηλατεί συστηματικά τον πλουσιότερο αλλά πιο αδύναμο Νότο· του κλέβει τον πλούτο, την ελευθερία και τον ελεύθερο χρόνο και χρησιμοποιεί αυτή τη ληστεία για να αυξήσει τον δικό του πλούτο, την ελευθερία και τον ελεύθερο χρόνο του.

Σ' αυτό το βοηθητικό μέσο της ληστείας, της εκμετάλλευσης και της σκλαβιάς οφείλουν ορισμένοι ευρωπαϊκοί λαοί μέρος της ευημερίας τους, που τους επιτρέπει να βελτιώσουν την κατάσταση των ντόπιων εργατών τους.

Μακροπρόθεσμα, αυτό το βοηθητικό μέσο πρέπει να αποτύχει: γιατί η αναπόφευκτη συνέπειά του είναι μια **τεράστια εξέγερση των σκλάβων** που θα σαρώσει τους Ευρωπαίους από τις έγχρωμες αποικίες και έτσι θα ανατρέψει την τροπική πολιτιστική βάση της Ευρώπης.

Η μετανάστευση, επίσης, είναι μόνο μια **προσωρινή λύση**: σήμερα ορισμένες αποικίες είναι τόσο πυκνοκατοικημένες όσο και οι μητρικές τους χώρες και τρέφουν την ίδια δυστυχία. Θα έρθει η ώρα που δεν θα υπάρχουν άλλες ερημικές περιοχές στη γη.

Μέχρι τότε, πρέπει να βρεθούν νέα μέσα για την αντιμετώπιση της ευρωπαϊκής καταστροφής.

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Την δεύτερη προσπάθεια, για να ανακουφιστούν οι ευρωπαϊκές μάζες από τη δυστυχία, την αναλαμβάνει ο **σοσιαλισμός**.

Ο σοσιαλισμός θέλει να διώξει την ευρωπαϊκή κόλαση κατανέμοντας ομοιόμορφα τον φόρτο εργασίας και το εισόδημα από την εργασία.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η κατάσταση των ευρωπαϊκών μαζών θα μπορούσε να βελτιωθεί σημαντικά με λογικές μεταρρυθμίσεις. Αλλά εάν η κοινωνική πρόοδος δεν υποστηρίζεται από μια άνοδο της τεχνολογίας, μπορεί μόνο να μετριάσει την κοινωνική δυστυχία, όχι να την εξαλείψει.

Γιατί ο φόρτος εργασίας που απαιτείται για να ταΐσει και να ζεστάνει τους πάρα πολλούς Ευρωπαίους είναι μεγάλος· το εισόδημα της εργασίας που αποδίδει η τραχιά και όχι επαρκώς γόνιμη Ευρώπη, ακόμη και με την πιο εντατική εκμετάλλευση, είναι σχετικά μικρό, έτσι ώστε ακόμη και με την πιο δίκαιη κατανομή, κάθε Ευρωπαίος θα έχει πολλή δουλειά και πολύ μικρό μισθό. Με τη σημερινή κατάσταση της τεχνολογίας, η ζωή σε μια σοσιαλιστική Ευρώπη θα αναλυόταν σε δύο δραστηριότητες: **εργασία για να φας και να τρως για να εργάζεσαι**. Το ιδανικό της ισότητας θα επιτυγχανόταν, αλλά η Ευρώπη θα ήταν πιο μακριά από ποτέ από την ελευθερία, τον ελεύθερο χρόνο και τον πολιτισμό. Η Ευρώπη

είναι πολύ βάρβαρη από τη μια και πολύ φτώχη από την άλλη για να απελευθερώσει τους ανθρώπους. Οι περιουσίες των λίγων πλουσίων, κατανεμημένες σε όλους, θα εξαφανίζονταν χωρίς ίχνος: η φτώχεια δεν θα καταργούνταν αλλά μάλλον θα γενικευόταν.

Ο σοσιαλισμός από μόνος του δεν είναι ικανός να οδηγήσει την Ευρώπη από τη δουλεία και τη δυστυχία της στην ελευθερία και στην ευημερία. Ούτε τα ψηφοδέλτια ούτε οι μετοχές μπορούσαν να αποζημιώσουν τον ανθρακωρύχο που πέρασε τη ζωή του σε σπηλιές και φρεάτια. Οι περισσότεροι σκλάβοι των ανατολίτικων τυράννων είναι πιο ελεύθεροι από αυτόν τον ελεύθερο εργάτη μιας κοινωνικοποιημένης εργασίας.

Ο σοσιαλισμός δεν εκτιμά σωστά το ευρωπαϊκό πρόβλημα, όταν βλέπει το θεμελιώδες κακό της ευρωπαϊκής οικονομίας στην **άδικη κατανομή**, αντί στην **ανεπαρκή παραγωγή**. Η ρίζα της ευρωπαϊκής δυστυχίας βρίσκεται στην αναγκαιότητα της υποχρεωτικής εργασίας – όχι στην άδικη κατανομή της. Ο σοσιαλισμός κάνει λάθος όταν βλέπει στον καπιταλισμό την απόλυτη αιτία της τρομερής υποχρεωτικής εργασίας κάτω από την οποία στενάζει η Ευρώπη· γιατί στην πραγματικότητα μόνο ένα πολύ μικρό μέρος της παραγωγής της ευρωπαϊκής εργασίας πηγαίνει στους καπιταλιστές και στις πολυτέλειές τους: το μεγαλύτερο μέρος αυτής της εργασίας χρησιμεύει για **να μεταμορφώσει ένα άγονο μέρος του κόσμου σε γόνιμο**, ένα κρύο μέρος σε ζεστό και **να κρατήσει έναν αριθμό ανθρώπων εκεί που φυσικά δεν θα μπορούσε να ταΐσει.**

Ο χειμώνας και ο υπερπληθυσμός της Ευρώπης είναι οι πιο σκληροί και πιο κτηνώδεις τύραννοι από όλους τους καπιταλιστές: αλλά δεν είναι οι πολιτικοί που ηγούνται της ευρωπαϊκής επανάστασης εναντίον αυτών των ανελέητων τυράννων – αλλά οι εφευρέτες.

4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ο αποικιακός ιμπεριαλισμός, όπως και ο σοσιαλισμός, είναι καταπραϋντικό, όχι θεραπεία για την ευρωπαϊκή ασθένεια· μπορούν να μετριάσουν την δυστυχία, όχι να την διώξουν· αναβάλουν την καταστροφή δεν την αποτρέπουν. Η Ευρώπη θα πρέπει να αποφασίσει, είτε αποδεκατίζοντας τον πληθυσμό της και να αυτοκτονήσει – είτε αυξάνοντας ελεύθερα την παραγωγή και τελειοποιώντας την τεχνολογία. Γιατί μόνο αυτός ο δρόμος μπορεί να οδηγήσει τους Ευρωπαίους στην ευημερία, την αναψυχή και τον πολιτισμό, ενώ οι σοσιαλιστικοί και αποικιακοί δρόμοι διάσωσης οδηγούν τελικά σε αδιέξοδα.

Η Ευρώπη πρέπει να το γνωρίζει αυτό, ότι **η τεχνολογική πρόοδος είναι ένας πόλεμος απελευθέρωσης σε μεγαλύτερη κλίμακα** ενάντια στον πιο σκληρό, κτηνώδη και αδυσώπητο τύραννο: τη σκανδιναβική

φύση.

Από το αποτέλεσμα αυτής της **τεχνολογικής παγκόσμιας επανάστασης** εξαρτάται αν η ανθρωπότητα θα χρησιμοποιήσει την ευκαιρία που παρουσιάζεται μια φορά ανά τους αιώνες: να γίνει κυρίαρχος της φύσης – ή αν θα αφήσει αυτή την ευκαιρία να περάσει αχρησιμοποίητη, ίσως για πάντα.

Πριν από περίπου εκατό χρόνια, η Ευρώπη ξεκίνησε **την επίθεση ενάντια στην ακατανίκητη φύση**, ενάντια στην οποία μέχρι τότε μόνο αμύνονταν. Δεν ήταν πλέον ικανοποιημένη να ζει στο έλεος των δυνάμεων της φύσης: άρχισε να υποδουλώνει τους εχθρούς της.

Η τεχνολογία έχει αρχίσει, να συμπληρώνει τον στρατό των σκλάβων κατοικίδιων και να αντικαταστεί τον στρατό των σκλάβων εργατών με **μηχανές** που λειτουργούν με τις δυνάμεις της φύσης.

5. Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η Ευρώπη (και μαζί της η Αμερική) κινητοποίησε τον κόσμο για αυτόν τον μεγαλύτερο και σημαντικότερο πόλεμο από όλους.

Τα στρατεύματα του μετώπου των στρατιών των εργατών που καλύπτουν τον κόσμο, που μάχονται ενάντια στην αυθαιρεσία των φυσικών δυνάμεων, είναι οι **βιομηχανικοί εργάτες**: αξιωματικοί τους, **μηχανικοί, επιχειρηματίες, διευθυντές**, το γενικό τους επιτελείο είναι οι **εφευρέτες**, οι εκπαιδευμένοι **αγρότες** και οι **εργάτες της γης**, το πυροβολικό τους είναι οι **μηχανές**, τα χαρακώματα τους είναι τα **ορυχεία**, τα **εργοστάσια** είναι τα οχυρά τους.

Με αυτόν τον στρατό, του οποίου την εφεδρεία αντλεί από όλα τα μέρη του κόσμου, ο λευκός άνθρωπος ελπίζει να σπάσει την τυραννία της φύσης, να υποτάξει τις δυνάμεις της στο ανθρώπινο πνεύμα και έτσι τελικά να απελευθερώσει τον άνθρωπο.

6. Ο Η ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Ο τεχνολογικός στρατός κέρδισε την πρώτη του αποφασιστική νίκη επί ενός από τους παλαιότερους αντιπάλους της ανθρώπινης φυλής: τον **κεραυνό**.

Από αμνημονεύτων χρόνων, ο ηλεκτρικός σπινθήρας με τη μορφή κεραυνού απειλούσε, τραυμάτιζε και σκότωνε ανθρώπους: έκαίγε τα σπίτια τους και σκότωνε τα βοοειδή τους. Ο άνθρωπος βρισκόταν στο έλεος αυτού του ύπουλου εχθρού, που δεν τον βοήθησε ποτέ με κανέναν τρόπο, για εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια: μέχρι που ο **Βενιαμίν Φραγκλίνος** έσπασε τη βασιλεία του τρόμου πάνω στον άνθρωπο, εφευρίσκοντας το **αλεξικέραυνο**.

Έτσι **αποκρούστηκε** ο ηλεκτρικός σπινθήρας σαν μάστιγα της ανθρωπότητας. Αλλά ο λευκός άνθρωπος δεν ήταν ικανοποιημένος με αυτή την αμυντική νίκη: **πέρασε στην επίθεση** και κατάφερε, σε έναν αιώνα, να μετατρέψει αυτόν τον εχθρό σε σκλάβο, αυτό το πιο επικίνδυνο αρπακτικό στο πιο χρήσιμο κατοικίδιο ζώο του.

Σήμερα ο ηλεκτρικός σπινθήρας που κάποτε τρόμαζε τους προγόνους μας, φωτίζει τα δωμάτιά μας, φτιάχνει το τσάι μας, σιδερώνει τα ρούχα μας, ζεσταίνει τα δωμάτιά μας, χτυπά τα κουδούνια μας, μεταφέρει τα γράμματά μας (τηλεγραφήματα), τραβάει τρένα και βαγόνια, οδηγεί μηχανές – έχει γίνει έτσι, με μια λέξη, ο αγγελιοφόρος, ο ταχυδρόμος, ο μεταφορέας, ο μάγειρας, ο θερμαστής, ο φωτιστής, ο εργάτης, ο αχθοφόρος, ακόμη και ο δήμιός μας. Αυτό που κάνει σήμερα στην Ευρώπη και την Αμερική ο ηλεκτρικός σπινθήρας στην υπηρεσία του ανθρώπου, δεν θα μπορούσε να αντικατασταθεί ούτε με τον διπλασιασμό του ανθρώπινου χρόνου εργασίας.

Όπως αυτή η πρώην εχθρική δύναμη της φύσης όχι μόνο αποκρούστηκε, αλλά μετατράπηκε στον πιο απαραίτητο και χρήσιμο υπηρέτη του ανθρώπου – έτσι οι πλημμύρες της θάλασσας και ο καυτός ήλιος, οι καταιγίδες και οι πλημμύρες θα μετατραπούν από εχθρούς σε σκλάβους του ανθρώπου. Τα δηλητήρια γίνονται φάρμακα, τα θανατηφόρα μικρόβια γίνονται εμβόλια. Όπως ο προϊστορικός άνθρωπος εξημέρωσε και υπέταξε τα άγρια ζώα, ο σύγχρονος άνθρωπος δαμάζει και υποτάσσει τις άγριες δυνάμεις της φύσης.

Μέσα από τέτοιες νίκες ο σκανδιναβικός άνθρωπος θα κατακτήσει μια μέρα την ελευθερία, τον ελεύθερο χρόνο και τον πολιτισμό: όχι με την συρρίκνωση του πληθυσμού ή την στέρηση, όχι με πολέμους και επαναστάσεις – αλλά με **επινόηση** και **εργασία**, με **πνεύμα** και **πράξεις**.

7. Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΣΑΝ ΛΥΤΡΩΤΗΣ

Στην ευρωπαϊκή εποχή της ιστορίας μας, ο εφευρέτης είναι μεγαλύτερος ευεργέτης της ανθρωπότητας από τον άγιο.

Ο εφευρέτης του **αυτοκινήτου** έχει κάνει περισσότερο καλό για τα άλογα και τα γλίτωσε από περισσότερα βάσανα από οποιαδήποτε άλλη οργάνωση για την προστασία των ζώων στον κόσμο.

Το **μικρό αυτοκίνητο** είναι έτοιμο να λυτρώσει χιλιάδες ανατολικοασιάτες χαμάληδες από το να σέρνουν σαν ζώα τις άμαξες.

Οι εφευρέτες του **ορού της διφθερίτιδας** και της **ευλογιάς** έχουν σώσει περισσότερες ζωές παιδιών από όλα τα βρεφοκομεία.

Οι σκλάβοι της γαλέρας οφείλουν την απελευθέρωσή τους στη σύγχρονη **τεχνολογία των πλοίων**, ενώ με την εισαγωγή της **καύσης του πετρελαίου**, η σύγχρονη τεχνολογία λύτρωσε τους θερμαστές των πλοίων από την κόλαση της δουλειάς τους.

Ο εφευρέτης που δημιουργεί ένα πρακτικό υποκατάστατο του άνθρακα, για παράδειγμα μέσω της **διάσπασης του ατόμου** – θα έχει κάνει περισσότερα για την ανθρωπότητα από τον πιο επιτυχημένο κοινωνικό μεταρρυθμιστή: γιατί θα λυτρώσει τα εκατομμύρια των ανθρακωρύχων από την απάνθρωπη ζωή τους και θα εξαλείψει ένα μεγάλο μέρος του ανθρώπινου φόρτου εργασίας – ενώ σήμερα κανένας κομμουνιστής δικτάτορας δεν μπορούσε να αποφύγει να καταδικάσει τους ανθρώπους σε αυτή την υπόγεια ζωή στο λάκκο.

Ο χημικός που θα καταφέρει να κάνει το **ξύλο βρώσιμο** θα απελευθερώσει την ανθρωπότητα από τον ζυγό της δουλείας της πείνας, που την καταπιέζει περισσότερο και πιο σκληρά από οποιαδήποτε ανθρώπινη τυραννία.

Ούτε η ηθική, ούτε η τέχνη, ούτε η θρησκεία, ούτε η πολιτική θα **σβήσουν την κατάρα του παραδείσου** – αλλά η **τεχνολογία**. Η βιολογική τεχνολογία, η **ιατρική** έχουν δεσμευτεί να σβήσουν την κληρονομική κατάρα των γυναικών: «Θα γεννάς τα παιδιά σου με πόνο»· η ανόργανη **τεχνολογία** έχει δεσμευτεί να σβήσει την κληρονομική κατάρα των ανδρών: «Με τον ιδρώτα του προσώπου σου θα βγάζεις το ψωμί σου».

Από πολλές απόψεις η εποχή μας μοιάζει με την αρχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Εκείνη την εποχή ο κόσμος ήλπιζε στη σωτηρία μέσω του ειρηνικού βασιλείου της «*pax romana*». Η πολυπόθητη αλλαγή του κόσμου ήρθε – αλλά από μια εντελώς διαφορετική πλευρά: όχι απ’ έξω – αλλά από μέσα· όχι μέσω της πολιτικής – αλλά μέσω της θρησκείας· όχι από τον **Καίσαρα Αύγουστο** – αλλά από τον **Ιησού Χριστό**.

Και εμείς αντιμετωπίζουμε μια παγκόσμια καμπή· η ανθρωπότητα σήμερα περιμένει από την σοσιαλιστική περίοδο την αυγή της χρυσής εποχής. Η πολυπόθητη παγκόσμια αλλαγή ίσως θα έρθει: αλλά όχι μέσω της πολιτικής – αλλά μέσω της τεχνολογίας: όχι μέσω ενός επαναστάτη – αλλά μέσω ενός εφευρέτη: όχι μέσω του Λένιν – αλλά μέσω ενός ανθρώπου που ίσως ζει ήδη σήμερα κάπου ανώνυμος και που θα τα καταφέρει μια μέρα να λυτρώσει την ανθρωπότητα από την πείνα, τον παγετό και την υποχρεωτική εργασία αναπτύσσοντας νέες, ασύλληπτες πηγές ενέργειας.

VII. ΤΕΛΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ

Κάθε προηγούμενος πολιτισμός βασίστηκε στη δουλεία: οι αρχαίοι στους **σκλάβους**, ο μεσαιωνικός στους **δουλοπάροικους**, ο σύγχρονος στους **προλετάριους**.

Η σημασία των σκλάβων βασίζεται στο γεγονός ότι, με την στέρηση της ελευθερίας τους και την πρόσθετη εργασία, δημιουργούν χώρο για την ελευθερία και την αναψυχή μιας **κυρίαρχης κάστας**, η οποία είναι προϋπόθεση για κάθε πολιτιστικό δημιούργημα. Γιατί δεν είναι δυνατό οι ίδιοι άνθρωποι που κάνουν την τεράστια εργασία, για τη διατροφή, το ντύσιμο και τη στέγασή τους να κάνουν ταυτόχρονα και το πνευματικό έργο που είναι απαραίτητο για τη δημιουργία και τη διατήρηση ενός πολιτισμού.

Ο **καταμερισμός της εργασίας** κυριαρχεί παντού: για να σκεφτεί ο εγκέφαλος, τα έντερα πρέπει να χωνέψουν· χωρίς τις ρίζες τους να χώνονται στη γη, κανένα φυτό δεν μπορεί να ανθίσει στον ουρανό. Φορείς κάθε πολιτισμού είναι ανεπτυγμένοι άνθρωποι. Η ανάπτυξη είναι αδύνατη χωρίς μια ατμόσφαιρα ελευθερίας και ελεύθερου χρόνου: ακόμη και ο βράχος μπορεί να κρυσταλλωθεί μόνο σε μια υγρή, ελεύθερη κατάσταση· όπου είναι σε μια κλειστή, ανελεύθερη κατάσταση, παραμένει άμορφος.

Η ελευθερία και η αναψυχή των λίγων που διαμορφώνουν τον πολιτισμό θα μπορούσαν να δημιουργηθούν μόνο μέσω της δουλείας και της υπερκόπωσης των πολλών. Στις βόρειες και υπερπληθυσμένες περιοχές, η θεία ύπαρξη χιλιάδων ήταν πάντα και παντού χτισμένη πάνω σε μια ζωική ύπαρξη εκατοντάδων χιλιάδων.

Η **σύγχρονη εποχή** με τις χριστιανικές, κοινωνικές της ιδέες αντιμετώπισε την επιλογή: είτε να απαρνηθεί τον πολιτισμό – είτε να διατηρήσει τη σκλαβιά. Ενάντια στο πρώτο ενδεχόμενο μιλούσαν αισθητικά επιχειρήματα – ενάντια στο δεύτερο ηθικές ανησυχίες: το πρώτο ήταν ενάντια στην καλαισθησία, το δεύτερο στο συναίσθημα.

Η **Δυτική Ευρώπη** επέλεξε τη δεύτερη λύση: για να διατηρήσει την υπόλοιπη αστική κουλτούρα της, διατήρησε τη σκλαβιά με συγκαλυμμένη μορφή στο βιομηχανικό προλεταριάτο – ενώ η **Ρωσία** ετοιμάζεται να καταφύγει στην πρώτη λύση: ελευθερώνει τους προλετά-

ριους της, αλλά με αυτή την ελευθερία των σκλάβων θυσιάζει όλη τη κουλτούρα της.

Και οι δύο λύσεις ως προς τις συνέπειές τους είναι **δυσβάσταχτες**. Το ανθρώπινο πνεύμα πρέπει να αναζητήσει διέξοδο από αυτό το δίλημμα: τη βρίσκει στην **τεχνολογία**. Μόνο αυτή μπορεί να **σπάσει τις αλυσίδες της σκλαβιάς και να σώσει τον πολιτισμό ταυτόχρονα**.

2. Η ΜΗΧΑΝΗ

Απώτερος στόχος της τεχνολογίας είναι: η αντικατάσταση της εργασίας σκλάβων από την εργασία μηχανών· εξύψωση όλης της ανθρωπότητας σε μια κυρίαρχη κάστα, στην υπηρεσία της οποίας ένας στρατός των δυνάμεων της φύσης εργάζεται με τη μορφή της μηχανής.

Βρισκόμαστε στο δρόμο προς αυτόν τον στόχο: στο παρελθόν σχεδόν όλη η τεχνική ενέργεια έπρεπε να παράγεται από τους ανθρώπινους ή από τους ζωικούς μυς – σήμερα συχνά αντικαθίσταται από την ατμοηλεκτρική ενέργεια, τον ηλεκτρισμό και την ισχύ του κινητήρα. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι αναλαμβάνουν το ρόλο του **ρυθμιστή** της ενέργειας, – αντί του **παραγωγού**. Μόλις χθες ο εργάτης προωθούσε τον πολιτισμό σαν χαμάλης – αύριο θα είναι ο οδηγός του, ο παρατηρητής του, αυτός που σκέφτεται και κατευθύνει αντί να τρέχει και να ιδρώνει.

Η μηχανή είναι η απελευθέρωση του ανθρώπου από τον ζυγό της δουλείας. Χάρη σε αυτήν, ένας εγκέφαλος μπορεί να κάνει περισσότερη δουλειά και να δημιουργήσει περισσότερες αξίες από εκατομμύρια φτωχούς ανθρώπους. Η μηχανή είναι το **υλικό ανθρώπινο πνεύμα**, τα ψυχρά μαθηματικά, το ευγνώμον πλάσμα του ανθρώπου, που γεννήθηκε από τη διανοητική δύναμη του εφευρέτη, που γεννήθηκε από τη μυϊκή δύναμη του εργάτη.

Η μηχανή έχει ένα διπλό καθήκον: να αυξήσει την παραγωγή και να μειώσει και να ελαφρύνει την εργασία.

Αυξάνοντας την παραγωγή, η μηχανή θα διασπάσει τη φτώχεια – μειώνοντας την εργασία θα διασπάσει τη σκλαβιά.

Σήμερα αυτός που εργάζεται μπορεί να είναι ο άνθρωπος μόνο σε πολύ μικρό βαθμό – γιατί ως επί το πλείστον πρέπει να είναι η μηχανή: στο μέλλον, η μηχανή θα αναλάβει τις μηχανικές πτυχές της εργασίας και θα αφήσει τις ανθρώπινες, τις οργανικές στον άνθρωπο. Με αυτόν τον τρόπο, η μηχανή ανοίγει **την προοπτική της πνευματικοποίησης και της εξατομίκευσης της ανθρώπινης εργασίας**: το ελεύθερο και δημιουργικό της συστατικό θα μεγαλώσει σε σχέση με το αυτόματο-μηχανικό – το πνευματικό σε σχέση με το υλικό. Μόνο τότε η εργασία θα πάψει να αποπροσωποποιεί, να μηχανοποιεί και να υποβιβάζει τους ανθρώπους. Μόνο τότε η εργασία θα γίνει παρόμοια με το παιχνίδι, τον

αθλητισμό και την ελεύθερη δημιουργική δραστηριότητα. Δεν θα είναι, όπως είναι σήμερα, ένας όμηρος που καταπιέζει κάθε τι ανθρώπινο – αλλά ένα φάρμακο κατά της πλήξης, μια απόσπαση της προσοχής και μια σωματική ή πνευματική άσκηση για την ανάπτυξη όλων των ικανοτήτων. Αυτή η εργασία, που θα κάνει ο άνθρωπος σαν ο εγκέφαλος της μηχανής του και που **βασίζεται στην κυριαρχία**, θα τονώσει αντί να αμβλύνει, θα εξυψώσει αντί να καταθλίψει.

3. ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΟΛΗΣ

Εκτός από αυτά τα δύο καθήκοντα: **την ανακούφιση της φτώχειας** με την αύξηση της παραγωγής και τη **μείωση της σκλαβιάς** με τη μείωση και την εξατομίκευση της εργασίας – η μηχανή έχει μια τρίτη πολιτιστική αποστολή: τη **διάλυση της σύγχρονης μεγαλούπολης** και την επιστροφή του ανθρώπου στη φύση.

Η προέλευση της σύγχρονης μεγαλούπολης ανήκει σε μια εποχή που το άλογο ήταν το πιο γρήγορο μέσο μεταφοράς και δεν υπήρχαν τηλέφωνα. Εκείνη την εποχή ήταν απαραίτητο οι άνθρωποι να ζουν σε κοντινή απόσταση από τους χώρους εργασίας τους και κατά συνέπεια να στριμώχνονται σε ένα μικρό χώρο.

Η τεχνολογία έχει αλλάξει αυτές τις συνθήκες: σήμερα **η ταχεία σιδηροδρομική γραμμή, το αυτοκίνητο, το ποδήλατο και το τηλέφωνο** επιτρέπουν στον εργαζόμενο να ζει πολλά χιλιόμετρα μακριά από το γραφείο του. **Δεν υπάρχει πλέον καμία ανάγκη οικοδόμησης και συσσώρευσης κατοικιών.** Στο μέλλον οι άνθρωποι θα έχουν την ευκαιρία να ζουν ο ένας δίπλα στον άλλο αντί ο ένας πάνω στον άλλο, να αναπνέουν υγιή αέρα στους κήπους και να ζουν μια υγιή, καθαρή, ανθρώπινη ζωή σε φωτεινά, ευρύχωρα δωμάτια. Οι ηλεκτρικές σόμπες και οι εστίες αερίου (χωρίς τον κόπο της θέρμανσης και της προμήθειας καυσίμων) θα προστατεύουν από το χειμωνιάτικο κρύο, οι ηλεκτρικές λάμπες από τις μεγάλες νύχτες του χειμώνα. Το ανθρώπινο πνεύμα θα θριαμβεύσει πάνω στον χειμώνα και θα κάνει τη βόρεια ζώνη τόσο βιώσιμη όσο και εύκρατη.

Η **ανάπτυξη της πόλης με κήπους** έχει ήδη ξεκινήσει: οι πλούσιοι εγκαταλείπουν τα κέντρα των μεγαλουπόλεων που ζούσαν παλιά και εγκαθίστανται στα περίχωρα ή κοντά τους. Οι νεοαναδυόμενες βιομηχανικές πόλεις επεκτείνονται σε πλάτος αντί σε ύψος.

Κατά μία έννοια, οι **πόλεις του μέλλοντος** θα έχουν κάποια ομοιότητα στη διάταξη με εκείνες του **Μεσαίωνα**: όπως εκεί γύρω από έναν τεράστιο καθεδρικό ναό ήταν ομαδοποιημένοι οι χαμηλοί οικισμοί – έτσι θα υπάρχουν κάποτε γύρω από έναν τεράστιο ουρανοξύστη (που θα περιλαμβάνει όλα τα δημόσια και ιδιωτικά γραφεία και θα έχει όλα τα

αγαθά και τραπεζαρία) απλωμένα τα χαμηλά σπίτια με τους απέραντους κήπους της πόλης. Στις εργοστασιακές πόλεις, το εργοστάσιο θα είναι αυτός ο κεντρικός **καθεδρικός ναός των εργατών**: η λατρεία του ανθρώπου σε αυτούς τους καθεδρικούς ναούς του μέλλοντος θα είναι η δουλειά για την κοινότητα.

Όσοι δεν εξαρτώνται επαγγελματικά από την πόλη θα ζουν στην ύπαιθρο και μέσω υπεραστικών γραμμών μεταφοράς και ασύρματων συνδέσεων θα συμμετέχουν στις ανέσεις, στις δραστηριότητες και στις διασκεδάσεις της πόλης.

Θα έρθει μια εποχή που οι άνθρωποι δεν θα καταλαβαίνουν πλέον πώς ήταν κάποτε δυνατόν να ζούμε στους πέτρινους λαβύρινθους που σήμερα τους ξέρουμε σαν σύγχρονες μεγαλουπόλεις. Τα ερείπιά τους θα είναι τότε αξιοθέατα όπως είναι σήμερα οι κατοικίες των κατοίκων των σπηλαίων. Οι γιατροί θα σπάνε το μυαλό τους για το πώς ήταν δυνατόν, από την άποψη της υγιεινής, σε μια τέτοια έλλειψη της φύσης, της ελευθερίας του φωτός και του αέρα να μπορούσαν να ζήσουν και να ακμάσουν οι άνθρωποι σε μια τέτοια ατμόσφαιρα αιθάλης, καπνού, σκόνης και βρωμιάς.

Η επερχόμενη **διάλυση της μεγαλούπολης** ως αποτέλεσμα της ανόδου της τεχνολογίας των μεταφορών είναι απαραίτητη **προϋπόθεση για τον πραγματικό πολιτισμό**. Γιατί μέσα στην αφύσικη και ανθυγιεινή ατμόσφαιρα της σημερινής μεγαλούπολης, οι άνθρωποι συστηματικά δηλητηριάζονται και σακατεύονται στο σώμα, στη ψυχή και το πνεύμα. Η κουλτούρα των μεγαλουπόλεων είναι ένα φυτό βάλτου: γιατί φέρεται από εκφυλισμένους, νοσηρούς και παρακμιακούς ανθρώπους που οικειοθελώς ή ακούσια έχουν καταλήξει σε αυτό το **αδιέξοδο της ζωής**.

4. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΟΥ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΥ

Η τεχνολογία είναι σε θέση να προσφέρει στους σύγχρονους ανθρώπους περισσότερες ευκαιρίες για ευτυχία και ανάπτυξη από ό,τι πρόσφεραν προηγούμενες εποχές στους πρίγκιπες και τους βασιλιάδες τους.

Ομολογουμένως, ακόμη και σήμερα, στην αρχή της τεχνολογικής παγκόσμιας περιόδου, ο αριθμός εκείνων που έχουν απεριόριστη πρόσβαση στις εφευρέσεις της σύγχρονης εποχής είναι μικρός.

Ένας **σύγχρονος εκατομμυριούχος με δολάρια** μπορεί να έχει για τον εαυτό του όλες τις πολυτέλειες, τις ανέσεις, την τέχνη και την ομορφιά που προσφέρει η γη. Μπορεί να απολαμβάνει όλους τους καρπούς της φύσης και του πολιτισμού, μπορεί να ζήσει όπου και όπως θέλει χωρίς να χρειάζεται να εργαστεί. Με το τηλέφωνο και το αυτοκίνητο μπορεί να συνδεθεί με τον κόσμο όποτε θέλει, ή να μείνει μακριά από αυτόν· μπο-

ρεί να ζήσει σαν ερημίτης στη μεγαλούπολη ή με παρέα στο εξοχικό του κτήμα· δεν υποφέρει ούτε από το κλίμα ούτε από τον υπερπληθυσμό· η πείνα και το κρύο του είναι ξένα· με το αεροπλάνο του είναι κύριος του αέρα, με το γιοτ του είναι κύριος των θαλασσών. Από πολλές απόψεις είναι πιο ελεύθερος και ισχυρότερος από τον Ναπολέοντα και τον Καίσαρα. Θα μπορούσε να κυριαρχήσει στους ανθρώπους – αλλά όχι πετώντας πάνω από τους ωκεανούς και μιλώντας πάνω από τις ηπείρους. Αυτός, από την άλλη, είναι **κυρίαρχος της φύσης**. Οι δυνάμεις της φύσης του χρησιμεύουν σαν αόρατοι, δυνατοί υπηρέτες και πνεύματα. Με τη βοήθειά τους, μπορεί να πετάξει πιο γρήγορα και ψηλότερα από ένα πουλί, να διασχίσει τη γη πιο γρήγορα από μια γαζέλα και να ζήσει κάτω από το νερό σαν ψάρι. Μέσα από αυτές τις ικανότητες και δυνάμεις είναι ακόμα πιο ελεύθερος από τους ιθαγενείς των Νοτίων Θαλασσών και έχει ξεπεράσει την κατάρρα του παραδείσου. Έχει επιστρέψει σπίτι του σε έναν πιο τέλειο παράδεισο κάνοντας μια παράκαμψη μέσω του πολιτισμού.

Η τεχνολογία έχει δημιουργήσει τη βάση για μια τόσο τέλεια ζωή. Για λίγους εκλεκτούς, έχει μετατρέψει τα αρχέγονα δάση και τους βάλτους του Βορρά σε **πολιτιστικούς παραδείσους**. Σε αυτά τα τυχερά παιδιά ο άνθρωπος μπορεί να δει μια **υπόσχεση της μοίρας στα παιδιά των παιδιών του**. Είναι η εμπροσθοφυλακή της ανθρωπότητας στο δρόμο της προς την Εδέμ του μέλλοντος. Η εξαίρεση σήμερα μπορεί να γίνει κανόνας καθώς η τεχνολογία προχωρά. **Η τεχνολογία έχει ανοίξει τις πύλες του παραδείσου**· μέχρι στιγμής μόνο λίγοι έχουν περάσει από αυτή την στενή είσοδο: ο δρόμος όμως είναι ανοιχτός και με φροντίδα και μυαλό μπορεί μια μέρα όλη η ανθρωπότητα να ακολουθήσει αυτά τα τυχερά παιδιά. Ο άνθρωπος δεν χρειάζεται να απελίζεται: ποτέ δεν ήταν τόσο κοντά στον στόχο του όσο σήμερα.

Πριν από μερικούς αιώνες, η κατοχή μιας υαλογραφίας, ενός καθρέφτη, ενός ρολογιού, σαπουνιού ή ζάχαρης ήταν μεγάλη πολυτέλεια: η τεχνική παραγωγή έχει διασκορπίσει αυτά τα κάποτε σπάνια αγαθά στις μάζες. Όπως όλοι σήμερα φοράνε ένα ρολόι και έχουν ένα καθρέφτη, ίσως σε ένα αιώνα όλοι θα μπορούσαν να έχουν ένα αυτοκίνητο, το σπίτι τους και το τηλέφωνό τους. Η ευημερία πρέπει να αυξάνεται τόσο πιο γρήγορα και να γίνεται όλο και πιο γενική, **όσο πιο γρήγορα αυξάνονται τα στοιχεία της παραγωγής σε σχέση με τα στοιχεία του πληθυσμού**.

Ο πολιτιστικός στόχος της τεχνολογίας είναι να προσφέρει σε όλους τους ανθρώπους τις ευκαιρίες στη ζωή που έχουν αυτοί οι εκατομμυριούχοι σήμερα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η τεχνολογία καταπολεμά την δυστυχία – όχι ενάντια στον πλούτο· ενάντια στη σκλαβιά – όχι ενάντια στην κυριαρχία. Στόχος της είναι η γενίκευση του πλούτου, της εξουσίας, της αναψυχής, της ομορφιάς και της ευτυχίας: **όχι η προλεταριοποίηση, αλλά η αριστοκρατία της ανθρωπότητας!**

VIII. ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

1. ΗΡΩΙΚΟΣ ΠΑΣΙΦΙΣΜΟΣ

Ο παράδεισος του μέλλοντος δεν μπορεί να επιτευχθεί κρυφά με πραξικοπήματα – μπορεί να κατακτηθεί μόνο με τη δουλειά.

Το πνεύμα της τεχνολογικής εποχής είναι **ηρωικό-ειρηνιστικό**: **ηρωικό** γιατί η τεχνολογία είναι πόλεμος με μεταβαλλόμενο αντικείμενο – **ειρηνικό** γιατί ο αγώνας της δεν στρέφεται εναντίον ανθρώπων αλλά ενάντια στις δυνάμεις της φύσης.

Ο τεχνολογικός ηρωισμός είναι αναίμακτος: ο τεχνολογικός ήρωας εργάζεται, σκέφτεται, ρα, τολμά και ανέχεται, όχι για να επιδιώξει τη ζωή των συνανθρώπων του, αλλά για να τους λυτρώσει από τον ζυγό της σκλαβιάς της πείνας, του κρύου, της ανάγκης και της υποχρεωτικής εργασίας.

Ο ήρωας της τεχνολογικής εποχής είναι ένας φιλήσυχος ήρωας της δουλειάς και του πνεύματος.

Η εργασία της τεχνολογικής εποχής είναι ασκητισμός: αυτοσυγκράτηση και αποκήρυξη. Στη σημερινή του μορφή και στις σημερινές του διαστάσεις δεν είναι ευχαρίστηση, αλλά σκληρή **θυσία** που προσφέρουμε στους συνανθρώπους μας και στους απογόνους μας.

Ασκητισμός σημαίνει άσκηση: είναι ο ελληνικός όρος για αυτό που λέγεται στα αγγλικά εκπαίδευση· μέσα από αυτή τη μετάφραση ο όρος ασκητισμός χάνει τον απαισιόδοξο χαρακτήρα του και γίνεται **αισιόδοξος-ηρωικός**.

Ο αισιόδοξος, επιβεβαιωτικός ασκητισμός της τεχνολογικής εποχής προετοιμάζει ένα **βασιλείο του Θεού στη γη**: αποψιλώνει τη γη σε παράδεισο· για το σκοπό αυτό μετακινεί βουνά, ποτάμια και λίμνες, τυλίγει την υδρόγειο με καλώδια και σιδηροτροχιές, δημιουργεί φυτείες από αρχέγονα δάση και καλλιεργήσιμες εκτάσεις από στέπες. Όπως ένα υπερφυσικό ον, ο άνθρωπος αλλάζει την επιφάνεια της γης ανάλογα με τις ανάγκες του.

2. ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΤΕΜΠΕΛΙΑΣ

Στην εποχή της εργασίας και της τεχνολογίας **δεν υπάρχει χειρότερο**

ελάττωμα από την τεμπελιά – όπως και στην εποχή του πολέμου δεν υπάρχει χειρότερο ελάττωμα από τη δειλία.

Η **υπερνίκηση της τεμπελιάς** είναι το κύριο καθήκον του τεχνικού ηρωισμού.

Όπου η ζωή εκδηλώνεται σαν ενεργητικότητα – **η τεμπελιά είναι σημάδι θανάτου**. Ο αγώνας της ζωής ενάντια στο θάνατο είναι ένας αγώνας της δραστηριότητας ενάντια στην τεμπελιά. Η νίκη του θανάτου πάνω στη ζωή είναι μια νίκη της τεμπελιάς πάνω στη δραστηριότητα. Οι προάγγελοι του θανάτου είναι **τα γηρατειά και η αρρώστια**: σε αυτούς, η αδράνεια κερδίζει το πάνω χέρι έναντι της ενεργητικότητας της ζωής: τα χαρακτηριστικά, τα άκρα, οι κινήσεις πέφτουν και κρέμονται, η ζωτικότητα, το θάρρος και το κέφι για ζωή μειώνονται, όλα γέρνουν προς το έδαφος, κουράζονται και γίνονται νωχελικά – μέχρις ότου ο άνθρωπος, που δεν μπορεί πλέον να προχωρήσει και να σταθεί όρθιος, σαν θύμα της νωχέλειας βυθίζεται στον τάφο: εκεί η τεμπελιά θριαμβεύει πάνω στη ζωή.

Όλα τα νεαρά άνθη αγωνίζονται, ενάντια στη βαρύτητα, για να μεγαλώσουν προς τον ήλιο: όλα τα ώριμα φρούτα, κυριευμένα από τη βαρύτητα, πέφτουν στη γη.

Το σύμβολο της νίκης της τεχνολογίας επί της βαρύτητας, της θριαμβευτικής ανθρώπινης θέλησης και του ανθρώπινου πνεύματος έναντι της αδράνειας της ύλης είναι ο **άνθρωπος που πετάει**. Λίγα πράγματα είναι τόσο υπέροχα και τόσο όμορφα όσο αυτό. Εδώ η ποίηση και η αλήθεια, ο ρομαντισμός και η τεχνολογία, οι μύθοι του Δαίδαλου και του Βίλαντ παντρεύονται τα οράματα του Λεονάρντο και του Γκαίτε: μέσα από τα πεπραγμένα των τεχνικών, τα όνειρα του πιο τολμηρού ποιητή γίνονται πραγματικότητα: με τα φτερά που απλώνονται από το πνεύμα και τη θέλησή του, ο άνθρωπος υψώνεται πάνω από τον χώρο, τον χρόνο και τη βαρύτητα, πάνω από τη γη και τη θάλασσα. τις ανάγκες του.

3. ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Όποιος εξακολουθεί να αμφιβάλλει για την **ομορφιά της τεχνολογίας** πρέπει να μένει σιωπηλός μπροστά σε ανθρώπους που πετούν. Αλλά δεν είναι μόνο τα αεροπλάνα που μας δίνουν νέα ομορφιά: **τα αυτοκίνητα, τα μηχανοκίνητα σκάφη, οι ατμομηχανές ταχείας κυκλοφορίας και οι γεννήτριες** έχουν επίσης τη δική τους ιδιαίτερη ομορφιά όταν είναι ενεργά και κινούνται. Επειδή όμως αυτή η ομορφιά είναι **δυναμική**, δεν μπορεί, όπως η στατική ομορφιά του τοπίου, να αποτυπωθεί με πινέλο, μολύβι και σμίλη: γι' αυτό δεν υπάρχει για ανθρώπους χωρίς μια πρωτότυπη αίσθηση ομορφιάς, που χρειάζονται την τέχνη ως οδηγό στο λαβύρινθο της ομορφιάς.

Ένα πράγμα είναι όμορφο όταν μέσα από τα ιδανικά της αρμονίας και της ζωτικότητας μας μεταφέρει και τις παρορμήσεις που μας δίνει προς αυτές τις κατευθύνσεις. Έτσι, **κάθε πολιτισμός δημιουργεί τα δικά του σύμβολα δύναμης και ομορφιάς:**

οι Έλληνες ενίσχυσαν τη δική τους αρμονία στα αγάλματα και στους ναούς·

ο **Ρωμαίος** αύξησε τη δύναμή του και τη γενναιότητά του στους αγώνες της αρένας με τα θηρία και τους μονομάχους·

ο **χριστιανός του Μεσαίωνα** εμβάθυνε και μεταμόρφωσε τη ψυχή του μέσα από το συναίσθημα για τα Πάθη της Θείας Λειτουργίας και τα μυστήρια του βωμού·

ο **αστός της σύγχρονης εποχής** αναπτύχθηκε από τους ήρωες των θεάτρων και των μυθιστορημάτων του·

ο **Ιάπωνας** έμαθε τη χάρη, χάρη στην παράδοση της μοίρας από τα λουλούδια του.

Σε μια εποχή ασταμάτητης προόδου, το ιδεώδες της ομορφιάς έπρεπε να γίνει δυναμικό – και μαζί μ’ αυτό και το σύμβολό του. **Ο άνθρωπος της τεχνολογικής εποχής είναι μαθητής της μηχανής** που δημιουργήσε: από αυτήν μαθαίνει την ακούραστη δραστηριότητα και συγκεντρωμένη δύναμη. Η μηχανή σαν πλάσμα και ναός του αγίου ανθρώπινου πνεύματος συμβολίζει **την υπέρβαση της ύλης από το πνεύμα**, την υπέρβαση της ακαμψίας με την κίνηση, της αδράνειας μέσω της δύναμης: βάζοντας τον εαυτό σου στην υπηρεσία της ιδέας, της απελευθέρωσης της ανθρωπότητας μέσω των πράξεων.

Η τεχνολογία έχει δώσει στην επερχόμενη εποχή μια νέα μορφή έκφρασης: **τον κινηματογράφο**. Ο κινηματογράφος πρόκειται να αντικαταστήσει το θέατρο του σήμερα, την εκκλησία του χθες, το προχθεσινό τσίρκο και το αμφιθέατρο και να παίξει πρωταγωνιστικό πολιτιστικό ρόλο στην εργασιακή κατάσταση του μέλλοντος.

Παρ’ όλες τις καλλιτεχνικές της ελλείψεις, η ταινία αρχίζει ήδη να φέρνει ασυνείδητα ένα **νέο ευαγγέλιο** στις μάζες: **το ευαγγέλιο της δύναμης και της ομορφιάς**. Διακηρύσσει, πέρα από το καλό και το κακό, τη νίκη του ισχυρότερου άνδρα και της πιο όμορφης γυναίκας – είτε ο άνδρας που ξεπερνά τους αντιπάλους του σε δύναμη σώματος, θέλησης ή πνεύματος, είναι τυχοδιώκτης ή ήρωας, εγκληματίας ή ντετέκτιβ, είτε η γυναίκα που είναι η πιο γοητευτική ή ευγενής, πιο χαριτωμένη ή ανιδιοτελής από τους άλλους, που είναι εταίρα ή μητέρα. Σε χιλιάδες παραλλαγές, ο καμβάς κηρύττει στους άντρες: **«να είστε δυνατοί!»** στις γυναίκες: **«να είστε όμορφες!»**

Αυτή τη **μαζική εκπαιδευτική αποστολή**, που είναι αδρανής στον κινηματογράφο, να την τελειοποιήσουν και να την επεκτείνουν είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο υπεύθυνα καθήκοντα των σημερινών καλλιτεχνών: γιατί ο κινηματογράφος του μέλλοντος θα έχει αναμφίβολα μεγαλύτερη επιρροή στην προλεταριακή κουλτούρα απ’ ότι το θέατρο

στην αστική κουλτούρα.

4. ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ

Η λατρεία της τεχνολογικής εποχής είναι μια **λατρεία της εξουσίας**. Για την ανάπτυξη της αρμονίας λείπει ο χρόνος και η αναψυχή. Στα βήματά τους θα σταθεί **η χρυσή εποχή του πολιτισμού**, που θα την ακολουθήσει **το έργο της εποχής του σιδήρου**.

Ενδεικτικό της δυναμικής στάσης της εποχής μας είναι **ο αρρενωπός - ευρωπαϊκός χαρακτήρας της**. Η αρσενική-ευρωπαϊκή ηθική του Νίτσε διαμορφώνει τη διαμαρτυρία της εποχής μας ενάντια στη θηλυκή-ασιατική ηθική του Χριστιανισμού.

Η χειραφέτηση των γυναικών είναι επίσης ένα σύμπτωμα της **αρρενωποίησης του κόσμου μας**: γιατί ο γυναικείος ανθρώπινος τύπος δεν οδηγείται στην εξουσία – αλλά ο ανδρικός. Ενώ στο παρελθόν η γυναίκα συμμετείχε στην παγκόσμια κυριαρχία μέσω της επιρροής της στον άνδρα – σήμερα **άνθρωποι και των δύο φύλων** κρατούν τα σκήπτρα της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Η χειραφέτηση των γυναικών σημαίνει το θρίαμβο της αρρενωπής γυναίκας πάνω στην πραγματική, θηλυκή γυναίκα: δεν οδηγεί στη νίκη – αλλά στην κατάργηση της γυναίκας. Η κυρία ήδη πεθαίνει: η γυναίκα πρέπει να την ακολουθήσει. Μέσω της χειραφέτησης, το γυναικείο φύλο, που προηγουμένως ήταν μερικώς απομακρυσμένο, κινητοποιείται στον τεχνολογικό πόλεμο και κατατάσσεται στον στρατό της δουλειάς.

Η χειραφέτηση των Ασιατών γίνεται κάτω από τις ίδιες συνθήκες με τη χειραφέτηση των γυναικών: είναι σύμπτωμα του **εξευρωπαϊσμού του κόσμου μας**: γιατί δεν οδηγεί στη νίκη τον ανατολίτικο τύπο – αλλά τον ευρωπαϊκό. Ενώ παλιότερα το ανατολίτικο πνεύμα κυριαρχούσε μέσω του Χριστιανισμού στην Ευρώπη – σήμερα, **οι λευκοί και έγχρωμοι Ευρωπαίοι** μοιράζονται την παγκόσμια κυριαρχία. Το λεγόμενο ξύπνημα της Ανατολής σηματοδοτεί τον θρίαμβο του κίτρινου Ευρωπαίου έναντι του αληθινού Ανατολίτη: δεν οδηγεί στη νίκη – αλλά στην εκμηδένιση της ανατολίτικης κουλτούρας. Όπου θριαμβεύει το αίμα της Ασίας στην Ανατολή, μαζί του θριαμβεύει και το πνεύμα της Ευρώπης: το αρρενωπό, σκληρό, δυναμικό, αποφασιστικό, ενεργητικό, ορθολογικό πνεύμα. Για να συμμετάσχει στην πρόοδο, η Ασία πρέπει να ανταλλάξει την αρμονική ψυχή και τον πολιτισμό της με το ζωτικό ευρωπαϊκό. Η χειραφέτηση των Ασιατών σημαίνει την είσοδό τους στον ευρωαμερικανικό στρατό εργασίας και την κινητοποίησή τους για τεχνολογικό πόλεμο.

Μετά τη νικηφόρα κατάληξή της, η Ασία θα είναι ξανά Ασιατική, η γυναίκα θα μπορεί να είναι ξανά γυναίκα: τότε η Ασία και η γυναίκα θα εκπαιδεύσουν τον κόσμο σε πιο καθαρή αρμονία. Μέχρι τότε, όμως, **οι Ασιάτες πρέπει να φορούν την ευρωπαϊκή στολή – οι γυναίκες την**

ανδρική.

5. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΠΠΟΤΙΣΜΟΣ

Όποιος καταλαβαίνει ότι **ο πολιτισμός είναι σε αρμονία με τη φύση** πρέπει να αποκαλεί την εποχή μας βάρβαρη – όποιος καταλαβαίνει τον πολιτισμό σαν **αντιπαράθεση με τη φύση** πρέπει να εκτιμά τη συγκεκριμένη, αρρενωπή-ευρωπαϊκή μορφή του πολιτισμού μας. Η χριστιανική-ανατολίτικη προέλευση της ευρωπαϊκής ηθικής τους έκανε να κρίνουν εσφαλμένα την ηθική αξία της τεχνολογικής προόδου· μόνο από την οπτική του Νίτσε ο ηρωικός, ασκητικός αγώνας της τεχνολογικής εποχής για σωτηρία μέσω του πνεύματος και της ενεργητικότητας φαίνεται να είναι καλός και ευγενής.

Οι **αρετές της τεχνολογικής εποχής** είναι πάνω απ' όλα: **η ενεργητικότητα, η επιμονή, η γενναιότητα, η απάρνηση, η αυτοκυριαρχία και η αλληλεγγύη**. Αυτές οι ιδιότητες σκληραίνουν την ψυχή για τον αναίμακτο, σκληρό αγώνα της κοινωνικής εργασίας.

Η **ηθική της εργασίας** συνδέεται με την **ιπποτική ηθική της μάχης**: και οι δύο είναι αρρενωπές, και οι δύο σκανδιναβικές. Μόνο η ηθική της εργασίας θα προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και θα αντικαταστήσει την ξεπερασμένη ιπποτική τιμή με μια **νέα τιμή της εργασίας**. Η νέα έννοια της τιμής θα βασίζεται στη δουλειά – η νέα έννοια της ντροπής στην τεμπελιά. Ο τεμπέλης θα θεωρείται και θα περιφρονείται ως λιποτάκτης από το εργατικό μέτωπο. Τα αντικείμενα της λατρείας του νέου ήρωα θα είναι οι **εφευρέτες** αντί για τους στρατηγούς: τους δημιουργούς αξιών αντί για τους καταστροφείς αξιών.

Η ηθική της εργασίας θα υιοθετήσει το πνεύμα του **πασιφισμού** και του **σοσιαλισμού** από τη **χριστιανική ηθική**: γιατί μόνο η ειρήνη είναι παραγωγική για την τεχνολογική ανάπτυξη – ο πόλεμος είναι καταστροφικός, και επειδή μόνο το κοινωνικό πνεύμα συνεργασίας όλων των δημιουργών μπορεί να οδηγήσει στην τεχνολογική νίκη επί της φύσης.

6. Ο ΒΟΥΔΙΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Οποιαδήποτε παθητική και εχθρική προς τη ζωή προπαγάνδα που στρέφεται κατά της τεχνολογικής και βιομηχανικής ανάπτυξης – είναι **εσχάτη προδοσία κατά του εργατικού στρατού της Ευρώπης**: είναι ένα κάλεσμα για υποχώρηση και λιποταξία κατά τη διάρκεια της αποφασιστικής μάχης.

Οι **Τολστοϊκοί** και οι **νεοβουδιστές** είναι ένοχοι αυτής της πολιτιστικής ιεροσυλίας: καλούν τη λευκή ανθρωπότητα να συνθηκολο-

γήσει με τη φύση λίγο πριν την τελική της νίκη, να εγκαταλείψει το έδαφος που κατακτήθηκε από την τεχνολογία και να επιστρέψει οικειοθελώς στην πρωτόγονη γεωργία και κτηνοτροφία. Κουρασμένοι από τον αγώνα, θέλουν η Ευρώπη να βουλευτεί στο μέλλον στη φτωχή φύση της σε μια φτωχή, παιδική ύπαρξη – αντί να δημιουργήσει νικηφόρα ένα νέο κόσμο με την υψηλότερη προσπάθεια του μυαλού, της θέλησης και των μυών.

Οτιδήποτε στην Ευρώπη είναι ακόμα βιώσιμο και ικανό να ζήσει απορρίπτει αυτήν την **πολιτιστική αυτοκτονία**: αισθάνεται τη μοναδικότητα της κατάστασής του και **την ευθύνη του απέναντι στην μελλοντική ανθρωπότητα**. Η κατάθεση των όπλων της τεχνολογίας θα ρίξει τον κόσμο πίσω στον ασιατικό πολιτιστικό κύκλο. Εκτός από τους στόχους της, **η παγκόσμια τεχνολογική επανάσταση, που ονομάζεται Ευρώπη, θα κατέρρεε και θα έθαβε μια από τις μεγαλύτερες ελπίδες της ανθρωπότητας**.

Η Βόρεια Ευρώπη που ζει από το ηρωικό της δημιούργημα, πρέπει να διώξει το ανατριχιαστικό πνεύμα του **Βουδισμού**. Η Ιαπωνία πρέπει, όσο πιο βιομηχανοποιημένη είναι, τόσο περισσότερο να αποστασιοποιηθεί εσωτερικά από τον Βουδισμό· έτσι η Ευρώπη, όσο περισσότερο αφοσιώνεται εσωτερικά στον Βουδισμό, θα έπρεπε να παραμελήσει και να προδώσει την τεχνολογική της αποστολή. **Ο Βουδισμός είναι μια υπέροχη κορύφωση ώριμων πολιτισμών – αλλά ένα επικίνδυνο δηλητήριο για τους εκκολλαπτόμενους πολιτισμούς**. Η φιλοσοφία του είναι καλή για τα γεράματα, για το φθινόπωρο – όπως η θρησκεία του **Νίτσε** για τη νεολαία και την άνοιξη – η πίστη του **Γκαίτε** για την άνθηση του καλοκαιριού.

Ο Βουδισμός θα έπνιγε την τεχνολογία – και μαζί της το πνεύμα της Ευρώπης.

Η Ευρώπη πρέπει να παραμείνει πιστή στην αποστολή της και να μην αρνηθεί ποτέ τις ρίζες της ύπαρξής της: τον **ηρωισμό** και τον **ορθολογισμό**, τη γερμανική βούληση και το ελληνικό πνεύμα. Γιατί το θάυμα της Ευρώπης προέκυψε μόνο μέσα από το πάντρεμα αυτών των δύο στοιχείων. Η τυφλή δίψα για δράση των βόρειων βαρβάρων έγινε όραση και καρποφόρησε μέσα από την επαφή με την πνευματική κουλτούρα της Μεσογείου: οι πολεμιστές έγιναν στοχαστές, οι ήρωες εφευρέτες.

Ο **μυστικισμός της Ασίας** απειλεί την πνευματική διαύγεια της Ευρώπης – ο **παθητικισμός της Ασίας** απειλεί την ανδρική της ενεργητικότητα. Μόνο εάν η Ευρώπη αντισταθεί σε αυτούς τους πειρασμούς και τους κινδύνους και θυμηθεί τα **ελληνικά** και τα **γερμανικά** ιδανικά της – θα μπορέσει να δώσει την τεχνολογική μάχη μέχρι τέλους για να λυτρώσει μια μέρα τον εαυτό της και τον κόσμο.

IX. ΜΑΤΙΑΣ ΣΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΛΕΟΝΙΝΤ ΚΡΑΣΙΝ

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Ο Στίνες είναι ο ηγέτης της **καπιταλιστικής** οικονομίας της Γερμανίας – ο **Κράσιν** είναι ο ηγέτης της **κομμουνιστικής** οικονομίας της Ρωσίας. Στο εφεξής θεωρούνται εκφραστές της καπιταλιστικής και κομμουνιστικής παραγωγής, όχι σαν προσωπικότητες.

Από την κατάρρευση των τριών μεγάλων ευρωπαϊκών στρατιωτικών μοναρχιών, υπήρξαν μόνο **επιχειρηματικά κράτη** στο δικό μας μέρος του κόσμου: τα προβλήματα των επιχειρήσεων βρίσκονται στο επίκεντρο της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής: **Ο Ερμής κυβερνά τον κόσμο**· σαν κληρονόμος του Άρη – σαν πρόδρομος του Απόλλωνα.

Η αλλαγή από στρατιωτικό κράτος σε επιχειρηματικό κράτος είναι η πολιτική έκφραση του γεγονότος ότι στη θέση του μετώπου του πολέμου **έχει έρθει στο προσκήνιο της ιστορίας το εργατικό μέτωπο**.

Τα στρατιωτικά κράτη αντιστοιχούσαν στην εποχή του πολέμου – τα επιχειρηματικά κράτη αντιστοιχούσαν στην εποχή της εργασίας.

Το **κομμουνιστικό** όσο και το **καπιταλιστικό** κράτος είναι **κράτη εργαζομένων**: όχι πλέον πολεμικά κράτη – ούτε καν πολιτισμένα κράτη. Και τα δύο χαρακτηρίζονται από την παραγωγή και την τεχνολογική πρόοδο. Και οι δύο **κυβερνώνται από παραγωγούς**, όπως ήταν κάποτε στα στρατιωτικά κράτη οι στρατιωτικοί: το κομμουνιστικό από τους ηγέτες των βιομηχανικών εργατών – το καπιταλιστικό από τους ηγέτες των βιομηχανιών.

Ο καπιταλισμός και ο κομμουνισμός είναι εξίσου στενά συνδεδεμένοι από τη φύση τους με τον Καθολικισμό και τον Προτεσταντισμό, που για αιώνες θεωρούσαν τους εαυτούς τους ακραία αντίθετα και πολέμησαν αιματηρά με όλα τα μέσα. Δεν είναι οι διαφορές τους η αιτία του πικρού μίσους με το οποίο διώκουν ο ένας τον άλλον, αλλά η συγγένειά τους.

Για όσο οι καπιταλιστές και οι κομμουνιστές πιστεύουν ότι είναι νόμιμο και σωστό να σκοτώνουν ή να λιμοκτονούν ανθρώπους επειδή έχουν διαφορετικές οικονομικές αρχές – **πρακτικά** και οι δύο βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο ηθικής ανάπτυξης. **Θεωρητικά**, βέβαια, οι παραδοχές και οι στόχοι του **κομμουνισμού** είναι **πιο ηθικοί από εκείνους του καπιταλισμού** γιατί ξεκινούν από πιο αντικειμενικές και

δίκαιες απόψεις.

Ωστόσο, οι ηθικές πτυχές δεν είναι καθοριστικές για την τεχνολογική πρόοδο: εδώ το αποφασιστικό ερώτημα είναι **εάν το καπιταλιστικό ή το κομμουνιστικό σύστημα είναι πιο ορθολογικό** και καταλληλότερο για τη διεξαγωγή του τεχνολογικού αγώνα για απελευθέρωση από τις δυνάμεις της φύσης.

2. ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΦΙΑΣΚΟ

Η **επιτυχία** μιλάει για τον Στίνες έναντι του Κράσιν: η καπιταλιστική οικονομία ανθίζει ενώ η κομμουνιστική οικονομία νοσεί. Θα ήταν εύκολο, αλλά άδικο, να βγάλουμε συμπέρασμα για την αξία των δύο συστημάτων από αυτή τη δήλωση. Γιατί δεν πρέπει να παραβλέπουμε **τις συνθήκες κάτω από τις οποίες** ο κομμουνισμός ανέλαβε και οδήγησε τη ρωσική οικονομία: μετά από μια στρατιωτική, πολιτική και κοινωνική κατάρρευση, μετά την απώλεια σημαντικών βιομηχανικών περιοχών, σε έναν αγώνα ενάντια σε ολόκληρο τον κόσμο, κάτω από την πίεση πολυετών αποκλεισμών, το συνεχή εμφύλιο πόλεμο και την παθητική αντίσταση των αγροτών, των αστών και του κόσμου της διανοήσης· επιπλέον υπήρξε μια αποτυχημένη συγκομιδή. Αν λάβει κανείς υπόψη του όλες αυτές τις συνθήκες, καθώς και το χαμηλότερο οργανωτικό ταλέντο και την εκπαίδευση του ρωσικού λαού, δεν μπορεί παρά να θαυμάσει ότι τα απομεινάρια της ρωσικής βιομηχανίας έχουν επιβιώσει.

Το να συγκρίνουμε τις αποτυχίες του πενταετούς κομμουνισμού κάτω από αυτές τις επιβαρυντικές συνθήκες με τις επιτυχίες του ώριμου καπιταλισμού θα ήταν τόσο άδικο όσο να συγκρίνουμε ένα νεογέννητο παιδί με έναν ενήλικο και μετά να βρίσκουμε το παιδί ηλίθιο – ενώ μέσα του, ίσως να κρύβει μια εκκολλαπτόμενη ιδιοφυΐα.

Ακόμα κι αν ο κομμουνισμός κατέρρεε στη Ρωσία, θα ήταν τόσο αφελές να απορρίψουμε την κοινωνική επανάσταση όσο θα ήταν ανόητο μετά την κατάρρευση του κινήματος των Χουσιτών (ή Ουσσιτών) να απορρίψουμε τη Μεταρρύθμιση: γιατί μετά από μερικές δεκαετίες εμφανίστηκε ο Λούθηρος και έφερε τη νίκη σε πολλές από τις ιδέες των Χουσιτών.

3. ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Το ουσιαστικό **πλεονέκτημα της καπιταλιστικής οικονομίας** βρίσκεται στην **εμπειρία** της. Έχει κατακτήσει όλες τις μεθόδους οργάνωσης και παραγωγής, όλα τα στρατηγικά μυστικά στον αγώνα μεταξύ ανθρώπου και φύσης και έχει στη διάθεσή της ένα επιτελείο από

εκπαιδευμένους επαγγελματίες βιομηχάνους. Ο κομμουνισμός, από την άλλη πλευρά, βλέπει τον εαυτό του αναγκασμένο να καταρτίσει νέα πολεμικά σχέδια και να δοκιμάσει νέες μεθόδους οργάνωσης και παραγωγής με ανεπαρκές γενικό επιτελείο και ανεκπαιδευτους επαγγελματίες. Ο Στίνες μπορεί να προχωρήσει σε καλά στερεωμένες ράγες – ενώ ο Κράσιν πρέπει να είναι ανιχνευτής στη ζούγκλα της οικονομικής επανάστασης.

Μέσω του **ανταγωνισμού**, του **κέρδους** και του **ρίσκου**, ο καπιταλισμός χρησιμοποιεί μια αζεπέραστη μηχανή που κρατά τον οικονομικό μηχανισμό σε συνεχή εγρήγορση: τον εγωισμό. Στο καπιταλιστικό κράτος, κάθε επιχειρηματίας, εφευρέτης, μηχανικός και εργάτης βλέπει τον εαυτό του να αναγκάζεται να βάλει στο μέγιστο τις δυνάμεις του για να μην τον νικήσει ο ανταγωνισμός και χαθεί. Οι στρατιώτες και οι αξιωματικοί του εργατικού στρατού πρέπει να προχωρήσουν για να αποφύγουν τη συντριβή.

Ένα άλλο πλεονέκτημα του καπιταλισμού, στο οποίο η τεχνολογία οφείλει πολλά, έγκειται στην ελεύθερη **πρωτοβουλία** της εταιρείας. Ένα από τα πιο δύσκολα προβλήματα του κομμουνισμού έγκειται στην αποφυγή της οικονομικής γραφειοκρατίας που τον απειλεί συνεχώς.

Το **κύριο τεχνικό πλεονέκτημα του κομμουνισμού** είναι ότι έχει τη δυνατότητα να συνδυάζει όλες τις παραγωγικές δυνάμεις και τους φυσικούς πόρους της οικονομικής του περιοχής και να τις χρησιμοποιεί ορθολογικά σύμφωνα με ένα ενιαίο σχέδιο. Με αυτόν τον τρόπο εξοικονομεί όλη την δύναμη, που σπαταλά ο καπιταλισμός για να καταπολεμήσει τον ανταγωνισμό. Η θεμελιώδης **συστηματική φύση** της κομμουνιστικής οικονομίας, που αναλαμβάνει σήμερα να ηλεκτρίσει ορθολογικά τη γιγάντια ρωσική αυτοκρατορία σύμφωνα με ένα ενιαίο σχέδιο, αντιπροσωπεύει τεχνικά ένα ουσιαστικό πλεονέκτημα έναντι της **καπιταλιστικής παραγωγικής αναρχίας**. Ο κομμουνιστικός εργατικός στρατός, κάτω από μια ενοποιημένη διοίκηση, μάχεται σαν ένας ενάντια στην εχθρική φύση – ενώ τα κατακερματισμένα τάγματα εργασίας του καπιταλισμού πολεμούν όχι μόνο ενάντια στον κοινό εχθρό, αλλά και εν μέρει μεταξύ τους, για να συντρίψουν τους ανταγωνιστές τους.

Ο Κράσιν έχει επίσης πιο σταθερά υπό τον έλεγχό του τον στρατό του από τον Στίνες: γιατί οι εργάτες του στρατού του Στίνες γνωρίζουν ότι μέρος της δουλειάς τους εξυπηρετεί τον εμπλουτισμό ενός ξένου, εχθρικού εργοδότη – ενώ οι εργάτες του στρατού του Κράσιν γνωρίζουν ότι εργάζονται για το κομμουνιστικό κράτος του οποίου είναι εταίροι και υποστηρικτές. **Ο Στίνες παρουσιάζεται στους εργάτες του σαν καταπιεστής και αντίπαλος – ο Κράσιν σαν ηγέτης και σύμμαχος**. Γι' αυτό ο Κράσιν μπορεί να τολμήσει να απαγορεύσει τις απεργίες και να καθιερώσει την εργασία της Κυριακής – ενώ αυτό θα ήταν αδύνατο για τον Στίνες.

Ο στρατός του Στίνες υπονομεύεται από την αυξανόμενη δυσарέσκεια

και την ανταρσία (απεργία) – ενώ ο στρατός του Κράσιν παρά την υλική του δυστυχία επωμίζεται έναν ιδανικό στόχο. Εν συντομία: ο πόλεμος ενάντια στις δυνάμεις της φύσης είναι ένας **λαϊκός πόλεμος** στη Ρωσία – στην Ευρώπη και την Αμερική είναι ένας **δυναστικός πόλεμος** βιομηχανικών βασιλιάδων.

Η δουλειά του εργάτη του κομμουνιστή είναι ένας αγώνας για το κράτος του και τη μορφή διακυβέρνησής του – η δουλειά του εργάτη του καπιταλιστή είναι μια πάλη για τη ζωή του. Εδώ η κύρια κινητήρια δύναμη πίσω από την εργασία είναι ο **εγωισμός** – εκεί ο **πολιτικός ιδεαλισμός**: με την σημερινή κατάσταση της ηθικής, δυστυχώς, **ο εγωισμός είναι πιο δυνατός κινητήρας από τον ιδεαλισμό** και επομένως η μαχητική αξία του εργατικού στρατού των καπιταλιστών είναι μεγαλύτερη από αυτή του κομμουνιστικού.

Ο κομμουνισμός έχει ένα πιο ορθολογικό οικονομικό σχέδιο – ο καπιταλισμός έχει μια ισχυρότερη εργατική μηχανή.

Ο καπιταλισμός θα αποτύχει όχι λόγω των τεχνολογικών του αλλά **λόγω των ηθικών του ελαττωμάτων. Η δυσαρέσκεια του στρατού του Στίνες** δεν θα συγκρατηθεί από τα πολυβόλα μακροπρόθεσμα. Ο καθαρός καπιταλισμός βασίζεται στην εξάρτηση και την άγνοια των εργατών – όπως η στρατιωτική υπακοή εξαρτάται από την άγνοια των κουφαριών των στρατιωτών. Όσο πιο ανεξάρτητη, με αυτοπεποίθηση και μορφωμένη γίνεται η εργατική τάξη – τόσο πιο δύσκολο θα είναι για τους ιδιώτες να τους βάζουν να εργαστούν για τα ιδιωτικά τους συμφέροντα.

Το μέλλον ανήκει στον Κράσιν – το **ρωσικό πείραμα** αποφασίζει για τη **σημερινή οικονομία**. Γι' αυτό είναι προς το συμφέρον όλου του κόσμου όχι μόνο να μην ενοχλήσουμε αυτό το πείραμα, αλλά να το προωθήσουμε όσο καλύτερα μπορούμε: γιατί μόνο τότε το αποτέλεσμα του θα ήταν μια απάντηση στο ερώτημα εάν ο κομμουνισμός είναι ικανός να μεταρρυθμίσει τη σημερινή οικονομία – ή αν είναι προτιμότερο από αυτόν το αναγκαίο κακό του καπιταλισμού.

4. ΜΙΣΘΟΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο καπιταλισμός την εποχή του πολέμου αντιστοιχούσε στον **μισθοφορικό στρατό** – στον κομμουνισμό, στον **λαϊκό στρατό**.

Την εποχή των μισθοφόρων, κάθε πλούσιος ιδιώτης μπορούσε να προσλάβει και να εξοπλίσει έναν στρατό, τον οποίο πλήρωνε και διοικούσε – όπως κάθε πλούσιος ιδιώτης σήμερα μπορεί να προσλάβει και να εξοπλίσει έναν εργαζόμενο στρατό, τον οποίο πληρώνει και διοικεί.

Πριν από τρεις αιώνες, ο **Άλμπρεχτ φον Βάλλενσταϊν** (Wallenstein) έπαιξε στη Γερμανία έναν ρόλο ανάλογο με αυτόν του **Στίνες** σήμερα: με τη βοήθεια της περιουσίας του, που είχε αυξήσει στον πόλεμο της Βοη-

μίας, και του στρατού που στρατολόγησε και διατηρούσε, ο Βάλλενσταϊν από ιδιότης εξελίχθηκε στην πιο ισχυρή προσωπικότητα του γερμανικού Ράιχ – ακριβώς όπως σήμερα ο Στίνες που με την παρουσία του, που αύξησε κατά τη διάρκεια του Παγκόσμιου Πολέμου, καθώς και μέσω του Τύπου και του εργατικού στρατού τον οποίο χρησιμοποιεί για τη στρατολόγηση και τη συντήρηση έγινε ο πιο ισχυρός άνδρας στη γερμανική Δημοκρατία.

Στο καπιταλιστικό κράτος, ο εργάτης είναι μισθοφόρος, ο επιχειρηματίας είναι ο λοχαγός των μισθοφόρων – στο κομμουνιστικό κράτος, ο εργάτης είναι στρατιώτης σε έναν λαϊκό στρατό που υπάγεται σε στρατηγούς του κράτους. Όπως τότε οι λοχαγοί των μισθοφόρων (βλέπε Condottieri) κατακτούσαν πριγκιπάτα και ίδρυναν δυναστείες με το αίμα των μισθοφόρων τους, – έτσι και οι σύγχρονοι «κοντοτιέρι» κατακτούν τον πλούτο και τις θέσεις εξουσίας με τον ιδρώτα των εργατών τους και ιδρύουν πλουτοκρατικές δυναστείες. Όπως έκαναν κάποτε εκείνοι οι ηγέτες των μισθοφόρων, οι σημερινοί βασιλιάδες της βιομηχανίας διαπραγματεύονται σαν παράγοντες ίσης σημασίας με κυβερνήσεις και κράτη: κατευθύνουν την πολιτική με τα χρήματά τους, όπως έκαναν κάποτε με την δύναμή τους.

Η μεταρρύθμιση του στρατού των εργατών, που πραγματοποιήθηκε από τον κομμουνισμό, αντιστοιχεί με κάθε λεπτομέρεια στη μορφή στρατού που έχει περάσει σε όλα τα σύγχρονα κράτη.

Η μεταρρύθμιση του στρατού αντικατέστησε τους μισθοφορικούς στρατούς με εθνικούς στρατούς: εισήγαγε τη γενική στράτευση, εθνικοποίησε το στρατό, απαγόρευσε τις ιδιωτικές στρατολογήσεις, αντικατέστησε τους τοπικούς διοικητές με αξιωματικούς που απασχολούνταν από το κράτος και η στρατιωτική θητεία δοξάστηκε ηθικά.

Το κράτος των εργατών εισάγει τις ίδιες **μεταρρυθμίσεις στον στρατό των εργατών**: κηρύσσει την υποχρεωτική εργασία, εθνικοποιεί τη βιομηχανία, απαγορεύει τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αντικαθιστά τους ιδιωτικούς εργολάβους με διευθυντές διορισμένους από το κράτος και εξυμνεί την εργασία ως ηθικό καθήκον.

Ο Στίνες και ο Κράσιν είναι και οι δύο διοικητές τεράστιων στρατευμάτων εργατών που μάχονται ενάντια σε έναν κοινό εχθρό: τη σκανδιναβική φύση. **Σαν σύγχρονος Βάλλενσταϊν ο Στίνες ηγείται ενός μισθοφορικού στρατού – ο Κράσιν σαν στρατάρχης ενός κράτους εργατών, ηγείται ενός λαϊκού στρατού.** Ενώ αυτοί οι δύο διοικητές θεωρούν τους εαυτούς τους αντίπαλους, είναι σύμμαχοι, βαδίζουν χωριστά, χτυπούν σαν ένα.

5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ – ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

Όπως η αναγέννηση του Καθολικισμού ήταν συνέπεια της Μεταρρύθμισης, έτσι και ο ανταγωνισμός του καπιταλισμού και του κομμουνισμού θα μπορούσε να γονιμοποιήσει και τα δύο: αν, αντί να πολεμούν ο ένας τον άλλον μέσω δολοφονιών, συκοφαντιών και δολιοφθορών, περιορίζονταν στο να δείξουν την υψηλότερη αξία τους μέσω πολιτιστικών επιτευγμάτων.

Καμία θεωρητική αιτιολόγηση του καπιταλισμού δεν προωθεί αυτό το σύστημα περισσότερο από το αναμφισβήτητο γεγονός ότι η μοίρα των Αμερικανών εργατών (μερικοί από τους οποίους πηγαίνουν στο εργοστάσιο με τα δικά τους αυτοκίνητα) πρακτικά είναι καλύτερη από αυτή των Ρώσων, που πεινούν και λιμοκτονούν μαζί με τους υπαλλήλους τους. **Γιατί η ευημερία είναι πιο σημαντική από την ισότητα:** καλύτερα όλοι να ευημερούν και λίγοι να είναι πλούσιοι – παρά να βασιλεύει η καθολική δυστυχία. Μόνο **ο φθόνος** και **ο τυπικισμός** μπορούν να αντιταχθούν σε αυτήν την ετυμηγορία. Φυσικά, το καλύτερο θα ήταν ο παγκόσμιος, γενικός πλούτος – αλλά αυτό βρίσκεται στο μέλλον, όχι στο παρόν: μόνο η τεχνολογία, όχι η πολιτική, μπορεί να το επιφέρει.

Ο αμερικανικός καπιταλισμός γνωρίζει, ότι μπορεί να επιβιώσει μόνο μέσω των γενναιόδωρων κοινωνικών δραστηριοτήτων. Θεωρεί τον εαυτό του σαν τον **διαχειριστή του εθνικού πλούτου**, τον οποίο χρησιμοποιεί για να προωθήσει εφευρέσεις, πολιτιστικούς και ανθρωπιστικούς σκοπούς.

Μόνο ένας **κοινωνικός καπιταλισμός**, που αναλαμβάνει να συμφιλιωθεί με την εργατική τάξη έχει προοπτική να αντέξει: μόνο ένας **φιλελεύθερος κομμουνισμός**, που αναλαμβάνει να συμφιλιωθεί με την ιντελιγκέντσια έχει προοπτική να αντέξει. Η **Αγγλία** επιχειρεί τον πρώτο τρόπο, η **Ρωσία** πρόσφατα τον δεύτερο.

Η διεξαγωγή ενός πολέμου ενάντια στην αντίσταση των αξιωματικών είναι εξίσου αδύνατη μακροπρόθεσμα όσο και ενάντια στην αντίσταση των ανδρών. Αυτό ισχύει και για τον στρατό των εργατών: εξαρτάται εξίσου από έμπειρους ηγέτες όσο και από πρόθυμους εργάτες.

Ο Κράσιν έχει αναγνωρίσει, ότι είναι αναγκαίο για τον κομμουνισμό να μάθει από τον καπιταλισμό. Για το λόγο αυτό πρόσφατα προώθησε την ιδιωτική πρωτοβουλία, διορίζει ενεργητικούς και ικανούς μηχανικούς με τις ευρύτερες δυνατές εξουσίες και μερίδιο κερδών για να διευθύνουν τις κρατικές επιχειρήσεις και ανακαλεί μερικούς από τους διωγμένους βιομήχανους· τέλος, υποστηρίζει την αδύναμη εργατική μηχανή του ιδεαλισμού μέσω του εγωισμού και της φιλοδοξίας και μέσω αυτού του μικτού συστήματος αναγκάζει και επιδιώκει να αυξήσει την παραγωγή του ρωσικού προλεταριάτου.

Μόνο αυτές οι καπιταλιστικές μέθοδοι μπορούν να σώσουν τον κομμουνισμό: γιατί έμαθε να αναγνωρίζει **ότι ο χειμώνας και η ξηρασία είναι πιο σκληροί τύραννοι της Ρωσίας από όλους τους τσάρους και**

τους μεγάλους δούκες: και ότι ο πιο αποφασιστικός πόλεμος της απελευθέρωσης έχει σαν στόχους αυτούς. Γι' αυτό σήμερα βάζει την καταπολέμηση της πείνας, την ηλεκτροδότηση και την ανασυγκρότηση της βιομηχανίας και του σιδηροδρομικού συστήματος στο επίκεντρο της συνολικής του πολιτικής και μάλιστα θυσιάζει ορισμένες πολιτικές αρχές σε αυτά τα τεχνικά σχέδια. Γνωρίζει ότι **η οικονομική του επιτυχία ή η αποτυχία του θα καθορίσει την πολιτική του επιτυχία και ότι από αυτόν εξαρτάται αν η ρωσική επανάσταση θα οδηγήσει τελικά στην παγκόσμια σωτηρία – ή στην παγκόσμια απογοήτευση.**

Με δεδομένη τη σημερινή ηθική κατάσταση η **κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας πρέπει να αποτύχει** λόγω ανυπέρβλητων ψυχολογικών αντιδράσεων. Ωστόσο, ο κομμουνισμός παραμένει ένα σημείο καμπής στην οικονομική ανάπτυξη από το επιχειρηματικό στο εργασιακό κράτος – και στην πολιτική εξέλιξη από το άγονο σύστημα της πλουτοκρατικής δημοκρατίας σε μια νέα κοινωνική αριστοκρατία πνευματικών ανθρώπων.

6. ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Όσο ο κομμουνισμός αποδεικνύεται ανώριμος, να πρωτοστατήσει στον τεχνολογικό αγώνα για την απελευθέρωση, **ο Κράσιν και ο Στίνες θα πρέπει να συνεννοηθούν.** Οι φανατικοί ηλίθιοι του καπιταλισμού και του κομμουνισμού θα απορρίψουν αυτό το μονοπάτι, που οδηγεί στη συνεργασία αντί να εργάζονται ο ένας εναντίον του άλλου: μόνο τα λογικά μυαλά και των δύο στρατοπέδων θα ανταποκριθούν, **συνειδητοποιώντας ότι είναι καλύτερο να σώσεις τον παγκόσμιο πολιτισμό μέσω μιας αμοιβαίας ειρήνης παρά να τον καταστρέψεις μέσω μιας νίκης αφανισμού.** Τότε οι «κοντοτιέρι» της οικονομίας θα γίνουν στρατηγοί και οι μισθοφόροι της οικονομίας θα γίνουν στρατιώτες.

Στην **κόκκινη οικονομία** του αύριο δεν μπορεί να υπάρξει περισσότερη ισότητα μεταξύ ηγετών και οπαδών από ό,τι στον κόκκινο στρατό του σήμερα: αλλά οι βιομήχανοι του μέλλοντος δεν θα είναι πλέον ανεύθυνοι όπως σήμερα, αλλά θα αισθάνονται υπεύθυνοι απέναντι στο σύνολο. Οι μη παραγωγικοί καπιταλιστές (απατεώνες) θα εξαφανιστούν από την οικονομική ζωή, όπως κάποτε εξαφανίστηκαν και οι στρατηγοί της Αυλής από τον στρατό. Όπως συμβαίνει συχνά σήμερα, ο παραγωγικός καπιταλιστής θα πρέπει να γίνει ο πιο εντατικός εργάτης στο εργοστάσιό του. Με την ταυτόχρονη μείωση του υπερβολικού κέρδους του, θα υπάρξει μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ της εργασίας του και του εισοδήματός του.

Δύο ομάδες οικονομικής ισχύος αρχίζουν να μοιράζονται την ηγεσία

της οικονομίας στα καπιταλιστικά εργασιακά κράτη: οι εκπρόσωποι των εργοδοτών και οι εργάτες – **εργοδοτικές ενώσεις και συνδικάτα**. Η επιρροή τους στην πολιτική αυξάνεται και σύντομα θα έχουν μεγαλύτερη σημασία από το κοινοβούλιο. Θα αλληλοσυμπληρώνονται και θα ελέγχουν ο ένας τον άλλον όπως κάποτε η Σύγκλητος και οι Τριβούννοι, η Άνω Βουλή και η Κάτω Βουλή. Η υποταγή των δυνάμεων της φύσης και η κατάκτηση των φυσικών πόρων θα κατευθύνεται από τις εργοδοτικές ενώσεις – η διανομή των λαφύρων θα ελέγχεται από τα συνδικάτα.

Στο κοινό έδαφος της αυξημένης παραγωγής και της τελειότητας της τεχνολογίας θα ανταποκριθούν **ο Στίνες και ο Κράσιν**: γιατί είναι αντίπαλοι στο ζήτημα της διανομής – σύμμαχοι στο ζήτημα της παραγωγής: πολεμούν ο ένας εναντίον του άλλου στο ζήτημα των οικονομικών μεθόδων – **είναι μαζί στον πόλεμο της ανθρωπότητας κατά των δυνάμεων της φύσης**.

Χ. ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

1. ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Η εποχή μας είναι ταυτόχρονα η εποχή της πάλης της τεχνολογίας και η εποχή της προετοιμασίας του πολιτισμού. Μας θέτει μια διπλή αξίωση:

1. Αναβάθμιση του εργασιακού κράτους.

2. Προετοιμασία του πολιτιστικού κράτους.

Το πρώτο καθήκον η πολιτική το θέτει στην υπηρεσία της **τεχνολογίας** – το δεύτερο στην υπηρεσία της **ηθικής**.

Μόνο μια ματιά στην επερχόμενη εποχή του πολιτισμού δίνει στην πάσχουσα και αγωνιζόμενη ανθρωπότητα της τεχνολογικής εποχής τη δύναμη να συνεχίσει τον αγώνα με τις δυνάμεις της φύσης μέχρι τη νίκη.

Η επιπλέον δουλειά που κάνει ο σύγχρονος άνθρωπος σε σύγκριση με τον άνθρωπο του μεσαίωνα είναι η κληρονομιά του στους ανθρώπους του μέλλοντος· μέσα από αυτή την επιπλέον δουλειά συσσωρεύει ένα κεφάλαιο γνώσης, μηχανών και αξιών, του οποίου τους τόκους θα απολαύσουν κάποτε τα εγγόνια του.

Ο διαχωρισμός της ανθρωπότητας σε αφέντες και σκλάβους, σε φορείς του πολιτισμού και εργάτες υποχρεωτικής εργασίας αναγνωρίζεται και σήμερα: αλλά αυτές οι κάστες αρχίζουν να μετατοπίζονται από το κοινωνικό στο πρόσκαιρο. **Δεν είμαστε σκλάβοι των συγχρόνων μας – αλλά των εγγονιών μας.** Αντί να υπάρχουν **πλάι-πλάι** μια τάξη αφέντη και σκλάβου, η αντίληψή μας για τον πολιτισμό προϋποθέτει μια **διαδοχικά** υπάρχουσα εποχή σκλάβου και αφέντη. **Ο σημερινός εργασιακός κόσμος θέτει τα θεμέλια για τον πολιτιστικό κόσμο του αύριο.**

Ακριβώς όπως κάποτε ο πολιτιστικός ελεύθερος χρόνος των αφεντικών χτιζόταν με την υπερκόπωση των σκλάβων, έτσι και ο πολιτιστικός ελεύθερος χρόνος του μέλλοντος θα οικοδομηθεί στην υπερκόπωση του παρόντος. Η σημερινή ανθρωπότητα είναι στην υπηρεσία αυτών που θα έρθουν· σπέρνουμε για να θερίσουν άλλοι. Η εποχή μας δουλεύει, ερευνά και παλεύει – για να αναδυθεί ένας μελλοντικός κόσμος με ομορφιά.

Έτσι, μια δυτική **λατρεία των παιδιών** παίρνει τη θέση της λατρείας

των ανατολικών προγόνων. Ανθίζει τόσο στο καπιταλιστικό όσο και στο κομμουνιστικό εργασιακό κράτος: στην Αμερική όπως και στη Ρωσία. Ο κόσμος γονατίζει μπροστά στο παιδί σαν είδωλο, σαν υπόσχεση για ένα πιο όμορφο μέλλον. Έχει γίνει δόγμα σε όλες τις φιλανθρωπίες πρώτα να θυμόμαστε το παιδί. Στην καπιταλιστική Δύση, οι πατεράδες εργάζονται μέχρι θανάτου για να αφήσουν στα παιδιά τους πλούσιες ευκαιρίες στη ζωή – στην κομμουνιστική Ανατολή, μια ολόκληρη γενιά ζει και πεθαίνει στη δυστυχία για να εξασφαλίσει ένα πιο ευτυχισμένο και δίκαιο μέλλον για τους απογόνους τους. **Ο σεβασμός της ευρωπαϊκής εποχής κατευθύνεται προς τα εμπρός.**

Η δυτική λατρεία των παιδιών έχει τις ρίζες της στην πίστη στην εξέλιξη. Ο Ευρωπαίος βλέπει τον καλύτερο στον μεταγενέστερο, στον πιο ανεπτυγμένο· πιστεύει ότι τα εγγόνια του θα είναι πιο άξια της ελευθερίας από εκείνον και τους συγχρόνους του: πιστεύει ότι ο κόσμος προχωρά μπροστά. Ενώ ο Ανατολίτης βλέπει το παρόν να κυλά, σε ισορροπία μεταξύ παρελθόντος και μέλλοντος – στον Ευρωπαίο παρουσιάζεται σαν μια κυλιόμενη μπάλα που απομακρύνεται όλο και περισσότερο από το παρελθόν της για να ορμήσει προς ένα άγνωστο μέλλον. **Ο Ανατολίτης είναι πέρα από τον χρόνο· ο Ευρωπαίος κινείται με την εποχή:** απομακρύνει το παρελθόν και αγκαλιάζει το μέλλον του. Η ιστορία του είναι ένας συνεχής απολογισμός με το παρελθόν και μια παρόρμηση για το μέλλον. Επειδή είναι μάρτυρας του χρόνου, το να στέκεται ακίνητος γι' αυτόν σημαίνει οπισθοδρόμηση. **Ζει στον Ηράκλειο κόσμο του γίνεσθαι – οι Ανατολίτες στον Παρμενίδειο κόσμο της ύπαρξης.**

Σαν αποτέλεσμα αυτής της στάσης, η εποχή μας μπορεί να αξιολογηθεί μόνο από την οπτική γωνία των ερχόμενων. Είναι **εποχή προετοιμασίας και αγώνα**, ανωριμότητας και μετάβασης. Είμαστε μια νέα γενιά που διασχίζει τη γέφυρα μεταξύ δύο κόσμων και στέκεται στην αρχή μιας αχαρτογράφητης κουλτούρας: έτσι βιώνουμε το πιο δυνατό μας συναίσθημα της ώθησης στην ανάπτυξη και στον αγώνα – όχι στην ειρηνική απόλαυση της ανατολίτικης ωριμότητας. **Στόχος μας δεν είναι η απόλαυση – αλλά η ελευθερία· ο δρόμος μας δεν είναι ο στοχασμός, αλλά η δράση.**

2. ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η αναβάθμιση του εργασιακού κράτους είναι μια από τις πολιτιστικές υποχρεώσεις της εποχής μας. Το εργασιακό κράτος είναι το τελευταίο στάδιο του ανθρώπου στο δρόμο του προς τον πολιτιστικό παράδεισο του μέλλοντος.

Αναβάθμιση του εργασιακού κράτους σημαίνει: να θέτεις όλες τις διαθέσιμες φυσικές και ανθρώπινες εργατικές δυνάμεις με τον πιο ορθο-

λογικό τρόπο στην υπηρεσία της παραγωγής και της τεχνολογικής προόδου.

Σε μια εποχή που χτίζονται τα θεμέλια των επερχόμενων πολιτισμών, κανείς δεν έχει το δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο. Η **γενική υποχρέωση εργασίας** είναι μια ηθική και τεχνική υποχρέωση ταυτόχρονα.

Ο **Τζόσεφ Πόπερ-Λύνκευς** (Josef Popper-Lynkeus) έχει σκιαγραφήσει ένα ιδανικό πρόγραμμα για την αναβάθμιση του εργασιακού κράτους στο έργο του: «**Η Γενική υποχρέωση της Διατροφής.**» Σ' αυτό το έργο ζητά να αντικατασταθεί η στρατιωτική θητεία από μια γενική, υποχρεωτική εργασιακή θητεία, η οποία θα διαρκεί αρκετά χρόνια και θα δίνει την δυνατότητα στο κράτος να εγγυηθεί σε κάθε μέλος του ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης σε τρόφιμα, στέγαση, ρούχα, θέρμανση και ιατρική φροντίδα για το υπόλοιπο της ζωής τους. Αυτό το πρόγραμμα θα μπορούσε να ακυρώσει τη δυστυχία και τη θλίψη και ταυτόχρονα τη δικτατορία των καπιταλιστών και των προλεταρίων. Οι ταξικές διαφορές θα τελείωναν με τη γενική υποχρέωση για εργασία, όπως και η αντίθεση μεταξύ επαγγελματιών στρατιωτών και πολιτών θα τελείωνε με την εφαρμογή της γενικής επιστράτευσης στον πόλεμο. Αλλά η κατάργηση του προλεταριάτου είναι πιο επιθυμητό ιδανικό από την κυριαρχία του.

Η πιο κοινή μορφή υποχρεωτικής εργασίας είναι το τίμημα που απαιτεί ο Πόπερ-Λύνκευς για την άρση της δυστυχίας και της θλίψης. Η μείωση αυτής της υποχρεωτικής εργασίας στο ελάχιστο μέσω της προώθησης της τεχνολογίας και της βελτίωσης της οργάνωσης και τελικά η αντικατάστασή της με εθελοντική εργασία αποτελεί το δεύτερο στοιχείο προγράμματος του εργασιακού κράτους.

Η ελπίδα που εξέφρασε ο **Λένιν** στο «**Κράτος και Επανάσταση**» ότι η ανθρωπότητα θα συνέχιζε να εργάζεται εθελοντικά ακόμη και μετά την κατάργηση της υποχρεωτικής εργασίας δεν είναι ουτοπική για τους βόρειους λαούς. Γιατί ο ακούραστος Ευρωπαίος και Αμερικανός δεν βρίσκει ικανοποίηση στην αδράνεια· μετά από αρκετές χιλιάδες χρόνια αναγκαστικής εργασίας, η εργασία έχει γίνει δεύτερη φύση του: τη χρειάζεται για να ασκήσει τη δύναμή του και να διώξει το φάσμα της πλήξης. **Το ιδανικό του είναι ενεργητικό, όχι στοχαστικό.** Για αυτόν τον λόγο – όχι από απληστία – οι περισσότεροι εκατομμυριούχοι στη Δύση εργάζονται ακούραστα, αντί να απολαμβάνουν αμέριμνα τον πλούτο τους· για τον ίδιο λόγο, πολλοί εργαζόμενοι θεωρούν τη συνταξιοδότησή τους σαν χτύπημα της μοίρας, προτιμώντας την κανονική εργασία από την υποχρεωτική αδράνεια.

Δεδομένης της σημερινής κατάστασης της τεχνολογίας, αυτή η εθελοντική εργασία θα εξακολουθούσε να είναι **ανεπαρκής** για την εξάλειψη της δυστυχίας: απαιτούνται ακόμη πολλές αναθεωρήσεις και υποχρεωτική εργασία, για να ανοίξει ο δρόμος για μια όμορφη και ελεύθερη εργασία στο μέλλον.

Οι **εφευρέτες** ανοίγουν αυτόν τον δρόμο προς το μέλλον. Η ακούρα-

στη και ακατάπαυστη δημιουργικότητά τους είναι ουσιαστική και πιο σημαντική για τον πολιτισμό από τις θορυβώδεις εκδηλώσεις των πολιτικών και των καλλιτεχνών που προσπαθούν να βγουν στο προσκήνιο της παγκόσμιας σκηνής. Η σύγχρονη κοινωνία έχει υποχρέωση να υποστηρίξει με κάθε δυνατό τρόπο τους εφευρέτες της και τις δραστηριότητές τους: πρέπει να τους παραχωρήσει την προνομιακή θέση που έδινε ο Μεσαίωνας στους μοναχούς και τους ιερείς του, χωρίς να ανησυχούν για την ανάπτυξη των εφευρέσεών τους.

Όπως οι εφευρέτες είναι οι πιο σημαντικές προσωπικότητες της εποχής μας, έτσι και η **τάξη των βιομηχανικών εργατών είναι η πιο σημαντική τάξη**: γιατί αποτελούν τους πρωτοπόρους στον αγώνα του ανθρώπου για κυριαρχία στη γη και γεννούν τα δημιουργήματα που κινήθηκαν από τους εφευρέτες.

3. ΚΡΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Ένα άλλο καθήκον του εργασιακού κράτους είναι **να αυξήσει τη γενική ευημερία αυξάνοντας την παραγωγή**.

Μόλις διατεθεί στην αγορά περισσότερη τροφή από ό,τι μπορεί να καταναλωθεί – η πείνα σταματά και η ευτυχισμένη φυσική κατάσταση των χωραφιών που παράγουν το ψωμί επιστρέφει σε υψηλότερο επίπεδο.

Μόνο όταν σε μια πόλη χτίζονται περισσότερα διαμερίσματα από όσα φιλοξενούν οικογένειες, διώχνει την έλλειψη στέγης, με την οποία ανακουφίζει, διανέμει με υποχρεωτικά καταλύματα.

Μόνο όταν παράγονται τόσα αυτοκίνητα όσα και ρολόγια τσέπης, κάθε εργαζόμενος θα έχει ένα αυτοκίνητο: όχι από λαϊκούς επιτρόπους που κάθονται σε αυτοκίνητα που έχουν κατασχεθεί από τους διευθυντές τραπεζών.

Μόνο μέσω της παραγωγής και όχι μέσω της δήμευσης, μπορεί να αυξηθεί η ευημερία ενός λαού μακροπρόθεσμα.

Στο **καπιταλιστικό** κράτος, η παραγωγή εξαρτάται από τη διαμόρφωση των τιμών. Όταν είναι προς το συμφέρον της διαμόρφωσης των τιμών, ο παραγωγός είναι τόσο αποφασισμένος να καταστρέψει όσο και να δημιουργήσει, να εμποδίσει όσο και να ενθαρρύνει την τεχνολογία, να περιορίσει όσο και να αυξήσει την παραγωγή. Εάν η τεχνολογική και πολιτιστική ανάπτυξη είναι σύμφωνη με τα συμφέροντά του, είναι πρόθυμος να την προωθήσει – εάν έρχονται σε αντίθεση, αποφασίζει χωρίς δισταγμό για το κέρδος ενάντια στην τεχνολογία, την παραγωγή και τον πολιτισμό.

Είναι προς το **συμφέρον των παραγωγών** η συνεχής ζήτηση να υπερβαίνει πάντα την προσφορά – ενώ είναι προς το **συμφέρον των καταναλωτών** η προσφορά να υπερβαίνει τη ζήτηση.

Ο παραγωγός ζει από την ανάγκη του καταναλωτή: οι παραγωγοί

σιτηρών ζουν από το γεγονός ότι οι άνθρωποι πεινούν· οι παραγωγοί άνθρακα ζουν από το γεγονός ότι οι άνθρωποι κρυώνουν. Έχουν συμφέρον από την διαιώνιση της πείνας και του παγετού. Το κεφάλαιο των σιτηρών θα ήταν αποφασισμένο να σαμποτάρει την εφεύρεση ενός υποκατάστατου του ψωμιού – το κεφάλαιο του άνθρακα την εφεύρεση ενός υποκατάστατου του άνθρακα· εάν χρειαζόταν, θα προσπαθούσαν να αγοράσουν και να καταστρέψουν την εν λόγω εφεύρεση. Οι εργαζόμενοι στους συγκεκριμένους κλάδους παραγωγής θα έδειχναν αλληλεγγύη στους εργοδότες τους για να μην χάσουν την εργασία και το εισόδημα.

Οι επιχειρηματίες των βιομηχανιών και οι εργάτες ενδιαφέρονται για την αύξηση της τιμής των βιομηχανικών προϊόντων τους, – οι κτηνοτρόφοι και οι αγρότες για την αύξηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων τους. Σαν **παραγωγοί** οι επιθυμίες τους διαφέρουν μεταξύ τους – ενώ σαν **καταναλωτές** όλοι έχουν τον ίδιο κοινό στόχο: **τη μείωση των τιμών με την αύξηση της παραγωγής.**

Μια άλλη ανοησία του παραγωγικού κράτους είναι η διαφήμιση. Είναι αναγκαίο επακόλουθο του ανταγωνισμού και συνίσταται στην αύξηση της ζήτησης διεγείροντας τεχνητά την ανθρώπινη επιθυμία. Αυτή η επίδειξη και η επιβολή της πολυτέλειας, που εγείρει την επιθυμία χωρίς ποτέ να μπορεί να την ικανοποιήσει, είναι σήμερα **η κύρια αιτία του γενικού φθόνου, της γενικής δυσαρέσκειας και της αγανάκτησης.** Κανένας κάτοικος της πόλης δεν μπορεί να αγοράσει όλα τα αγαθά που εκτίθενται στις βιτρίνες και θαμπώνουν τα μάτια του: πρέπει επομένως να νιώθει πάντα φτωχός σε σύγκριση με τον πλούτο και τις συσσωρευμένες απολαύσεις. Η ψυχολογική ζημιά που προκαλείται από τη διαφήμιση μπορεί να εξαιρεθεί μόνο με την κατάργηση του ανταγωνισμού· ο ανταγωνιστικός αγώνας μπορεί να εξαιρεθεί μόνο με την απομάκρυνση από τον καπιταλισμό.

Παρά τη μεγάλη πρόοδο που οφείλει η τεχνολογική εποχή στον καπιταλισμό, δεν πρέπει να τυφλωθεί από τους κινδύνους που απειλούν από αυτή την πλευρά: πρέπει να εφαρμόσει έγκαιρα ένα καλύτερο σύστημα που να αποφεύγει τα λάθη του καπιταλισμού.

Ο αντίπαλος και κληρονόμος του καπιταλιστικού επιχειρηματικού κράτους, το **κομμουνιστικό εργασιακό κράτος**, κληρονομεί ένα μέρος των λαθών του προκατόχου του: γιατί κι αυτό **κυβερνάται από μια ομάδα παραγωγών** και είναι ένα **παραγωγικό κράτος.**

Το πολιτιστικό κράτος του μέλλοντος, από την άλλη, θα είναι **καταναλωτικό κράτος:** η παραγωγή του θα ελέγχεται από τους καταναλωτές – όχι, όπως συμβαίνει σήμερα, που η κατανάλωση ελέγχεται από τους παραγωγούς. Δεν θα παράγει για το κέρδος – αλλά για χάρη της γενικής ευημερίας και του πολιτισμού: όχι για χάρη των παραγωγών, αλλά για χάρη των καταναλωτών.

Μελλοντική αποστολή **των κοινοβουλίων** είναι να εκπροσωπούν και να υπερασπίζονται τα κοινά συμφέροντα όλων των καταναλωτών έναντι

των διαφορετικών συμφερόντων των ομάδων παραγωγών, φερέφωνα των οποίων εξακολουθούν να είναι οι βουλευτές και τα κόμματα.

4. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Η **οικονομική επανάσταση**, που πρόκειται να δημιουργήσει μια νέα τάξη πραγμάτων από τη σημερινή παραγωγική αναρχία στην Ευρώπη δεν πρέπει ποτέ να ξεχάσει την **παραγωγική της αποστολή** και πρέπει να προσέξει να μην υποκύψει στις **καταστροφικές μεθόδους της Ρωσίας**. Λόγω της βόρειας θέσης της και του υπερπληθυσμού της, η Ευρώπη εξαρτάται περισσότερο από την οργανωμένη εργασία και τη βιομηχανική παραγωγή από οποιαδήποτε άλλη ήπειρο. Δεν μπορεί να ζήσει έστω και προσωρινά με την ελεημοσύνη της φειδωλής φύσης της· όλα όσα έχει πετύχει τα οφείλει στη δραστηριότητα του στρατού των εργατών της. Η ριζική αποδιοργάνωσή τους με τον πόλεμο ή την αναρχία θα σημάνει τον **πολιτιστικό θάνατο της Ευρώπης**: γιατί εάν η ευρωπαϊκή παραγωγή σταματούσε τουλάχιστον εκατό εκατομμύρια Ευρωπαίοι θα έπρεπε να λιμοκτονήσουν· από μια τέτοια καταστροφή δεν θα μπορούσε να επιβιώσει η Ευρώπη, η οποία δεν έχει την ανθεκτικότητα της Ρωσίας.

Η ηθική απαιτεί από την επερχόμενη ανατροπή της Ευρώπης να προστατεύει και να καθαγιάζει την ανθρώπινη ζωή – η τεχνολογία απαιτεί από την επερχόμενη ανατροπή της Ευρώπης να προστατεύει και να καθαγιάζει την ανθρώπινη δημιουργικότητα.

Όποιος σκοτώνει εσκεμμένα έναν **άνθρωπο** – προσβάλλει το ιερό πνεύμα της κοινότητας· όποιος καταστρέφει εκούσια μια **μηχανή** – προσβάλλει το ιερό πνεύμα της εργασίας. Ο καπιταλισμός στον παγκόσμιο πόλεμο και ο κομμουνισμός στη ρωσική επανάσταση ήταν ένοχοι αυτού του διπλού εγκλήματος στον υψηλότερο βαθμό. Και οι δύο δεν αναγνώρισαν ούτε σεβασμό για την ανθρώπινη ζωή ούτε για την ανθρώπινη δημιουργία.

Εάν η Ευρώπη μπορεί να διδαχθεί, μπορεί να μάθει από τη **ρωσική επανάσταση** ποιες μεθόδους δεν πρέπει να χρησιμοποιήσει· γιατί σε αυτήν έχει ένα προειδοποιητικό παράδειγμα για τη σημασία της τεχνολογίας και για την εκδίκηση που παίρνει από όσους την περιφρονούν. Οι κυβερνώντες της Ρωσίας πίστευαν ότι μπορούσαν να λυτρώσουν την χώρα τους και τον κόσμο μόνο με ηθικούς στόχους και στρατιωτικά μέσα – αντί μέσα από την εργασία και την τεχνολογία. Θυσίασαν τη βιομηχανία και την τεχνολογία της χώρας τους στην πολιτική. Ενώ άπλωναν το αστέρι της δικαιοσύνης, έχασαν κάτω από τα πόδια τους το έδαφος της παραγωγής – και έτσι έπεσαν στην άβυσσο της δυστυχίας. Για να σωθούν από αυτή την άβυσσο στην οποία έπεσαν οι λαοί της Ρωσίας, οι κομμουνιστές ηγέτες αναγκάζονται να καλέσουν τους θανάσιμους εχθρούς τους, τους καπιταλιστές για βοήθεια ενάντια

στην πανίσχυρη ρωσική φύση, που κάποτε συνέτριψε τον μεγάλο στρατό του Ναπολέοντα και τώρα απειλεί με τον ίδιο χαμό και τον μπολσεβικισμό.

Εάν η Ευρώπη ακολουθήσει το καταστροφικό παράδειγμα της ρωσικής επανάστασης, αντί να περάσει σε μια νέα, μετακαπιταλιστική τάξη πραγμάτων, κινδυνεύει να βυθιστεί πίσω στον πρωτογονισμό της προκαπιταλιστικής βαρβαρότητας και να αναγκαστεί να ξαναζήσει την καπιταλιστική εποχή. μακάρι η ψυχικής διαύγεια να την προστατέψει από αυτή την τραγική μοίρα, διαφορετικά θα καταλήξει σαν ένα ασθενή που πεθαίνει από καρδιακή ανεπάρκεια και βρίσκεται σε αναισθησία – ενώ του γίνεται μια ιδιοφυής επέμβαση. Επειδή ο χτύπος της καρδιάς της Ευρώπης είναι η τεχνολογία: δεν μπορεί να ζήσει χωρίς τεχνολογία – ακόμη και με το πιο φιλελεύθερο σύνταγμα. Πριν ξεκινήσει η διανομή των αγαθών, πρέπει να εξασφαλιστεί η παραγωγή αγαθών: διότι σε τι χρησιμεύει η ισότητα όταν όλοι λιμοκτονούν; Και τι κακό κάνει η ανισότητα αν κανείς δεν δυστυχεί;

Η **ευρωπαϊκή επανάσταση** θα πρέπει να πολλαπλασιάσει την παραγωγή της αντί να την καταστρέφει – να αναζωογονήσει την τεχνολογία της αντί να την καταστρέφει. Μόνο τότε θα είχε μια ευκαιρία επιτυχίας και τη διαρκή υλοποίηση των ηθικών ιδανικών της.

Η τεχνολογική οργάνωση και ο μηχανικός εξοπλισμός της Ευρώπης αποτελούν τα θεμέλια του μελλοντικού πολιτισμού της· η Ευρώπη προσπαθεί να βάλει την πολιτική στέγη σε αυτό το πολιτιστικό κτίριο πριν μουν τα τεχνικά του θεμέλια – το κτίριο καταρρέει και κάτω από τα ερείπιά του θάβει τους απρόσεκτους οικοδόμους μαζί με τους άτυχους κατοίκους.

5. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η πορεία της **ρωσικής επανάστασης** έδειξε πού οδηγούν οι ηθικές απαιτήσεις εάν είναι τυφλές σε τεχνολογικές ανάγκες· η πορεία του **παγκοσμίου πολέμου** έδειξε πού οδηγούν οι τεχνολογικές πρόοδοι αν είναι τυφλοί σε ηθικές ανάγκες.

Η **τεχνολογία χωρίς ηθική οδηγεί σε καταστροφές, όπως και η ηθική χωρίς τεχνολογία**. Εάν η Ευρώπη δεν σημειώσει πρόοδο από ηθική άποψη, θα πέσει από τον έναν παγκόσμιο πόλεμο στον άλλο: αυτός ο πόλεμος θα είναι ακόμη πιο τρομερός όσο ψηλότερα έχει αναπτυχθεί στο μεταξύ η τεχνολογία. **Η κατάρρευση της Ευρώπης είναι επομένως αναπόφευκτη εκτός εάν η ηθική της πρόοδος συμβαδίζει με την τεχνολογική της πρόοδο**. Ωστόσο, θα ήταν εξίσου γελοίο και δειλό να πολεμάμε και να καταδικάζουμε την τεχνολογία ως τέτοια λόγω της πιθανότητας τεχνολογικών πολιτιστικών καταστροφών – όπως θα ήταν γελοίο και δειλό να αποφεύγουμε και να απορρίπτουμε τον σιδηρόδρομο

λόγω της πιθανότητας σιδηροδρομικών ατυχημάτων.

Ενώ η Ευρώπη αναβαθμίζει το εργασιακό κράτος, δεν πρέπει ποτέ να ξεχάσει **να προετοιμάσει το πολιτιστικό κράτος**. Οι φορείς της ηθικής ανάπτυξης – δάσκαλοι και ιερείς, καλλιτέχνες και συγγραφείς – προετοιμάζουν τον άνθρωπο για τη μεγάλη γιορτή που είναι ο στόχος της τεχνολογίας. Η σημασία τους είναι εξίσου μεγάλη με αυτή των μηχανικών, των χημικών, των γιατρών: αυτοί διαμορφώνουν το σώμα του επερχόμενου πολιτισμού – αυτοί διαμορφώνουν την ψυχή. Γιατί **η τεχνολογία είναι το σώμα, η ηθική η ψυχή του πολιτισμού**. Εδώ βρίσκεται η αντίθεσή τους – εδώ η συγγένειά τους.

Η ηθική διδάσκει στους ανθρώπους τη σωστή χρήση της δύναμης και της ελευθερίας που τους παρέχει η τεχνολογία. Η κατάχρηση της εξουσίας και της ελευθερίας είναι πιο ολέθρια για τον άνθρωπο από την έλλειψη δύναμης και την έλλειψη ελευθερίας: με την ανθρώπινη κακία η ζωή στη μελλοντική περίοδο του ελεύθερου χρόνου μπορεί να γίνει ακόμη πιο τρομερή από ό,τι στην παρούσα περίοδο της υποχρεωτικής εργασίας.

Από την ηθική εξαρτάται αν η τεχνολογία οδηγήσει τον άνθρωπο στην κόλαση ή στον παράδεισο.

Η μηχανή έχει το κεφάλι του διπρόσωπου Ιανού: με έξυπνο χειρισμό, θα είναι ο σκλάβος του μελλοντικού ανθρώπου και θα του εξασφαλίσει δύναμη, ελευθερία, αναψυχή και πολιτισμό – αν το χειριστεί κανείς χωρίς σκέψη, το μηχανήμα θα υποδουλώσει τον άνθρωπο και θα του στερήσει την υπόλοιπη δύναμη και τον πολιτισμό του. Εάν δεν είναι δυνατό να μετατραπεί το μηχανήμα σε ένα όργανο του ανθρώπου – τότε ο άνθρωπος θα μετατραπεί σε ένα κομμάτι της μηχανής.

Η τεχνολογία χωρίς ηθική είναι **πρακτικός υλισμός**: οδηγεί στην εξαφάνιση αυτού που είναι ανθρώπινο στον άνθρωπο και στη μεταμόρφωσή του σε μηχανή· δελεάζει τον άνθρωπο να εξωτερικευτεί και να δώσει την ψυχή του στα πράγματα. Αλλά κάθε τεχνολογική πρόοδος γίνεται επιβλαβής και άχρηστη εάν ο άνθρωπος χάσει την ψυχή του ενώ κατακτά τον κόσμο: τότε θα ήταν καλύτερα να είχε παραμείνει ζώο.

Όπως οι στρατοί και οι πόλεμοι ήταν απαραίτητοι μεταξύ των αντιμαχόμενων λαών για τη διατήρηση της ελευθερίας και του πολιτισμού, έτσι και η εργασία και η τεχνολογία είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της ζωής και του πολιτισμού σε φτωχά και υπερπληθυσμένα μέρη του κόσμου. Ο στρατός όμως πρέπει να παραμείνει στην υπηρεσία των πολιτικών στόχων – η τεχνολογία στην υπηρεσία των ηθικών. Μια τεχνολογία που έχει χειραφετηθεί από την ηθική και θεωρεί τον εαυτό της αυτοσκοπό, είναι εξίσου καταστροφική για ένα κράτος όσο ένας στρατός που έχει χειραφετηθεί από την πολιτική και θεωρεί τον εαυτό του αυτοσκοπό: ένας βιομηχανισμός χωρίς ηγέτες μπορεί να ρίξει τον πολιτισμό στην άβυσσο – όπως ένας μιλιταρισμός χωρίς ηγέτες, το κρά-

τος.

Όπως το σώμα είναι το όργανο της ψυχής, **η τεχνολογία πρέπει να υποτάσσεται στην ηθική καθοδήγηση**· πρέπει να προσέξει να μην πέσει στο λάθος που έκανε η τέχνη διακηρύσσοντας το «η τέχνη για την τέχνη»· γιατί ούτε η τέχνη ούτε η τεχνολογία, ούτε η επιστήμη, ούτε η πολιτική είναι αυτοσκοποί: όλα είναι απλά μονοπάτια που οδηγούν στους ανθρώπους – σε δυνατούς, τέλειους ανθρώπους.

6. ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Σε δύσκολους και σκληρούς καιρούς μεγαλώνει η λαχτάρα και μαζί μ' αυτήν και ο **ρομαντισμός**.

Και η εποχή μας έχει γεννήσει ένα ρομαντισμό: παντού υπάρχει μια λαχτάρα για ξένους, πιο όμορφους κόσμους που υποτίθεται ότι θα μας βοηθήσουν να ξεπεράσουμε τη γκρίζα μονοτονία των εργασιμών ημερών μας. Οι χώροι που καλλιεργούν τον ρομαντισμό: **οι κινηματογράφοι, τα θέατρα και τα μυθιστορήματα** είναι σαν παράθυρα από τα οποία οι εργάτες της υποχρεωτικής εργασίας του ευρωπαϊκού σωφρονιστικού ιδρύματος μπορούν να κοιτάξουν έξω στο ύπαιθρο.

Ο σύγχρονος ρομαντισμός έχει **τέσσερις** κύριες μορφές:

Ο **ρομαντισμός του παρελθόντος** που μας ταξιδεύει σε πιο εύθυμες και ελεύθερες εποχές της ιστορίας μας·

ο **ρομαντισμός του μακρινού**, που μας ανοίγει τη μεγάλη ανατολή και την άγρια δύση·

ο **ρομαντισμός του αποκρυφισμού**, που διεισδύει στους πιο κλειστούς τομείς της ζωής και της ψυχής και γεμίζει τη βαρετή καθημερινότητα με θαύματα και μυστήρια·

ο **ρομαντισμός του μέλλοντος**, που παρηγορεί τους ανθρώπους για τη ζοφερότητα του σήμερα με την προοπτική ενός χρυσού αύριο.

Ο **Όσβαλντ Σπένγκλερ**, ο **Μάιερ Κάιζερλινγκ** και ο **Ρούντολφ Στάινερ** ανταποκρίνονται σε αυτόν τον σύγχρονο ρομαντισμό· ο Σπένγκλερ μας αποκαλύπτει τους πολιτισμούς του παρελθόντος – ο Κάιζερλινγκ τους μακρινούς πολιτισμούς – ο Στάινερ το βασίλειο του αποκρυφισμού. Ο μεγάλος αντίκτυπος που έχουν αυτοί οι άνδρες στη γερμανική πνευματική ζωή οφείλεται εν μέρει στη ρομαντική λαχτάρα του σκληρά δοκιμασμένου γερμανικού λαού να κοιτάξει στο παρελθόν, να κοιτάξει μακριά και στους ουρανούς για να βρει εκεί παρηγοριά.

Η φαντασία οδηγεί στο παρελθόν, στο απόμακρο και στη μετά θάνατον ζωή – στο μέλλον, στη δράση. Επομένως, ούτε ο ιστορικισμός, ούτε ο οριενταλισμός, ούτε ο αποκρυφισμός λειτουργούν ως η πραγματική κινητήρια δύναμη της εποχής μας – αλλά **ο ρομαντισμός του μέλλοντος**: γέννησε την ιδέα του **μελλοντικού κράτους** και μαζί της το παγκόσμιο κίνημα του σοσιαλισμού: παρήγαγε την ιδέα του **υπεράν-**

θρώπου και έτσι ξεκίνησε την επανεκτίμηση των αξιών.

Ο **Μαρξ**, ο προάγγελος του μελλοντικού κράτους, και ο **Νίτσε**, ο προάγγελος του υπεράνθρωπου, είναι και οι δύο **ρομαντικοί του μέλλοντος**. Δεν τοποθετούν τον παράδεισο ούτε στο παρελθόν – ούτε στο μακρινό – ούτε στη μετά θάνατον ζωή: αλλά στο μέλλον. Ο Μαρξ κηρύττει την επερχόμενη παγκόσμια αυτοκρατορία της εργασίας – ο Νίτσε την επερχόμενη παγκόσμια αυτοκρατορία του πολιτισμού. Ό,τι ασχολείται σήμερα με την αναβάθμιση του **εργασιακού κράτους** πρέπει να πάρει θέση για τον σοσιαλισμό – ό,τι ασχολείται σήμερα με την προετοιμασία του **πολιτισμένου κράτους** πρέπει να πάρει θέση για τον υπεράνθρωπο. **Ο Μαρξ είναι ο προφήτης του αύριο – ο Νίτσε ο προφήτης του μεθαύριο.**

Όλα τα μεγάλα κοινωνικά και πνευματικά γεγονότα στη σημερινή Ευρώπη συνδέονται κατά κάποιο τρόπο με το έργο αυτών των δύο ανδρών: η κοινωνική και πολιτική παγκόσμια επανάσταση εντάσσεται στη λογική του Μαρξ – η ηθική και πνευματική παγκόσμια επανάσταση εντάσσεται στη λογική του Νίτσε. Χωρίς αυτούς τους δύο άνδρες, το πρόσωπο της Ευρώπης θα ήταν διαφορετικό.

Ο **Μαρξ** και ο **Νίτσε**, οι κήρυκες του κοινωνικού και ατομικού ιδεώδους του μέλλοντος, είναι και οι δύο Ευρωπαίοι, άνδρες, δυναμικοί. Από τη σταθεροποίηση των ιδανικών τους στο μέλλον προκύπτει η θέληση και η ανάγκη να τα πραγματοποιήσουν με πράξεις. Τα δυναμικά τους ιδανικά περιέχουν **απαιτήσεις**: δεν θέλουν μόνο να διδάξουν τους ανθρώπους, αλλά να τους κατακτήσουν· στρέφουν το βλέμμα τους μπροστά και λειτουργούν έτσι σαν αναδημιουργοί της κοινωνίας και του ανθρώπου. Στην πολικότητά τους αντικατοπτρίζεται η ουσία του ευρωπαϊκού πνεύματος και το μέλλον της ευρωπαϊκής μοίρας.

Το πιο ψηλό, τελευταίο ιδανικό του ευρωπαϊκού μελλοντικού ρομαντισμού είναι: να μην αποστασιοποιηθείς – αλλά **να επιστρέψεις στη φύση σε ανώτερο επίπεδο**. Ο πολιτισμός, η ηθική και η τεχνολογία είναι στην υπηρεσία αυτού του ιδανικού. Μετά από εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια πολέμου ο άνθρωπος θα πρέπει να κάνει ειρήνη με τη φύση και να επιστρέψει στο σπίτι του στο βασίλειό της· αλλά όχι σαν πλάσμα της – αλλά σαν αφέντης της. Γιατί ο άνθρωπος πρόκειται να ανατρέψει το πολίτευμα του πλανήτη του: χθες ήταν άναρχο, αύριο θα γίνει μοναρχικό. **Φτάνει ένα από τα δισεκατομμύρια πλάσματα για το στέμμα της δημιουργίας: ο ελεύθερος, αναπτυγμένος άνθρωπος ως ο βασιλικός κυρίαρχος της γης.**

ΠΑΣΙΦΙΣΜΟΣ

1924

*Στους νεκρούς, τους ζωντανούς, στους ερχόμενους
Ήρωες της Ειρήνης!*

1. ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η ειρήνη που κατέρρευσε πριν από δέκα χρόνια δεν έχει αποκατασταθεί μέχρι σήμερα.

Για την Ευρώπη, την πενταετή **περίοδο του πολέμου** ακολούθησε μια πενταετής **ημιπολεμική περίοδος**. Σε αυτήν την περίοδο εμπίπτουν, ο ρωσο-πολωνικός και ο ελληνο-τουρκικός πόλεμος, η κατάληψη του Ρουρ, οι μάχες στην Άνω Σιλεσία, στη Λιθουανία, στη δυτική Ουγγαρία, το Φιούμε (σημερινή Ριέκα), στην Κέρκυρα, οι εμφύλιοι πόλεμοι στη Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Βουλγαρία και Αλβανία, η εξάπλωση των πολιτικών δολοφονιών και της ρητορικής μίσους, η κατάρρευση νομισμάτων και η εξαθλίωση ολόκληρων λαών.

Αυτή η **χειρότερη δεκαετία της ευρωπαϊκής ιστορίας**, από τη μετανάστευση των λαών, αποτελεί το χειρότερο κατηγορητήριο για τον πόλεμο που θα μπορούσαν και μπορούν ποτέ να παρουσιάσουν οι πασιφιστές: εντούτοις αυτός ο κατηγορούμενος είναι που δεν τιμωρήθηκε ούτε για την ελευθερία του, ούτε για την τιμή του, ούτε για τη ζωή του, αλλά αφήνει τον εαυτό του να τον γιορτάζουν παντού σαν θριαμβευτή, υπαγορεύει την ευρωπαϊκή πολιτική και προετοιμάζεται να επιτεθεί ξανά στους λαούς της Ευρώπης για να τους καταστρέψει τελικά. Διότι δεν υπάρχει αμφιβολία ότι σαν αποτέλεσμα της προόδου της στρατιωτικής τεχνολογίας, ιδιαίτερα της παρασκευής δηλητηρίων και της αεροναυτιλίας, ο επόμενος ευρωπαϊκός πόλεμος δεν θα αποδυνάμωνε αυτήν την ήπειρο αλλά θα την **κατέστρεφε**.

Κάθε Ευρωπαίος πρέπει να πάρει θέση απέναντι σε αυτόν τον κίνδυνο, που τον αφορά άμεσα προσωπικά. Αν του φαίνεται αναπόφευκτος, η μόνη λογική συνέπεια είναι η μετανάστευση σε μια ξένη ήπειρο. Αν του φαίνεται ότι μπορεί να αποφευχθεί, τότε ο αγώνας ενάντια στον κίνδυνο του πολέμου και των φορέων του παραμένει σαν καθήκον: **το καθήκον του πασιφισμού**. Σήμερα, η παραμονή στην Ευρώπη δεν είναι μόνο ένα πεπρωμένο – αλλά και ένα υπεύθυνο καθήκον, από τη λύση του οποίου εξαρτάται το μέλλον όλων αλλά και του καθένα.

Ο πασιφισμός σήμερα είναι η μόνη ρεαλιστική πολιτική στην Ευ-

ρώπη. Όποιος ελπίζει σε σωτηρία από έναν πόλεμο, επιδίδεται σε ρομαντικές ψευδαισθήσεις.

Η πλειονότητα των ευρωπαίων πολιτικών φαίνεται να το αναγνωρίζει αυτό και θέλει την ειρήνη – και μαζί τους η συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαίων.

Αυτό το γεγονός δεν καθησυχάζει τον ειρηνιστή, ο οποίος θυμάται ότι αυτό συνέβαινε και το 1914· ακόμη και τότε, οι περισσότεροι πολιτικοί και η πλειοψηφία των Ευρωπαίων ήθελαν ειρήνη: και όμως, παρά τη θέλησή τους, ξέσπασε πόλεμος.

Αυτό το ξέσπασμα του πολέμου προέκυψε μέσω ενός **διεθνούς πραξικοπήματος** από τις φιλοπολεμικές μειονότητες ενάντια στις αντιπολεμικές πλειοψηφίες της Ευρώπης.

Αυτό το πραξικόπημα, που προετοιμάστηκε πολύ νωρίτερα, εκμεταλλεύτηκε μια ευνοϊκή περίσταση, κατέκλυσε τον ανυποψίαστο λαό με ψέματα και συνθήματα, του οποίου η μοίρα είχε αφεθεί στο έλεος αυτών των μειονοτήτων για χρόνια.

Έτσι έγινε ο παγκόσμιος πόλεμος από την αποφασιστικότητα των μιλιταριστών και την αδυναμία των ειρηνιστών. Όσο διαρκεί αυτή η σχέση, μπορεί να ξεσπάσει ένας νέος ευρωπαϊκός πόλεμος οποιαδήποτε μέρα. Γιατί και σήμερα, όπως και τότε, μια μικρή αλλά δραστήρια πολεμική μειονότητα αντιμετωπίζει μια μεγάλη πλειοψηφία ειρήνης που δεν έχει όμως ενεργητικότητα· παίζει με τον πόλεμο αντί να τον συνθλίψει· κατευνάζει τους πολεμοκάπηλους αντί να τους συντρίψει, δημιουργώντας την ίδια κατάσταση όπως το 1914.

Ο ειρηνισμός ξεχνά ότι ένας λύκος είναι πιο δυνατός από χίλια πρόβατα – και ότι στην πολιτική όπως και στη στρατηγική, οι αριθμοί αποφασίζουν μόνο εάν διοικούνται καλά και είναι καλά οργανωμένοι.

Αυτός ο ειρηνισμός σήμερα είναι τόσο λίγος όσο ήταν και πριν από δέκα χρόνια: Αν δεν ήταν έτσι και τότε, ο πόλεμος δεν θα είχε ξεσπάσει· αν δεν ήταν έτσι σήμερα, η Ευρώπη θα ήταν ασφαλής από έναν νέο πόλεμο.

Η ανικανότητα του πασιφισμού σήμερα, όπως και τότε, έγκειται στο γεγονός ότι, αν και πολλοί **λαχταρούν** την ειρήνη, πολύ λίγοι όμως τη **θέλουν**· ότι πολλοί φοβούνται τον πόλεμο – αλλά λίγοι τον πολεμούν.

2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΣΜΟΥ

Η ενοχή του παθητικού πολέμου πλήττει τον ευρωπαϊκό πασιφισμό. Η κακή του ηγεσία, η αδυναμία και η έλλειψη χαρακτήρα ενθάρρυναν τους πολεμοκάπηλους να ξεκινήσουν τον πόλεμο.

Οι υποστηρικτές της ιδέας της ειρήνης που δεν υπερασπίστηκαν το ιδανικό τους το 1914 εγκαίρως και όχι δυνατά, ευθύνονται για το ξέσπασμα του πολέμου.

Αν όμως και σήμερα, μετά από αυτή την εμπειρία και την γνώση, ένας αντίπαλος του πολέμου επιμένει σε αυτή την παθητικότητα, τότε φορτώνει στον εαυτό του μια ακόμη πιο βαριά ενοχή προωθώντας έμμεσα τον πόλεμο του μέλλοντος.

Ένας πλούσιος ειρηνιστής που δεν χρηματοδοτεί την ειρήνη σήμερα είναι κατά το ήμισυ πολεμοκάπηλος.

Ένας ειρηνιστής δημοσιογράφος που δεν προπαγανδίζει σήμερα την ειρήνη – είναι κι αυτός κατά το ήμισυ πολεμοκάπηλος.

Ένας ψηφοφόρος που για δικά του πολιτικά κίνητρα ψηφίζει έναν υποψήφιο, για τον οποίο δεν έχει πειστεί ότι θέλει την ειρήνη – υπογράφει ποινή θανάτου για τον ίδιο και τα παιδιά του.

Το καθήκον κάθε ειρηνιστή είναι: στα πλαίσια των δυνατοτήτων του να αποτρέψει τον επικείμενο πόλεμο του μέλλοντος· αν δεν κάνει τίποτα προς αυτή την κατεύθυνση, είτε δεν είναι ειρηνιστής είτε παραλείπει το καθήκον του.

Ο πασιφισμός **δεν έμαθε τίποτα** από τον πόλεμο: σήμερα είναι ουσιαστικά όπως ήταν το 1914. Εάν δεν αναγνωρίσει τα λάθη του και δεν αλλάξει, ο милитарισμός θα συνεχίσει να τον πατά στο μέλλον.

Τα κύρια λάθη του ευρωπαϊκού πασιφισμού είναι:

Ο πασιφισμός είναι **απολιτικός**: μεταξύ των ηγετών του υπάρχουν πάρα πολλοί ονειροπόλοι, πολύ λίγοι πολιτικοί. Γι' αυτό ο πασιφισμός συχνά στηρίζεται σε ψευδαισθήσεις, δεν υπολογίζει με δεδομένα γεγονότα, δεν υπολογίζει την ανθρώπινη αδυναμία, τον παραλογισμό και την κακία: άρα βγάζει λάθος συμπεράσματα από λανθασμένες υποθέσεις.

Ο πασιφισμός είναι **απεριόριστος**: δεν ξέρει πώς να περιορίσει τους στόχους του· δεν καταφέρνει τίποτα γιατί τα θέλει όλα ταυτόχρονα.

Ο πασιφισμός είναι **μακρόπνοος**: είναι λογικός στο στόχο – αλλά παράλογος στα μέσα. Κατευθύνει τη θέλησή του προς το μέλλον – και αφήνει το παρόν στις ίντριγκες των μιλιταριστών.

Ο πασιφισμός είναι **απρογραμματίστος**: θέλει να αποτρέψει τον πόλεμο χωρίς να τον αντικαταστήσει· ο αρνητικός στόχος του λείπει από το θετικό πρόγραμμα μια δραστήριας παγκόσμιας πολιτικής.

Ο ειρηνισμός **διασπάστηκε**: έχει σέκτες αλλά όχι εκκλησία· οι ομάδες του εργάζονται μεμονωμένα, χωρίς ενιαία ηγεσία και οργάνωση.

Ο πασιφισμός τείνει να είναι **παράρτημα παρά το επίκεντρο** στα πολιτικά πράγματα· το επίκεντρό του είναι μια πολιτική στάση στο εσωτερικό, ενώ ο πασιφισμός της είναι περισσότερο τακτικός παρά αρχών.

Ο πασιφισμός είναι **ασυνεπής**: συνήθως είναι έτοιμος μπροστά σε ένα «υψηλό ιδανικό» δηλαδή σε ένα έξυπνο σύνθημα να υποχωρήσει χωρίς να κάνει κριτική, όπως έκανε το 1914 και θα ήταν επίσης πρόθυμος να κάνει και στο μέλλον.

Το μεγαλύτερο κακό του πασιφισμού είναι οι πασιφιστές. Το γεγονός ότι ανάμεσά τους βρίσκονται οι καλύτεροι και σημαντικότεροι άνδρες της εποχής μας αυτό δεν το αλλάζει. Αυτοί εξαιρούνται από την κριτική που ακολουθεί.

Οι περισσότεροι πασιφιστές είναι **ονειροπόλοι** που περιφρονούν την πολιτική και τα μέσα της αντί να τα επιδιώκουν· γι' αυτό δεν λαμβάνονται σοβαρά πολιτικά, εις βάρος του σκοπού τους.

Πολλοί πασιφιστές πιστεύουν ότι μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο **κηρύττοντας** – αντί κάνοντας: συμβιβάζουν τον πολιτικό ειρηνισμό εμποτίζοντας τον με θρησκευτικές και μεταφυσικές εικασίες.

Ο **φόβος** του πολέμου είναι συνήθως η μητέρα του πασιφισμού. Εάν αυτός ο φόβος του κινδύνου επεκταθεί στην υπόλοιπη ζωή των πασιφιστών, τους εμποδίζει να εκτεθούν για την ιδέα της ειρήνης.

Η **γενναιότητα** και η **θέληση για θυσία** των ειρηνιστών είναι πιο σπάνια από αυτή των μιλιταριστών· πολλοί αναγνωρίζουν τον κίνδυνο του πολέμου – αλλά λίγοι κάνουν προσωπικές ή υλικές θυσίες για να τον αποτρέψουν. Αντί για αγωνιστές – είναι **οι φοβητσιάρηδες του πασιφισμού** που αφήνουν τον αγώνα σε άλλους, των οποίων τους καρπούς μοιράζονται.

Πολλοί πασιφιστές είναι **ήπιες φύσεις**, που όχι μόνο αποφεύγουν τον πόλεμο – αλλά και την καταπολέμηση του πολέμου· οι καρδιές τους είναι καθαρές, αλλά η θέλησή τους είναι αδύναμη και ως εκ τούτου η μαχητική τους αξία είναι ψεύτικη.

Οι περισσότεροι πασιφιστές έχουν **αδύναμη πεποίθηση** – όπως και οι

περισσότεροι άνθρωποι· ανίκανοι να αψηφήσουν μια μαζική πρόταση την κρίσιμη στιγμή – είναι πασιφιστές στην ειρήνη, μιλιταριστές στον πόλεμο. Μόνο μια στερεή οργάνωση, καθοδηγούμενη από μια ισχυρή θέληση, μπορεί να τους αναγκάσει να είναι συνεχώς στην υπηρεσία της ειρήνης.

3. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΠΑΣΙΦΙΣΜΟΣ

Ο θρησκευτικός πασιφισμός καταπολεμά τον πόλεμο, επειδή είναι **ανήθικος** – ο πολιτικός πασιφισμός, επειδή είναι **ασύμφορος**.

Ο θρησκευτικός πασιφισμός βλέπει τον πόλεμο σαν **έγκλημα** – ο πολιτικός πασιφισμός σαν **βλακεία**.

Ο θρησκευτικός πασιφισμός θέλει να καταργήσει τον πόλεμο **αλλάζοντας ανθρώπους** – ο πολιτικός πασιφισμός θέλει να αποτρέψει τον πόλεμο **αλλάζοντας τις συνθήκες**.

Και οι δύο μορφές πασιφισμού είναι καλές και θεμιτές: υπηρετούν ξεχωριστά την ανθρώπινη ειρήνη και πρόοδο· μόνο όταν ανακατεύονται βλάπτουν περισσότερο ο ένας τον άλλο παρά βοηθάει ο ένας τον άλλο. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει συνειδητά να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον: είναι επομένως αυτονόητο ότι ο πολιτικός πασιφιστής θα χρησιμοποιήσει και ηθικά επιχειρήματα για να ενισχύσει τη διαφημιστική δύναμη της προπαγάνδας του· και ότι ο θρησκευτικός πασιφιστής θα υποστηρίξει την πασιφιστική πολιτική, παρά τη μιλιταριστική, όταν ληφθεί η απόφαση.

Στις μεθόδους του, ωστόσο, ο πρακτικός πασιφισμός πρέπει να χειραφετηθεί από τον ηθικό ειρηνισμό: διαφορετικά παραμένει ανίκανος να διεξάγει επιτυχώς τον αγώνα ενάντια στον μιλιταρισμό.

Στην πολιτική, οι **μακιαβελικές** μέθοδοι μιλιταρισμού έχουν αποδειχθεί καλύτερες από τις **Τολστοϊκές** μεθόδους του πασιφισμού, ο οποίος κατά συνέπεια έπρεπε να συνθηκολογήσει το 1914 και το 1919.

Εάν ο πασιφισμός θέλει να θριαμβεύσει στο μέλλον, πρέπει να μάθει από τους αντιπάλους του και να επιδιώξει **τους τολστοϊκούς στόχους του με μακιαβελικά μέσα**: πρέπει να μάθει από τους ληστές πώς να αντιμετωπίζει τους ληστές. Γιατί όποιος πετάει το όπλο του ανάμεσα σε ληστές με πνεύμα μη βίας μόνο βοηθά τους ληστές, μόνο βοηθά τη βία, μόνο βοηθά την αδικία.

Γι' αυτό ο πολιτικός πασιφιστής πρέπει να αναγνωρίσει το γεγονός ότι στην καθημερινή πολιτική, η μη βία δεν ταιριάζει με τη βία· ότι μόνο αυτός μπορεί να απαρνηθεί τη βία, που, όπως έκανε ο Χριστιανισμός, που ανέμενε για αιώνες. Αλλά η Ευρώπη δεν μπορεί να το κάνει αυτό: αν

δεν επικρατήσει σύντομα η ειρήνη εδώ, σε 300 χρόνια μόνο οι Κινέζοι αρχαιολόγοι θα διαταράζουν την ειρήνη του νεκροταφείου της. Δεν αρκεί λοιπόν να θριαμβεύσει η ευρωπαϊκή ειρήνη: αν δεν θριαμβεύσει σύντομα, η νίκη της θα είναι αναποτελεσματική.

Όποιος θέλει να παίζει ένα παιχνίδι με επιτυχία πρέπει να παίζει με τους **κανόνες του παιχνιδιού**. Οι κανόνες του παιχνιδιού στην πολιτική είναι: η **πονηριά** και η **βία**.

Εάν ο πασιφισμός θέλει να παρέμβει πρακτικά στην πολιτική, πρέπει να χρησιμοποιήσει αυτά τα μέσα για να καταπολεμήσει τον μιλιταρισμό. Μόνο μετά τη νίκη του θα μπορούσε να αλλάξει τους κανόνες του παιχνιδιού και να τους υποκαταστήσει με την ισχύ του νόμου.

Όσο όμως η πολιτική βασίζεται στο δίκαιο του ισχυρότερου, ο **πασιφισμός πρέπει να βασίζεται στην δύναμη**. Εάν εγκαταλείψει τη δύναμη στους φιλοπόλεμους, ενώ στηρίζεται μόνο στο δίκιο του – εμμένοντας έτσι στις αρχές, προωθεί μόνο μελλοντικούς πολέμους.

Ένας πολιτικός που δεν θέλει να χρησιμοποιήσει βία μοιάζει με έναν χειρουργό που δεν θέλει να κόψει: εδώ είναι σημαντικό να βρεθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ του πολύ και του πολύ λίγου: διαφορετικά ο ασθενής πεθαίνει αντί να αναρρώσει.

Πολιτική είναι η μελέτη της κατάκτησης και της σωστής χρήσης της εξουσίας. Η ειρήνη στο εσωτερικό όλων των χωρών διατηρείται με το **νόμο** και τη **βία**: ο νόμος χωρίς τη βία οδηγεί αμέσως στο χάος και στην αναρχία, δηλαδή στη χειρότερη μορφή βίας.

Η ίδια μοίρα απειλεί τη διεθνή ειρήνη – εάν το δίκιο της δεν βρει υποστήριξη σε έναν διεθνή οργανισμό εξουσίας.

Ο πασιφισμός σαν **πολιτικό** πρόγραμμα δεν πρέπει λοιπόν, σε καμία περίπτωση να απορρίψει τη βία: πρέπει να τη χρησιμοποιήσει μόνο **ενάντια** στον πόλεμο – αντί για πόλεμο.

Η δυσπιστία των φιλειρηνικών μαζών προς την πολιτική ηγεσία των πασιφιστών, που φαίνεται παράδοξη, μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι οι περισσότεροι πασιφιστές δεν έχουν καταλάβει τα ουσιώδη στοιχεία της πολιτικής.

Διότι, όπως θα προτιμούσαμε να εμπιστευτούμε την εκπροσώπησή μας σε έναν έμπειρο δικηγόρο παρά σε έναν ανίκανο – όσο ευγενικός κι αν είναι – έτσι και οι λαοί προτιμούν να αφήσουν τη μοίρα τους σε έμπειρα παρά σε ευγενικά χέρια.

Οι πασιφιστές θα κερδίσουν την πολιτική εμπιστοσύνη των μαζών

μόνο όταν, σύμφωνα με τη Βίβλο, δεν είναι μόνο ευγενικοί σαν τα περιστέρια – αλλά και σοφοί σαν τα φίδια· όταν δεν είναι μόνο πιο ευγενείς προς το στόχο – αλλά και **πιο επιδέξιοι στα μέσα** από τους μιλιταριστές αντιπάλους τους.

4. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΣΙΦΙΣΜΟΥ

Η νέα εποχή απαιτεί έναν **νέο πασιφισμό**. Στην κορυφή του πρέπει να ανεβαίνουν οι πολιτικοί αντί για τους ονειροπόλους· τις τάξεις του πρέπει να τις γεμίσουν οι μαχητές αντί για τους κλαψιάρηδες!

Μόνο ένας κρατικά **έξυπνος πασιφισμός** μπορεί να πείσει τις μάζες – μόνο ένας **ηρωικός πασιφισμός** μπορεί να τις κερδίσει!

Οι νέοι πασιφιστές πρέπει να είναι οι οπτιμιστές της θέλησης – αλλά και πεσιμιστές της γνώσης. Δεν πρέπει ούτε να παραβλέπουν ούτε να μεγαλοποιούν τους κινδύνους που απειλούν την ειρήνη – αλλά να τους **καταπολεμούν**. Ο ισχυρισμός: «ένας νέος πόλεμος είναι αδύνατος» είναι εξίσου λανθασμένος με τον ισχυρισμό: «ένας νέος πόλεμος είναι αναπόφευκτος». Το αν η πιθανότητα του πολέμου μετατραπεί ή όχι σε πραγματικότητα πολέμου εξαρτάται πρωτίστως από το σθένος και τη σύνεση των πασιφιστών. Γιατί ο πόλεμος και η ειρήνη δεν είναι φυσικά φαινόμενα – είναι έργο του ανθρώπου.

Επομένως, ο πασιφιστής πρέπει να λάβει την ακόλουθη στάση απέναντι στην ειρήνη:

«Η ειρήνη απειλείται·

Η ειρήνη είναι δυνατή·

Η ειρήνη είναι επιθυμητή:

Ας κάνουμε ειρήνη λοιπόν!».

Ο νέος πασιφισμός πρέπει να **περιορίσει τους στόχους του** για να τους πετύχει και να επιδιώκει μόνο αυτούς που είναι αποφασισμένος να πετύχει. Γιατί το βασίλειο της ειρήνης μπορεί να κατακτηθεί μόνο **βήμα προς βήμα**, και ένα βήμα μπροστά στην πραγματικότητα μετράει για περισσότερα από χίλια βήματα στη φαντασία.

Τα απεριόριστα προγράμματα προσελκύουν μόνο ονειροπόλους – ενώ απωθούν τους πολιτικούς: ένας πολιτικός μπορεί να κάνει περισσότερα για την ειρήνη από χίλιους ονειροπόλους!

Οι πασιφιστές όλων των εθνών, των κομμάτων και των ιδεολογιών πρέπει να σχηματίσουν μια φάλαγγα στη διεθνή πολιτική με ενιαία ηγεσία και κοινά σύμβολα.

Μια συγχώνευση τόσων πολλών διαφορετικών ομάδων είναι αδύνατη και ακατάλληλη – αλλά η **συνεργασία** τους είναι δυνατή και απαραίτητη.

Ο πασιφισμός πρέπει να απαιτεί σαφήνεια από κάθε πολιτικό σχετικά με τη θέση του για τον πόλεμο και την ειρήνη. Σε αυτό το ζωτικής σημασίας ζήτημα, κάθε ψηφοφόρος έχει το δικαίωμα να γνωρίζει ακριβώς τη θέση του υποψηφίου του, να γνωρίζει υπό ποιες ακριβώς συνθήκες θα ψήφιζε για πόλεμο και ποια μέσα σκοπεύει να χρησιμοποιήσει για να αποτρέψει τον πόλεμο.

Μόνο εάν οι ψηφοφόροι παρέμβουν στην εξωτερική πολιτική με αυτόν τον τρόπο, αντί να τυφλώνονται από εκφράσεις και συνθήματα όπως πριν, θα μπορούσαν τα κοινοβούλια να γίνουν αντανάκλαση της θέλησης για ειρήνη που εμπνυχώνει τις μάζες των εργατών, των αγροτών και των πολιτών όλων των εθνών.

Πάνω απ' όλα, ο νέος πασιφισμός πρέπει να **μεταρρυθμίσει και τους πασιφιστές**.

Ο πασιφισμός μπορεί να θριαμβεύσει μόνο εάν οι πασιφιστές είναι πρόθυμοι να **θυσιάσουν** την τιμή τους, τα λεφτά τους και τη ζωή τους στον αγώνα για την ειρήνη· όταν πληρώνουν οι πλούσιοι πασιφιστές – αναλαμβάνουν δράση.

Όσο οι μάζες βλέπουν ήρωες στους μιλιταριστές, που είναι έτοιμοι κάθε μέρα να δώσουν τη ζωή τους για το ιδανικό τους, και βλέπουν τους ειρηνιστές σαν αδύναμους και δειλούς, ο ενθουσιασμός για τον πόλεμο θα είναι ισχυρότερος από τον ενθουσιασμό για την ειρήνη.

Γιατί η δύναμη της πειθούς βρίσκεται στα πράγματα – αλλά η δύναμη του ενθουσιασμού στους ανθρώπους.

Αυτή η δύναμη, για να εμπνεύσει, θα είναι τόσο ισχυρότερη όσο περισσότερο οι πασιφιστές γίνονται μαχητές, απόστολοι, ήρωες και μάρτυρες της ιδέας τους – αντί για υποστηρικτές και δικαιούχους της.

5. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

Οι στόχοι του θρησκευτικού πασιφισμού είναι απόλυτοι και απλοί – οι στόχοι του πολιτικού πασιφισμού σχετικοί και πολλαπλοί. Κάθε πολιτικό πρόβλημα απαιτεί μια ειδική θέση πασιφισμού.

Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι πολέμου: **επιθετικοί, αμυντικοί και απελευθερωτικοί πόλεμοι.**

Όλοι οι πασιφιστές είναι αντίπαλοι των κατακτητικών πολέμων· ο τρόπος καταπολέμησής τους είναι ξεκάθαρος: αμοιβαίες διαβεβαιώσεις μεταξύ των κρατών για να αμυνθούν από κοινού έναντι αυτού που παραβιάζει την ειρήνη. Μια τέτοια οργάνωση, όπως σχεδιάστηκε σήμερα από την Κοινωνία των Εθνών στο Σύμφωνο Εγγύησης, θα προστατεύει στο μέλλον τους λαούς από κατακτητικούς πολέμους και ταυτόχρονα θα τους γλιτώνει από ατομικές αμυντικές ενέργειες.

Πολύ πιο δύσκολο είναι το πρόβλημα του **απελευθερωτικού πολέμου.** Γιατί αυτός έχει τη **μορφή επιθετικού πολέμου – αλλά στην ουσία είναι ένας αμυντικός πόλεμος** ενάντια σε μια παγιωμένη κατάκτηση. Ένας πασιφισμός που καθιστά αδύνατους τους πολέμους για την απελευθέρωση, τάσσεται με τους καταπιεστές. Από την άλλη, η διεθνής νομιμοποίηση ενός απελευθερωτικού πολέμου θα ήταν σαν μια άδεια για κατακτητικούς πολέμους.

Γιατί η απελευθέρωση των καταπιεσμένων λαών και τάξεων είναι το πιο δημοφιλές πρόσχημα όλων των κατακτητικών πολέμων. Και εφόσον υπάρχουν παντού λαοί, εθνικές μειονότητες, φυλές και τάξεις που αισθάνονται ή είναι πραγματικά καταπιεσμένοι, ένας πασιφισμός που επιτρέπει τον πόλεμο της απελευθέρωσης θα ήταν σήμερα πρακτικά αναποτελεσματικός.

Εδώ αντιτίθενται δύο θεωρίες: ο **συντηρητικός πασιφισμός** των κορεσμένων λαών, στόχος των οποίων είναι η καταπολέμηση κάθε παραβίασης της ειρήνης, η διατήρηση του «status quo» και των σημερινών σχέσεων κυριαρχίας – και ο **επαναστατικός πασιφισμός**, του οποίου ο στόχος είναι ένας τελευταίος παγκόσμιος πόλεμος για την απελευθέρωση όλων των καταπιεσμένων τάξεων, λαών και φυλών και μαζί της η καταστροφή κάθε μελλοντικής αιτίας πολέμου και η δικαίωση

– της πασιφιστικής παγκόσμιας δημοκρατίας.

Ο συντηρητικός πασιφισμός έχει την έδρα του στην **Κοινωνία των Εθνών της Γενεύης** – ο επαναστατικός στους **διεθνιστές της Μόσχας**.

Ο **πασιφισμός της Γενεύης** θέλει σήμερα να διατηρήσει την ειρήνη χωρίς να απομακρύνει τις πηγές σύγκρουσης που απειλούν να οδηγήσουν σε ένα πόλεμο στο μέλλον· ο **πασιφισμός της Μόσχας** θέλει να επιταχύνει τη διεθνή έκρηξη προκειμένου να εγκαθιδρύσει ένα ασφαλές βασίλειο ειρήνης τουλάχιστον για το μέλλον.

Φοβάμαι ότι η Γενεύη θα είναι πολύ αδύναμη για να διατηρήσει την ειρήνη – και η Μόσχα πολύ αδύναμη για να τη εδραιώσει. Γι' αυτό και οι δύο τάσεις απειλούν την παγκόσμια ειρήνη με τον ριζοσπαστισμό τους.

Μια μερική διέξοδος από αυτό το δίλημμα είναι ένας **εξελικτικός πασιφισμός**, στόχος του οποίου είναι η σταδιακή διάσπαση της εθνικής και κοινωνικής καταπίεσης με παράλληλη διατήρηση της ειρήνης. Αυτός ο πασιφισμός, που οδηγεί σαν τεντωμένο σκοινί σε μια διπλή άβυσσο, απαιτεί το υψηλότερο επίπεδο πολιτικής ικανότητας από την πλευρά των ηγετών και μια μεγάλη πολιτική κατανόηση από την πλευρά του λαού. Ωστόσο, πρέπει να το επιχειρήσουν όλοι όσοι θέλουν ειλικρινά την ειρήνη.

Τα δύο πιο δύσκολα προβλήματα ειρήνης του μέλλοντος είναι: το πρόβλημα της **Ινδίας** και το πρόβλημα της **Αυστραλίας**. Στο **ινδικό ζήτημα** (που είναι μια ειδική περίπτωση του γενικού αποικιακού ζητήματος) η θέληση του ινδικού πολιτιστικού έθνους για πολιτική ανεξαρτησία και η θέληση της Μεγάλης Βρετανίας να διατηρήσει την Ινδία στην κρατική της ομοσπονδία φαίνεται να αντιτίθενται ασυμβίβαστα. Αυτή η κατάσταση δελεάζει τους ασιατικούς (και ημιασιατικούς) λαούς να ενωθούν μια μέρα με την Ινδία σε έναν μεγάλο αγώνα για απελευθέρωση.

Το **ζήτημα της Αυστραλίας** (που είναι μια ειδική περίπτωση του ζητήματος της μετανάστευσης του Ειρηνικού) περιστρέφεται γύρω από τον αποκλεισμό των Μογγόλων από τις αγγλοσαξονικές περιοχές οικισμών. Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού των Μογγόλων είναι δυσανάλογη με την έλλειψη περιοχών οικισμού και απειλεί να οδηγήσει μια μέρα σε έκρηξη στον Ειρηνικό Ωκεανό εάν δεν τους ανοιχτεί κάποια στροφή για αποσυμπίεσης. Από την άλλη πλευρά, οι λευκοί Αυστραλοί γνωρίζουν ότι η αποδοχή των Μογγόλων θα τους ανάγκαζε σύντομα να γίνουν μειοψηφία. Ποια λύση θα βρεθεί σε αυτό το πρόβλημα όταν η

Κίνα εξοπλιστεί εξίσου καλά με την Ιαπωνία είναι αβέβαιο.

Η ειρηνική επίλυση αυτών των παγκόσμιων προβλημάτων είναι ένα πολύ δύσκολο έργο για τους Βρετανούς, τους Ασιάτες και τους Αυστραλούς πασιφιστές.

Οι Ευρωπαίοι πασιφιστές, ωστόσο, πρέπει να αναγνωρίσουν ξεκάθαρα ότι μια **στρατιωτική λύση σε αυτά τα ζητήματα είναι πιο πιθανή** από μια ειρηνική, αλλά ότι δεν έχουν τη δύναμη και την επιρροή να αποτρέψουν αυτούς τους επικείμενους πολέμους.

Αυτή η συνειδητοποίηση ξεκαθαρίζει την αποστολή του ευρωπαϊκού **πασιφισμού**: δεν έχει τη δύναμη να ειρηνεύσει τον κόσμο – αλλά έχει τη δύναμη να δώσει στην Ευρώπη μόνιμη ειρήνη λύνοντας το **ευρωπαϊκό ζήτημα** και προστατεύοντας την ήπειρό του από την εμπλοκή σε αυτές τις μελλοντικές συγκρούσεις στην Ασία και τον Ειρηνικό. Σαν αποτέλεσμα αυτού, ο ευρωπαϊκός πολιτικός πασιφισμός πρέπει **να περιορίσει τους στόχους του** και να μάθει να διακρίνει μόνο τι επιθυμεί – και τι μπορεί να πετύχει. Χωρίς να υπερβεί τις δυνάμεις του, πρέπει πρώτα να αγωνιστεί για μόνιμη ειρήνη **στη δική του ήπειρο** και να αφήσει ους Αμερικανούς, τους Βρετανούς, τους Ρώσους και τους Ασιάτες να διατηρήσουν την ειρήνη στα μέρη του κόσμου που κατέχουν. Ωστόσο, όλοι οι πασιφιστές στον κόσμο πρέπει να παραμείνουν σε συνεχή επαφή μεταξύ τους, καθώς πολλά προβλήματα (κυρίως ο αφοπλισμός) μπορούν να λυθούν μόνο **διεθνώς**, και δεδομένου ότι ο διεθνής πασιφισμός πρέπει να προσπαθήσει να αποφύγει και να μεσολαβήσει στις συγκρούσεις μεταξύ αυτών των διεθνών συμπλεγμάτων.

Σε σχέση με αυτούς τους πολεμικούς κινδύνους της Ανατολικής Ασίας, **τα ειρηνευτικά προβλήματα της Ευρώπης είναι σχετικά εύκολο να επιλυθούν. Κανένα ανυπέρβλητο εμπόδιο δεν στέκεται στο δρόμο της ευρωπαϊκής ειρήνης.** Σε έναν ευρωπαϊκό πόλεμο κανείς δεν θα μπορούσε να κερδίσει τίποτα – αλλά όλοι θα μπορούσαν να χάσουν τα πάντα. Ο νικητής θα τραυματιζόταν θανάσιμα – οι ηττημένοι θα έβγαιναν κατεστραμμένοι από αυτή τη μαζική δολοφονία.

Επομένως, ένας νέος ευρωπαϊκός πόλεμος θα μπορούσε να προκύψει μόνο από ένα έγκλημα των μιλιταριστών, από την απερισκεψία των πασιφιστών και τη βλακεία των πολιτικών.

Μπορεί να αποφευχθεί εάν σε κάθε χώρα ελέγχονται οι πολεμοκάπηλοι, οι ειρηνιστές κάνουν το καθήκον τους και οι πολιτικοί προστατεύουν τα συμφέροντα των λαών τους.

Η διασφάλιση της ειρήνης στην Ευρώπη, η οποία έχει πλέον γίνει τα **Βαλκάνια του κόσμου**, αποτελεί ουσιαστικό βήμα προς την παγκόσμια ειρήνη. Ακριβώς όπως ξεκίνησε ο παγκόσμιος πόλεμος στην Ευρώπη, ίσως θα μπορούσε να ξεκινήσει μια μέρα στην Ευρώπη και η παγκόσμια ειρήνη.

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να εξετάζεται η παγκόσμια ειρήνη προτού εδραιωθεί η ευρωπαϊκή ειρήνη σε ένα σταθερό σύστημα.

6. ΠΡΑΛΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ευρωπαϊκή απειλή πολέμου χωρίζεται σε δύο ομάδες: η πρώτη βασίζεται στην **εθνική** καταπίεση – η δεύτερη στην **κοινωνική**.

Σήμερα τα **ζητήματα των συνόρων** και το **ρωσικό ζήτημα** απειλούν την ευρωπαϊκή ειρήνη.

Η ουσία του **ζητήματος των συνόρων** είναι ότι τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη και οι λαοί είναι δυσαρεστημένοι με τα σημερινά τους σύνορα επειδή δεν ανταποκρίνονται στις εθνικές, οικονομικές ή στρατηγικές απαιτήσεις των εθνικιστών. Μια ειρηνική αλλαγή των σημερινών συνόρων είναι αδύνατη λόγω της τρέχουσας σημασίας τους: επομένως οι εθνικιστές αυτών των δυσαρεστημένων κρατών προετοιμάζουν μια βίαιη αλλαγή των συνόρων μέσω ενός νέου πολέμου και αναγκάζοντας τους γείτονές τους να εξοπλιστούν.

Το **ρωσικό ζήτημα** σήμερα έχει τις ρίζες του στο γεγονός ότι στα ανοιχτά ανατολικά σύνορα της Ευρώπης στέκεται μια παγκόσμια δύναμη της οποίας οι ηγέτες ομολογούν τον στόχο τους να ανατρέψουν το υπάρχον σύστημα στην Ευρώπη με τη βία. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, υποστηρίζουν με χρήματα τις κοινωνικές ανισορροπίες της Ευρώπης και ελπίζουν ότι σύντομα θα είναι σε θέση να στείλουν σοβιετικά στρατεύματα σε αυτά τα πληρωμένα προπαγανδιστικά σημεία, όταν ξεσπάσει η ευρωπαϊκή επανάσταση.

Καταρχήν, η Ρωσία είναι **αντίθετη στον σημερινό πασιφισμό**, ομολογεί μιλιταριστικές μεθόδους και οργανώνει έναν ισχυρό στρατό με στόχο να αλλάξει ριζικά τον χάρτη του κόσμου, τουλάχιστον στην Ευρώπη και την Ασία. Μόλις αυτός ο στρατός γίνει αρκετά δυνατός, αναμφίβολα θα βαδίσει δυτικά.

Αυτά τα δύο προβλήματα, που συναντώνται σε επιμέρους σημεία (Βεσσαραβία, Ανατολική Γαλικία), απειλούν την ειρήνη της Ευρώπης σε καθημερινή βάση. Κάθε Ευρωπαίος πασιφιστής πρέπει να τα αντιμετωπίσει και να προσπαθήσει να τα αποτρέψει.

Το **Πανευρωπαϊκό Πρόγραμμα*** είναι ο μόνος τρόπος για να αποτρέψουμε αυτούς τους δύο απειλητικούς πολέμους με ρεαλιστικά πολιτικά μέσα και να εξασφαλίσουμε την ευρωπαϊκή ειρήνη. Στόχος του είναι:

1. **Διασφάλιση της ευρωπαϊκής ειρήνης στο εσωτερικό της** μέσω πανευρωπαϊκών συνθηκών διαιτησίας, συμφώνων εγγυήσεων, τελωνειακών ενώσεων και προστασίας των μειονοτήτων.

2. **Εξασφάλιση της ειρήνης με τη Ρωσία** μέσω μιας πανευρωπαϊκής αμυντικής συμμαχίας, μέσω της αμοιβαίας αναγνώρισης, της μη επέμβασης και των εγγυήσεων στα σύνορα, του κοινού αφοπλισμού και της οικονομικής συνεργασίας και μέσω της μείωσης της κοινωνικής καταπίεσης.

3. **Διασφάλιση της ειρήνης με τη Βρετανία, την Αμερική και την Ανατολική Ασία** μέσω υποχρεωτικών συνθηκών διαιτησίας και περιφερειακής μεταρρύθμισης της Κοινωνίας των Εθνών.

Το **πανευρωπαϊκό πρόγραμμα είναι η μόνη δυνατή λύση στο πρόβλημα των ευρωπαϊκών συνόρων**. Διότι το ασυμβίβαστο όλων των εθνικών φιλοδοξιών, καθώς και η ένταση μεταξύ των γεωγραφικών-στρατηγικών, ιστορικο-οικονομικών και εθνικών συνόρων στην Ευρώπη καθιστούν **αδύνατη τη δίκαιη οριοθέτηση των συνόρων**. Η αλλαγή των ορίων θα αφαιρούσε τις παλιές αδικίες αλλά θα έβαζε νέες στη θέση τους.

Γι' αυτό η λύση στο πρόβλημα των ευρωπαϊκών συνόρων είναι δυνατή μόνο με την εξάλειψή τους.

Τα δύο στοιχεία αυτής της λύσης είναι:

α. Το **συντηρητικό** στοιχείο του εδαφικού «status quo», το οποίο σταθεροποιεί τα υπάρχοντα σύνορα και έτσι αποτρέπει τον επικείμενο πόλεμο.

β. Το **επαναστατικό** στοιχείο της σταδιακής κατάργησης των συνόρων σε στρατηγικό, οικονομικό και εθνικό επίπεδο, καταστρέφοντας τους σπόρους των μελλοντικών πολέμων.

Αυτή η **διασφάλιση των συνόρων, σε συνδυασμό με τη διάλυσή τους**, διατηρεί την επίσημη δομή της Ευρώπης, αλλάζοντας παράλληλα την ουσία της. Ταυτόχρονα, διασφαλίζει την παρούσα και τη μελλοντική ειρήνη, την οικονομική και εθνική ανάπτυξη της Ευρώπης. περιφερειακής μεταρρύθμισης της Κοινωνίας των Εθνών.

* Βλέπε: «Παν-Ευρώπη» του Ρίχαρντ Νικολάους Κουντενχόβε-Καλέργκι (Εκδόσεις «Pan-Europa», Βιέννη).

Η άλλη ευρωπαϊκή απειλή πολέμου είναι η **ρωσική**.

Η ρωσική στρατιωτικοποίηση προκύπτει αφενός από τον φόβο μιας αντιμπολσεβίκικης εισβολής, την οποία θα υποστήριζε η Ευρώπη – αφετέρου από τη θέληση να διεξαχθεί επιθετικός πόλεμος κατά της Ευρώπης στο όνομα της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Γι' αυτό πρέπει να είναι στόχος του ευρωπαϊκού πασιφισμού **να προστατεύσει τη Ρωσία από μια ευρωπαϊκή επίθεση και ταυτόχρονα την Ευρώπη από μια ρωσική επίθεση**. Το πρώτο είναι δυνατό μόνο μέσω μιας ειλικρινούς επιθυμίας για ειρήνη – το δεύτερο μέσω της **στρατιωτικής υπεροχής**. Η Ευρώπη μπορεί να επιτύχει αυτή τη στρατιωτική υπεροχή αμέσως χωρίς να αυξήσει τον οπλισμό της μέσω μιας πανευρωπαϊκής αμυντικής συμμαχίας.

Ο ευρωπαϊκός πασιφισμός όμως δεν πρέπει να επιτρέψει αυτή η στρατιωτική υπεροχή να εκφυλιστεί σε ανταγωνισμό εξοπλισμών, αλλά πρέπει να την κάνει βάση για τον **ρωσοευρωπαϊκό αφοπλισμό** και την κατανόηση.

Η Ευρώπη δεν έχει την δυνατότητα να αλλάξει την πολιτική στάση των Ρώσων κυβερνώντων, των οποίων το σύστημα είναι επεκτατικό. Εφόσον δεν μπορεί να τους πείσει να κάνουν ειρήνη, πρέπει να τους αναγκάσει να κάνουν ειρήνη. Εάν ο ένας γείτονας έχει ειρηνικό προσανατολισμό και ο άλλος πολεμικό, ο πασιφισμός απαιτεί η στρατιωτική υπεροχή να είναι στο πλευρό της ειρήνης. Η ανατροπή αυτής της σχέσης σημαίνει πόλεμο.

Για πολλούς πασιφιστές είναι μια τρέλα να βλέπουν τον περιορισμό των όπλων τους σαν τον σίγουρο δρόμο για την ειρήνη. **Κάτω από ορισμένες συνθήκες, η ειρήνη απαιτεί αφοπλισμό – κάτω από άλλες συνθήκες, όμως, εξοπλισμό**. Αν η Αγγλία και το Βέλγιο, για παράδειγμα, είχαν ισχυρούς στρατούς το 1914, η βρετανική πρόταση για μεσολάβηση αμέσως πριν την καταστροφή θα είχε περισσότερες πιθανότητες αποδοχής.

Αν, για παράδειγμα, ένας λαός σήμερα από τον πασιφισμό ομολογήσει άρνηση στρατιωτικής θητείας, ενώ ο γείτονάς του περιμένει μια ευκαιρία να του επιτεθεί, δεν προωθεί την ειρήνη, αλλά τον πόλεμο.

Εάν ένας άλλος λαός αυξήσει τον εξοπλισμό του για να εξασφαλίσει την ειρήνη του και έτσι προκαλέσει έναν ειρηνικό γείτονα σε μια κούρσα εξοπλισμών – τότε δεν προωθεί την ειρήνη, αλλά τον πόλεμο.

Κάθε πρόβλημα ειρήνης απαιτεί ειδική αντιμετώπιση. Γι' αυτό η Ευρώπη δεν μπορεί σήμερα να χρησιμοποιήσει τις ίδιες μεθόδους ειρήνης έναντι της Αγγλίας και της Ρωσίας.

Η ειρήνη με την **Αγγλία**, της οποίας η πολιτική είναι σταθερή και

ειρηνική, μπορεί να βασίζεται σε συνθήκες – η ειρήνη με τη **Ρωσία**, η οποία βρίσκεται εν μέσω επανάστασης και δεν αρνείται τα πολεμικά της σχέδια ενάντια στο ευρωπαϊκό σύστημα, απαιτεί στρατιωτικές διασφαλίσεις.

Θα ήταν μη πολιτικού χαρακτήρα και εξίσου μη ειρηνικό να βασιζόμαστε σε συνθήκες με τους Σοβιετικούς, όπως έκανε η Αγγλία για το Ναυτικό. Από την άλλη πλευρά, ο ευρωπαϊκός πασιφισμός πρέπει να είναι έτοιμος ανά πάσα στιγμή να αντιμετωπίσει μια **πασιφιστική Ρωσία**, η οποία θα αφοπλιστεί και θα αποκηρύξει ειλικρινά τα σχέδιά της για επέμβαση, καθώς και με την ειρηνιστική Αγγλία.

Οι πασιφιστές της Ευρώπης όμως δεν πρέπει ποτέ να ξεχνούν ότι η Ρωσία εξοπλίζεται στο όνομα της **κοινωνικής απελευθέρωσης** και ότι εκατομμύρια Ευρωπαίοι θα έβλεπαν τη ρωσική εισβολή ως έναν **πόλεμο απελευθέρωσης**. Αυτός ο πόλεμος γίνεται τόσο πιο απειλητικός όσο περισσότερο αυτή η πεποίθηση εξαπλώνεται στις μάζες της Ευρώπης.

Όπως οι κίνδυνοι του εθνικού πολέμου μπορούν να αποφευχθούν μόνιμα μόνο με τη μείωση της εθνικής καταπίεσης, αυτός ο κοινωνικός κίνδυνος πολέμου μπορεί να αποφευχθεί μόνο με τη **μείωση της κοινωνικής καταπίεσης**.

Οι κοινωνικές ανισορροπίες της Ευρώπης θα ξεφύγουν από τη Διεθνή της Μόσχας μόνο όταν της δοθούν έμπρακτες αποδείξεις ότι η κατάσταση και το μέλλον των εργαζομένων στις δημοκρατικές χώρες είναι καλύτερες από αυτές των σοβιετικών. Αν ο κομμουνισμός καταφέρει να διαπιστώσει αντενδείξεις, καμία εξωτερική πολιτική δεν μπορεί να προστατεύσει την Ευρώπη από την επανάσταση και την ένωση με τη Σοβιετική Ρωσία.

Αυτό δείχνει τη στενή σύνδεση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής, μεταξύ **ελευθερίας και ειρήνης**. Δεδομένου ότι **κάθε καταπίεση**, είτε εθνική είτε κοινωνική, **κρύβει τους σπόρους του πολέμου**, ο αγώνας ενάντια στην καταπίεση είναι ουσιαστικό μέρος του αγώνα για την ειρήνη.

Οποιαδήποτε καταπίεση αναγκάζει τους καταπιεστές να διατηρούν στρατιωτική ισχύ, αλλά τους καταπιεσμένους και τους συμμάχους τους να γίνονται πολεμοκάπηλοι. Αντίθετα, μια πολιτική πολέμου και εξοπλισμών δίνει στους κυβερνώντες το ισχυρότερο όργανο εσωτερικής πολιτικής καταστολής: τον στρατό. Γι' αυτό η ευρωπαϊκή και η παγκόσμια ειρήνη θα εξασφαλιστεί τελικά μόνο όταν οι θρησκείες, τα

έθνη και οι τάξεις πάψουν να αισθάνονται καταπιεσμένες.

Αυτός είναι ο λόγος, που μια **ειρηνική εξωτερική πολιτική συμβαδίζει με μια ελεύθερη εσωτερική πολιτική** και μια πολεμική πολιτική στο εξωτερικό με την καταπίεση στο εσωτερικό.

7. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ

Εκτός από τον αγώνα για το ειρηνευτικό του πρόγραμμα της εξωτερικής πολιτικής, ο πασιφιστής δεν πρέπει να χάσει καμία ευκαιρία να προωθήσει τη διεθνή συνεργασία και κατανόηση.

Αυτό καθορίζει τη στάση του πασιφισμού απέναντι στην **Κοινωνία των Εθνών**.

Η σημερινή Κοινωνία των Εθνών σαν θεσμός ειρήνης είναι πολύ ατελής· βαρύνεται κυρίως από την κληρονομιά του πολέμου που την γέννησε. Είναι αδύναμη, ασυνάρτητη, αναξιόπιστη· εξάλλου είναι ένα ατελείωτο έργο όσο οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Γερμανία και η Ρωσία μένουν μακριά της. Ωστόσο, η Κοινωνία των Εθνών της Γενεύης είναι το πρώτο προσχέδιο ενός διεθνούς οργανισμού κρατών στον κόσμο, που πρόκειται να αντικαταστήσει την προηγούμενη κρατική αναρχία.

Έχει το τεράστιο **πλεονέκτημα της ύπαρξης** έναντι όλων των καλύτερων ιδρυμάτων που είναι μόνο σχέδια.

Επομένως κάθε πασιφιστής πρέπει να υποστηρίζει την αδύναμη, ελαττωματική, εμβρυϊκή Κοινωνία των Εθνών: πρέπει να την επικρίνει – αλλά όχι να την πολεμά· να εργαστεί για τη μεταμόρφωσή της – αλλά όχι για την καταστροφή της.

Κάθε πασιφιστής πρέπει να συμβάλει στην εξάλειψη του ηλίθιου **μίσους των λαών**, που βλάπτει όλους και δεν ωφελεί κανέναν. Μπορεί να το κάνει αυτό καλύτερα διαδίδοντας την αλήθεια και καταπολεμώντας την κακόβουλη και αμόρφωτη ρητορική μίσους.

Γιατί μια από τις κύριες αιτίες του εθνικού μίσους είναι ότι **οι λαοί δεν γνωρίζονται μεταξύ τους** και, σύμφωνα με τις δηλώσεις ενός σοβινιστικού Τύπου και λογοτεχνίας τους βλέπουν μόνο σε παραμορφωμένες εικόνες. Για την καταπολέμηση αυτών των διαστρεβλώσεων, ο πασιφισμός θα πρέπει να δημιουργήσει μια διαφωτιστική λαϊκή λογοτεχνία, να προωθήσει τις μεταφράσεις, καθώς και την ανταλλαγή καθηγητών, δασκάλων, μαθητών και παιδιών.

Με βάση μια διεθνή συμφωνία, το σοβινιστικό μίσος κατά των ξένων εθνών στα **σχολεία** και τον **Τύπο** πρέπει να καταπολεμηθεί ανελέητα.

Για την προώθηση της ειρηνευτικής ιδέας και την καταπολέμηση της πολεμοκαπηλίας, θα πρέπει να δημιουργηθούν **υπουργεία ειρήνης** σε όλα τα κράτη, τα οποία, σε συνεχή επαφή μεταξύ τους και με όλες τις ειρηνιστικές οργανώσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, θα υπηρετούν τη διεθνή συμφιλίωση.

Ένα από τα πιο σημαντικά καθήκοντα του πασιφισμού είναι η εισαγωγή μιας **διεθνούς γλώσσας συνεννόησης**. Γιατί, πριν προλάβουν οι λαοί να μιλήσουν μεταξύ τους, είναι δύσκολο να τους ζητήσουμε να καταλάβουν ο ένας τον άλλον.

Μια διεθνής κοινή γλώσσα θα είχε στόχο, να μιλούν όλοι στο σπίτι τη μητρική τους γλώσσα και να χρησιμοποιούν τη γλώσσα συνεννόησης όταν έχουν να κάνουν με μέλη ξένων εθνών. Έτσι, κάθε άνθρωπος που φεύγει από την πατρίδα του θα χρειάζεται μόνο να μπορεί να μιλά τη μία γλώσσα επικοινωνίας, ενώ σήμερα χρειάζεται πολλές γλώσσες στο εξωτερικό.

Σαν διεθνείς κοινές γλώσσες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο η **εσπεράντο** και τα **Αγγλικά**. Ποια από αυτές τις δύο γλώσσες θα επιλεγεί για την διεθνή συνεννόηση είναι άσχετο με την απαίτηση να συμφωνήσει ο κόσμος σε μία από αυτές τις δύο γλώσσες.

Η **αγγλική γλώσσα** έχει το μεγάλο πλεονέκτημα έναντι της εσπεράντο, καθώς έχει ήδη αναλάβει το ρόλο μιας διεθνούς γλώσσας στην Αυστραλία, τη μισή Ασία, την Αφρική και την Αμερική και μεγάλο μέρος της Ευρώπης, έτσι που η επίσημη εισαγωγή της σε αυτές τις περιοχές είναι μόνο κύρωση μιας ήδη υπάρχουσας πρακτικής. Έπειτα, υπάρχει το γεγονός ότι, στην ενδιάμεση θέση της μεταξύ της γερμανικής και της ρομανικής (λατινογενούς) γλώσσας, είναι εύκολη στην εκμάθηση τόσο για τους Γερμανούς όσο και για τους Ρομανικούς, καθώς και για τους Σλάβους που γνωρίζουν ήδη μια γερμανική ή ρομανική γλώσσα. Επιπλέον, τα αγγλικά είναι η γλώσσα των δύο πιο ισχυρών αυτοκρατοριών στη γη και η πιο κοινή μητρική γλώσσα της λευκής ανθρωπότητας.

Η εισαγωγή της διεθνούς βοηθητικής γλώσσας θα μπορούσε να γίνει μέσω πρότασης της Κοινωνίας των Εθνών για την εισαγωγή της πρώτα σε όλα τα γυμνάσια και τα ιδρύματα κατάρτισης δασκάλων στον κόσμο και μετά από μια δεκαετία και στα δημοτικά σχολεία.

Η εξάπλωση του **διαφωτισμού** και η καταπολέμηση της ανθρώπινης άγνοιας κρύβει ταχύτερες προοπτικές για την επιτυχία της ειρηνευτικής προπαγάνδας, παρά η εξάπλωση της ανθρωπισμού και η καταπολέμηση της κακίας.

Γιατί **οι άνθρωπινες πεποιθήσεις αλλάζουν πιο γρήγορα από τα ανθρώπινα ένστικτα**. Και το κίνημα της ειρήνης, τουλάχιστον στην Ευρώπη, δεν θα χρειαζόταν να απευθύνεται στην ανθρώπινη καρδιά – αν μπορούσε να στηριχθεί σε κάποιο βαθμό στην ανθρώπινη λογική.

Όπως ο Διαφωτισμός ασχολήθηκε με το κάψιμο των μαγισσών, τα βασανιστήρια και τη σκλαβιά, έτσι και μια μέρα θα ασχοληθεί με τον πόλεμο, αυτό το απομεινάρι μιας βάρβαρης εποχής της ανθρωπότητας.

Το πότε θα συμβεί αυτό είναι αβέβαιο· το ότι αυτό θα συμβεί είναι σίγουρο. **Ο χρόνος εξαρτάται από τους πασιφιστές.**

Το ότι οι άνθρωποι τελικά έμαθαν να πετούν μετά από εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια ήταν πολύ πιο υπέροχο και απίθανο από το ότι θα μάθουν μια μέρα να ζουν ειρηνικά μεταξύ τους.

8. ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

Η ειρηνευτική προπαγάνδα είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της ειρηνευτικής πολιτικής: επειδή η πασιφιστική πολιτική είναι βραχυπρόθεσμη – η πασιφιστική προπαγάνδα είναι μακροπρόθεσμη.

Η ειρηνευτική προπαγάνδα από μόνη της είναι ανίκανη να αποτρέψει τον επικείμενο πόλεμο, αφού χρειάζονται τουλάχιστον δύο γενιές για να έχει αποτέλεσμα. Η ειρηνευτική πολιτική από μόνη της είναι ανίκανη να εξασφαλίσει διαρκή ειρήνη, αφού με την γρήγορη ανάπτυξη της εποχής μας η σφαίρα δράσης της πολιτικής δεν ξεπερνά τις δύο γενιές.

Στην καλύτερη περίπτωση, με μεγάλη επιδεξιότητα, η ειρηνευτική πολιτική μπορεί να δημιουργήσει **μια ειρήνη προσωρινού χαρακτήρα**, ενώ προσφέρει στην ειρηνευτική προπαγάνδα την ευκαιρία να αφοπλίζει ηθικά τους λαούς και να τους πείσει ότι ο πόλεμος είναι ένα βάρβαρο, μη πρακτικό και απαρχαιωμένο μέσο επίλυσης διεθνών διαφορών.

Γιατί, όσο αυτή η γνώση δεν έχει αποκτήσει διεθνή αποδοχή και όσο υπάρχουν λαοί που θεωρούν τον πόλεμο ως το καταλληλότερο μέσο για την επίτευξη των πολιτικών τους στόχων, η ειρήνη δεν μπορεί να βασίζεται στον αφοπλισμό, αλλά μόνο στη στρατιωτική υπεροχή των πασιφιστών.

Ο πλήρης αφοπλισμός είναι δυνατός μόνο αφού θριαμβεύσει η ιδέα της ειρήνης – όπως η κατάργηση της αστυνομίας θα ήταν δυνατή μόνο αφού εξαφανιστεί η εγκληματικότητα: διαφορετικά η κατάργηση της αστυνομίας θα οδηγούσε στη δικτατορία του εγκλήματος – η κατάργηση του στρατού στη δικτατορία του πολέμου.

Η πασιφιστική προπαγάνδα στρέφεται ενάντια στα **πολεμικά ένστικτα, τα πολεμικά συμφέροντα** και τα **πολεμικά ιδεώδη**.

Η μάχη ενάντια στα πολεμικά ένστικτα πρέπει να δοθεί με την αποδυνάμωση και την απόσπαση της προσοχής τους και με την ενίσχυση των αντίθετων ενστίκτων.

Πάνω απ' όλα, οι λαοί πρέπει **να απογαλακτιστούν από τον πόλεμο** και να αφήσουν τα πολεμικά τους ένστικτα να πεθάνουν, όπως οι καπνιστές, οι πότες και οι χρήστες μορφίνης απορρίπτουν τις κλίσεις

τους με το να μην τις ασκούν. Το μέσο απογαλακτισμού από τον πόλεμο είναι η ειρηνευτική πολιτική.

Ο αθλητισμός είναι πολύ ικανός να εκτρέψει τα πολεμικά ένστικτα των ανθρώπων, ιδιαίτερα των ανδρών, από την πολεμική νοοτροπία. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιο αθλητικοί λαοί της Ευρώπης (Αγγλοι, Σκανδιναβοί) είναι και οι πιο φιλήσυχοι.

Μόνο το **κυνήγι** αποτελεί εξαίρεση εδώ: διατηρεί την πιο πρωτόγονη μορφή μάχης και ενισχύει τα δολοφονικά ένστικτα αντί να τα αφαιρεί. Συνέβαλε πολύ στη διατήρηση του ευρωπαϊκού μιλιταρισμού, σε σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες το κυνήγι ήταν το κύριο άθλημα των κυρίαρχων καστών και των ανδρών: γιατί το κυνήγι διδάσκει εύκολα την περιφρόνηση για τις ζωές των άλλων και αμβλύνει την αιματοχυσία.

Η καταδίκη του πολέμου δεν πρέπει ποτέ να καταλήξει σε καταδίκη του αγώνα. Ένας τέτοιος εκτροχιασμός του πασιφισμού θα χτυπούσε τους μιλιταριστές δίνοντάς τους στα χέρια μόνο αντεπιχειρήματα που θα συμβίβαζαν τον πασιφισμό ηθικά και βιολογικά.

Γιατί ο αγώνας και η θέληση για αγώνα είναι οι δημιουργοί και οι συντηρητές του ανθρώπινου πολιτισμού. Το τέλος του αγώνα και ο θάνατος των ανθρώπινων αγωνιστικών ενστίκτων θα σήμαινε το τέλος και τον θάνατο του πολιτισμού και του ανθρώπου.

Ο αγώνας είναι καλός· μόνο ο πόλεμος είναι κακός, γιατί είναι μια πρωτόγονη, ωμή και απαρχαιωμένη μορφή διεθνούς αγώνα – όπως η **μονομαχία**, είναι μια πρωτόγονη, ωμή και απαρχαιωμένη κοινωνική μορφή.

Στόχος λοιπόν του πασιφισμού δεν είναι η κατάργηση του αγώνα, αλλά η εξευγενισμός, η μετουσίωση και ο εκσυγχρονισμός των μεθόδων του.

Σήμερα η **οικονομική μορφή πάλης** βρίσκεται στο σημείο να αντικαταστήσει τη στρατιωτική: το **μποϊκοτάζ** και ο **αποκλεισμός** αντικαθιστούν τον πόλεμο, η πολιτική **απεργία** αντικαθιστά την επανάσταση. Η Κίνα κέρδισε πολλές πολιτικές μάχες εναντίον της Ιαπωνίας με το όπλο του μποϊκοτάζ και ο **Γκάντι** προσπάθησε να διεξαγάγει τον ινδικό απελευθερωτικό αγώνα με αυτήν την αναίμακτη μέθοδο.

Θα έρθει μια εποχή που η εθνική αντιπαλότητα θα καταπολεμηθεί **με πνευματικά όπλα** αντί για μαχαίρια και σφαίρες. Αντί να εξοπλίζονται, οι λαοί θα ανταγωνίζονται στη συνέχεια μεταξύ τους σε επιστημονικά,

καλλιτεχνικά και τεχνικά επιτεύγματα, στη δικαιοσύνη και την κοινωνική ευημερία, στη δημόσια υγεία και εκπαίδευση και στην παραγωγή μεγάλων προσωπικοτήτων.

Το δεύτερο καθήκον της ειρηνευτικής προπαγάνδας είναι η καταπολέμηση των **πολεμικών συμφερόντων**.

Αυτή η προπαγάνδα συνίσταται στο να αποδείξει στους λαούς και στα άτομα τις **μικρές πιθανότητες** κέρδους και τον **τεράστιο κίνδυνο** απώλειας, με αποτέλεσμα ο πόλεμος να έχει γίνει πλέον μια **κακή, επικίνδυνη και ασύμφορη επιχείρηση**.

Όσον αφορά τους λαούς, ο Νόρμαν Έιντζελ* έδωσε αυτή την απόδειξη πριν από τον πόλεμο και ο Παγκόσμιος Πόλεμος επιβεβαίωσε περίφημα τη διατριβή του.

Το αν από εθνική σκοπιά ένας νικηφόρος απελευθερωτικός πόλεμος στην Ινδία ή μια κατάκτηση της Αυστραλίας από τους Μογγόλους θα αντιστάθμιζε τις θυσίες μπορεί να παραμείνει αδιαπραγμάτευτο εδώ: το σίγουρο, όμως είναι ότι σε έναν νέο ευρωπαϊκό πόλεμο ο νικητής, θα βγει από τον αγώνα σοβαρά κατεστραμμένος σε πολιτικό, οικονομικό και εθνικό επίπεδο, ενώ ο νικημένος λαός θα καταστραφεί για πάντα. **Το πιθανό κέρδος δεν έχει καμία σχέση με τις σίγουρες ζημιές.**

Μόνο φιλόδοξοι **πολιτικοί και στρατιωτικοί** ενδιαφέρονται **προσωπικά** για τον πόλεμο, που αφενός ελπίζουν στη δόξα, και από την άλλη **άπληστοι προμηθευτές εξοπλισμών**, ελπίζοντας για τις επιχειρήσεις. Αυτές οι ομάδες είναι πολύ μικρές αλλά πολύ ισχυρές.

Η πρώτη ομάδα μπορεί να παραγκωνιστεί στις δημοκρατίες από έναν αποφασιστικό πασιφισμό: οι πολιτικοί που βάζουν τη φιλοδοξία πάνω από την ευημερία των λαών τους πρέπει να αντιμετωπίζονται ως εγκληματίες.

Λέγεται συχνά για τους **αξιοματικούς** ότι η πολεμική τους στάση είναι επαγγελματικό καθήκον. Σε κράτη των οποίων η ολιτική είναι πασιφιστική, αυτό θα ήταν σοβαρό λάθος: γιατί εκεί ο στρατός δεν θεωρείται μέσο κατάκτησης αλλά σαν ένα απαραίτητο όπλο ενάντια στις ξένες πολεμικές επιθυμίες. Θα ήταν λοιπόν απαραίτητο **οι αξιοματικοί ειδικότερα, να εκπαιδευτούν να είναι πασιφιστές, αλλά ηρωικοί πασιφιστές** που είναι πάντα έτοιμοι να ρισκάρουν τη ζωή τους για να διατηρήσουν την ειρήνη και να αισθάνονται σαν σταυροφόροι στον

* «Ο λάθος Λογαριασμός» (Die falsche Rechnung) του Νόρμαν Έιντζελ.

αγώνα ενάντια στον πόλεμο.

Στους βιομήχανους που λαχταρούν τον **πόλεμο λόγω των πολεμικών κερδών** πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι ο μπολσεβικισμός είναι πιθανό να είναι το αποτέλεσμα του επόμενου ευρωπαϊκού πολέμου. Άρα υπάρχει πιθανότητα πάνω από το 50% να βρεθούν αντιμέτωποι με την απαλλοτρίωση στο τέλος του πολέμου, αν όχι την αγχόνη.

Οι πολεμικές επιχειρήσεις χάνουν τη γοητεία τους με αυτή την προοπτική. Σε τελική ανάλυση, φαίνεται πιο πλεονεκτικό για τη βιομηχανία να είναι ικανοποιημένη με τα σχετικά μικρά αλλά ασφαλή κέρδη της ειρήνης αντί να επιδιώκει τα παχιά αλλά απειλητικά για τη ζωή κέρδη του πολέμου.

Αυτή η επιχειρηματολογία είναι σημαντική, γιατί αφαιρεί από την πολεμική προπαγάνδα τη χρυσή μηχανή και την τροφοδοτεί με την προπαγάνδα της ειρήνης.

Η προπαγάνδα της ειρήνης πρέπει να κινητοποιήσει και την ανθρώπινη **φαντασία** ενάντια στους μελλοντικούς πολέμους. Πρέπει να δια φωτίσει τις μάζες για τους κινδύνους και τη φρίκη που τις απειλούν σε περίπτωση πολέμου: για τις νέες ακτινοβολίες και τα δηλητηριώδη αέρια που μπορούν να σκοτώσουν ολόκληρες πόλεις· σχετικά με τον απειλητικό πόλεμο εξόντωσης, ο οποίος θα στρεφόταν λιγότερο κατά του μετώπου παρά κατά των μετόπισθεν· για τις πολιτικές και οικονομικές συνέπειες που θα είχε ένας τέτοιος πόλεμος για τους νικητές και τους ηττημένους.

Αυτή η προπαγάνδα πρέπει να βοηθήσει την αδύναμη ανθρώπινη μνήμη και την αδύναμη ανθρώπινη φαντασία: γιατί αν οι άνθρωποι είχαν περισσότερη φαντασία – δεν θα υπήρχε άλλος πόλεμος. Η θέληση για ζωή θα ήταν ο ισχυρότερος σύμμαχος του πασιφισμού.

Τα πολεμικά ένστικτα είναι ωμά και πρωτόγονα – τα πολεμικά συμφέροντα προβληματικά και επικίνδυνα – **τα πολεμικά ιδανικά ψευδή και ξεπερασμένα**.

Ζουν με την **παραποίηση** που ταυτίζει τον πόλεμο με τη μάχη, τον πολεμιστή με τον ήρωα, την έλλειψη φαντασίας με τη γενναιότητα, τον φόβο με τη δειλία.

Προέρχονται από μια περασμένη εποχή, από ηττημένες συνθήκες. Κάποτε διαμορφώθηκαν από **μια κάστα πολεμιστών** και υιοθετήθηκαν χωρίς κριτική από ελεύθερους λαούς.

Κάποτε ο πολεμιστής ήταν ο φύλακας του πολιτισμού, ο ήρωας του πολέμου ήταν ο ήρωας από μόνος του, ο πόλεμος ήταν το στοιχείο της

ζωής των λαών των οποίων η μοίρα καθοριζόταν από τη γενναιότητά τους στο πεδίο της μάχης.

Από τότε ο πόλεμος έχει γίνει **ανιπποτικός**, οι μέθοδοι του **δύσκολες**, οι μορφές του **άσχημες**. Η προσωπική γενναιότητα δεν είναι πλέον καθοριστική: η ιπποτική ομορφιά ενός μαζικού τουρνουά έχει αντικατασταθεί από την άθλια ασχήμια ενός **μαζικού σφαγείου**. Ο σημερινός μηχανοποιημένος πόλεμος έχει χάσει για πάντα τον παλιό του ρομαντισμό.

Από **ηθική άποψη**, ο αμυντικός πόλεμος είναι **οργανωμένη αυτοάμυνα** – ο επιθετικός πόλεμος είναι **οργανωμένος φόνος**. Ακόμα χειρότερα: οι ειρηνικοί άνθρωποι αναγκάζονται βίαια να δηλητηριάσουν και να κομματιάσουν άλλους ειρηνικούς ανθρώπους.

Η ευθύνη για αυτή την **υποκινούμενη μαζική δολοφονία** δεν βαρύνει τους εκτελεστές, αλλά τους υποκινητές. Στα δημοκρατικά κράτη, αυτοί οι υποκινητές είναι άμεσα οι φιλοπολεμικοί βουλευτές και έμμεσα οι **ψηφοφόροι** τους.

Επομένως, όποιος φοβάται να διαπράξει φόνο, θα πρέπει να σκεφτεί καλά ποιον να στείλει στη Βουλή σαν εκπρόσωπό του!

9. ΝΕΟΣ ΗΡΩΙΣΜΟΣ

Η ανανέωση του ηρωικού ιδεώδους από τον πασιφισμό συντρίβει το κύριο όπλο της μιλιταριστικής προπαγάνδας. Γιατί τίποτα δεν δίνει στον μιλιταρισμό ισχυρότερη προωθητική δύναμη από τη μονοπώληση του ηρωισμού.

Ο πασιφισμός θα αυτοκτονούσε πολεμώντας το ηρωικό ιδεώδες· τότε θα έπρεπε να χάσει όλους τους πολύτιμους οπαδούς του: γιατί η **ευλάβεια στον ηρωισμό** είναι το μέτρο της ανθρώπινης μεγαλοψυχίας.

Λέγεται ότι ο πασιφισμός ανταγωνίζεται τον μιλιταρισμό στη λατρεία των ηρώων και επιδιώκει να τον ξεπεράσει στον παγανισμό. Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να απελευθερώσει την έννοια του ήρωα από το μεσαιωνικό της καβούκι και να τη γεμίσει με όλο το περιεχόμενο της σύγχρονης ηθικής.

Πρέπει να καταλάβουμε ότι ο **ηρωισμός του Χριστού** αντιπροσωπεύει μια ανώτερη μορφή ανάπτυξης από τον **ηρωισμό του Αχιλλέα** – και ότι οι φυσικοί ήρωες του παρελθόντος είναι μόνο πρόδρομοι των ηθικών ηρώων του μέλλοντος.

Κανένας έντιμος πασιφιστής δεν θα προσπαθήσει να αρνηθεί τον ηρωισμό των ανδρών που, πέρα από το να στρατολογηθούν στο μέτωπο, διακινδύνευσαν τη ζωή τους για τα ιδανικά τους· που άφησαν οικειοθελώς στην άκρη την οικογενειακή τους ευτυχία, την άνεση, την ασφάλεια και την υγεία τους για να εκπληρώσουν το καθήκον τους. Ο ηρωισμός τους δεν επηρεάζεται από το ερώτημα αν ξεκίνησαν από λάθος ή σωστές υποθέσεις. Τίποτα δεν θα ήταν χειρότερο από την κοροϊδία αυτού του ηρωισμού.

Η αντίθεση σε αυτούς τους ήρωες είναι εκείνοι οι δημαγωγοί που έσπευσαν και όρμησαν να πολεμήσουν σε γραφεία, συνεδριάσεις, εκδοτικά γραφεία και κοινοβούλια, μέχρι τότε, μακριά από το μέτωπο, και να κακοποιήσουν τον ηρωισμό των ξένων.

Η προσπάθεια ορισμένων μιλιταριστών να μονοπωλήσουν τον ηρωισμό για το κόμμα του πολέμου είναι τόσο ανέντιμη και όσο η προσπάθεια ορισμένων εθνικιστών να μονοπωλήσουν το εθνικό αίσθημα

για το κόμμα τους.

Διότι όποιος θέλει να σώσει τον λαό του από τη μεγαλύτερη καταστροφή στην παγκόσμια ιστορία είναι τουλάχιστον τόσο πατριώτης όσο αυτός που ελπίζει να τον οδηγήσει σε νέα εξουσία μέσω ενός νικηφόρου πολέμου: μόνο ο τελευταίος βασίζεται στην πλάνη, ο άλλος στην αλήθεια.

Υπάρχουν ορισμένες χώρες στην Ευρώπη σήμερα όπου είναι πιο επικίνδυνο να υπερασπίζεσαι την ειρήνη παρά τον πόλεμο: σε αυτές τις χώρες οι απόστολοι της ειρήνης δείχνουν μεγαλύτερο ηρωισμό από τους αποστόλους του πολέμου.

Η πιο σοβαρή και πιο άδικη προσβολή όμως για ένα λαό είναι όταν μια τάξη, δηλαδή η τάξη των αξιωματικών, μονοπωλεί τον ηρωικό χαρακτήρα για τον εαυτό της: γιατί **ηρωισμός υπάρχει σε κάθε επάγγελμα**, σιωπηλός και μεγάλος ηρωισμός, χωρίς φήμη, χωρίς ρομαντισμό και χωρίς γυαλιστερή βιτρίνα: ο ηρωισμός της δουλειάς και του πνεύματος, ο ηρωισμός της μητρότητας, ο ηρωισμός του φρονήματος.

Και όποιος μελετήσει τις βιογραφίες των μεγάλων καλλιτεχνών, των στοχαστών, των ερευνητών, των εφευρετών και των γιατρών θα μάθει να καταλαβαίνει ότι υπάρχει και άλλος ηρωισμός εκτός από αυτόν των πολέμων και της περιπέτειας.

Ο καθένας είναι ένας ήρωας που θυσιάζει το προσωπικό του συμφέρον στο ιδανικό του: όσο μεγαλύτερη είναι η θυσία, τόσο μεγαλύτερος είναι ο ηρωισμός.

Αυτός που δεν φοβάται δεν είναι ήρωας, αλλά απλώς του λείπει η φαντασία. Μόνο αυτός που δρα ηρωικά, **που νικά τον φόβο** για την αγάπη των ιδανικών του. Όσο μεγαλύτερος είναι ο φόβος του – τόσο μεγαλύτερη είναι η επιτυχία του και ο ηρωισμός του.

Η Ευρώπη έχει απελευθερωθεί από την κυριαρχία της φεουδαρχίας – αλλά όχι από την κυριαρχία των **φεουδαρχικών αξιών**. Σαν αποτέλεσμα, το ιδανικό του ηρωισμού θεωρείται ξεπερασμένο και φθαρμένο με την έννοια της τιμής. Μόνο μια ανανέωση μπορεί να το σώσει.

Η τιμή ενός ανθρώπου και ενός λαού πρέπει να είναι ανεξάρτητη από

τις πράξεις των άλλων και να καθορίζεται αποκλειστικά από τις **δικές τους πράξεις**.

Πρέπει να επικρατήσει η αρχή ότι η τιμή ενός έθνους δεν μπορεί ποτέ να πληγωθεί όταν κάπου πέφτει η σημαία του από κάποιους μεθυσμένους: αλλά μόνο όταν οι δικαστές του είναι προκατειλημμένοι, οι αξιωματούχοι του διεφθαρμένοι, οι πολιτικοί του προδότες· ότι διώχνει ή δολοφονεί τους καλύτερους γιους του, ότι προκαλεί τους ασθενέστερους γείτονες, καταπιέζει τις μειονότητες, παραμελεί τις υποχρεώσεις του και παραβιάζει τις συνθήκες.

Μέσω αυτού του νέου **κώδικα τιμής**, όλες οι διαφωνίες που διχάζουν τους λαούς και τους οδηγούν σε πολέμους λόγω ζητημάτων τιμής θα σταματήσουν από μόνες τους: γιατί κάθε λαός τότε θα θεωρεί καθήκον τιμής του να ικανοποιεί τον άλλον, όχι **για χάρη της τιμής του**, αλλά για να διατηρήσει ή να αποκαταστήσει **τη δική του** εθνική τιμή. Η μορφή αυτής της ικανοποίησης θα καθοριστεί μετά εύκολα από τα διαιτητικά δικαστήρια.

Ο πασιφισμός πρέπει να εκπαιδεύσει την σημερινή και την επόμενη γενιά στον **ηρωισμό του φρονήματος**. Το ψέμα και η δειλία έφταιγαν εν μέρει για το ξέσπασμα του πολέμου, τον έθρεψαν και τον συντήρησαν και τελικά έβαλαν τη σφραγίδα τους στην ειρήνη. Γι' αυτό **η καταπολέμηση του ψέματος είναι και αγώνας ενάντια στον πόλεμο**.

Ο **ηρωισμός της ειρήνης** θα είναι ηρωισμός νοοτροπίας, πεποίθησης, αυτοκυριαρχίας· μόνο τότε μπορεί να θριαμβεύσει επί του ηρωισμού των μιλιταριστών.

Αυτός ο ηρωισμός της ειρήνης είναι πιο δύσκολος και πιο σπάνιος από αυτόν του πολέμου. Είναι πιο δύσκολο να διοικεί κανείς τα πάθη του παρά τους άνδρες του· είναι πιο δύσκολο να πειθαρχήσει κανείς τον χαρακτήρα του παρά ένα στρατό νεοσύλλεκτων. Και πολλοί που μπορούν να καρφώσουν μια ξιφολόγχη στο σώμα ενός εχθρού δεν βρίσκουν το θάρρος να ομολογήσουν τα φρονήματά τους σε έναν φίλο. Αυτή η **ηθική δειλία** είναι το έδαφος κάθε δημαγωγίας, συμπεριλαμβανομένου του μιλιταρισμού: από φόβο μήπως φανούν δειλοί, εκατομμύρια σήμερα αρνούνται τον πασιφισμό που έχουν μέσα τους· **προτιμούν να είναι δειλοί παρά να τους περάσουν σαν δειλούς**.

Η νίκη της ειρηνευτικής ιδέας είναι επομένως στενά συνδεδεμένη με τη **νίκη του ηθικού ηρωισμού**, ο οποίος είναι έτοιμος να θυσιάσει **τα πάντα** σαν πεποίθηση και να διατηρήσει τον εαυτό του αγνό, ενάντια σε όλες τις απόπειρες πειθούς, εκβιασμού και δωροδοκίας σε μια ακάθαρτη εποχή.

Τέτοιους ήρωες της ειρήνης πρέπει να οργανώσει ο πασιφισμός σε έναν εθελοντικό στρατό ειρήνης σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Αυτός ο στρατός της ειρήνης θα πρέπει να στρατολογηθεί από ήρωες που απορρίπτουν τον πόλεμο σαν βάρβαρο και παράλογο πολιτικό εργαλείο και σαν εχθρό της ανθρωπότητας και είναι πάντα έτοιμοι να κάνουν οποιαδήποτε θυσία για τις ειρηνιστικές τους πεποιθήσεις.

Πρώτον, αυτοί οι μαχητές της ειρήνης, σαν προπαγανδιστές και ομιλητές της ιδέας τους, θα πρέπει να συγκεντρώσουν τα εκατομμύρια που θέλουν την ειρήνη. Αλλά ο ειρηνευτικός στρατός πρέπει επίσης να είναι έτοιμος να βαδίζει ενάντια στον πόλεμο την αποφασιστική στιγμή του κινδύνου και να σώσει την ειρήνη με την δραστήρια επέμβασή του.

Άνδρες που συνδυάζουν την πολιτιστική διορατικότητα με μια αδάμαστη και ακλόνητη θέληση για ειρήνη θα πρέπει να είναι επικεφαλής αυτού του στρατού της ειρήνης.

Μόνο όταν τέτοιοι ηγέτες γίνουν επικεφαλείς τέτοιων μαχητών, η Ευρώπη μπορεί να ελπίζει ότι ποτέ ξανά δεν θα κατακλυστεί και θα ποδοπατηθεί από τον πόλεμο.